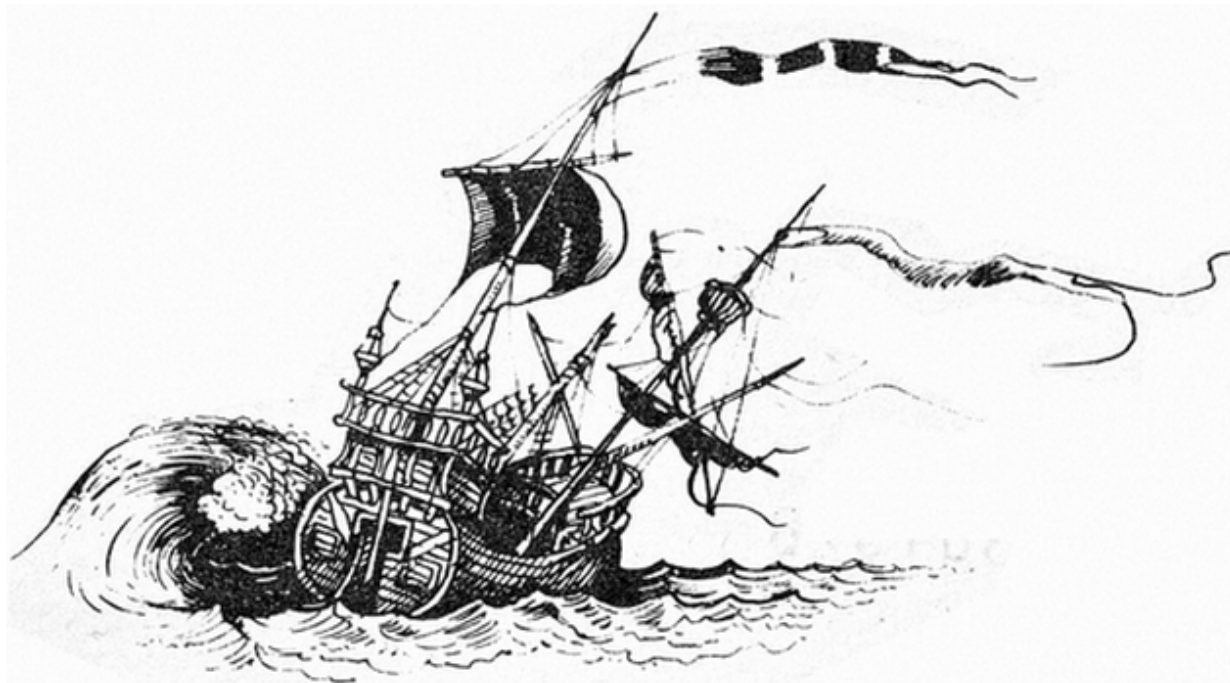

ПЕТЪР БОБЕВ СВИРЕПИЯ

chitanka.info

Сред мрака на морската бездна мъждукаха безброй светлинки, увлечени в хаоса на някаква невероятна, сякаш полудяла звездна галактика. Или по-право не звездни струпвания, а невиждани роеве на светулки, които се рееха в замайващи вихрушки.

Морската бездна! Грозна, безнадеждна, едновременно тъй ужасяващо пуста и тъй разточително пренаселена. Планктонът, този всепроникващ микроскопичен живот, гъмжеше навред, изпълнил с милиарди живи пращинки черната безпределност.

Гънеха камшичета морските свещички. Гребяха припряно с крачета скариси. Извиваха дългите си тела причудливи червеи. Трептяха, люлееха се, понесени от дълбочинните течения.

Сред чудните неспокойни съзвездия понявга се врязваха странни риби, всяка люспа на които блещукаше със свое огънче. Те налапваха по една-две скариси и изчезваха, стопяваха се в мрачната прозрачност.

Проплува като кошмарно привидение риба изрод, с голяма светеща уста. Една озъбена уста, която претърсваше тъмнината — и

нищо друго. От време на време някоя рибка, хипнотизирана от тази феерия, се стрелваше право в средата ѝ, тъй както се хвърля в безсмислен порив към запалената лампа замаяна нощна пеперуда. Пламтящите челюсти щракваха тъпо, угасваха за миг светлината си, после отново се отваряха и пръсваха гибелните си сияния.

Зададоха се десетина риби въдичари, прострели напред огнените си въдички. Привлечени от хитрите примамки, скаридите изчезваха една след друга в бездънните гърла. Пет, десет, двадесет мигащи звездички по-малко. Но какво значеше това пред безчислеността? Звездният шемет продължаваше да блещука, както преди, незасегнат от смъртта.

Ту оттук, ту оттам из безкрая на вечната нощ изплуваха светещи риби, тъй различни една от друга, тъй невероятни, с разноцветни фенерчета, с изпъкнали очи, с дълги пламтящи бради, с огнени перки. Пулсираха медузи, малки и големи — оживели скъпоценни полилеи. Като чудновати пружини от фосфорно желе се свиваха и разпускаха спирални медузи. Стрелкаха се като пъстроцветни мълнии калмарчетата — вълшебни лампи, окичени с рубини, сапфири и аметисти.

Сред този стихийен живот, сред неизброимите множества грейнали животинки, се прокрадваха черни сенки, закриваха с тела звездната завеса и мигновено изчезваха. Огряна от блясъка на пламналото облаче, изблъвнато от някое уплашено раче, се открояваше за миг ту отвесна риба, ту бял скат, ту зъбата змиорка.

Понякога проплувваше бавно, тържествено едра сянка, дълбокоморска акула с големи изпъкнали очи и широки плавници, щракваше лакомо с челюсти и изчезваше.

Тишината отново затисваше мрачната пропаст. Побягналите риби отново се завръщаха, отново продължаваха прекъснатия лов.

Изведнъж сред мрака изникнаха два огнени диска, приближиха, наедряха. И сякаш не очи, а две отворени пещи с раздухвана жарава, която ту се разгаряше, ту замираще, облизвана от синкави сияния. Открой се огромно туловище, загърнато във фосфорно було, зад което се вееше плосък триъгълен плавник като сребърно одеяло. А отпред пред искрящите очи се гънеше чудовищен кичур от пипала.

Зададе се втора двойка разжарени очи, трета, четвърта.

Гигантските калмари се срещнаха, уплетоха пипала, сблъскаха се в едно невероятно тръпнещо кълбо от гъвкавост и сила. Туловищата им се триеха глухо едно о друго, пипалата им се усукваха, омотаваха се като огнени питони, повече подобни на зловещи привидения, изстискани от болен мозък в пристъп на грозен кошмар.

А отстрани прииждаха все нови и нови чудовища, забързани, нетърпеливи, протегнали отдалеч неспокойни пипала.

Калмарите празнуваха — празнуваха своя изключителен, замайващ, невиждан от човешко око брачен празник.

Унесени от дивия екстаз, забравили всичко пред всемогъщата повеля на вечния живот, те стягаха все по-плътно дебелите пипала, притисваха все по-плътно огромните вендузи, скърцаха с клюнове.

Бездната опустя. Пръснаха се рибните множества, избягаха акулите. Неусетно се стопиха в мрака дори ленивите медузи.

Остана само едно — исполинският възел на влюбените страшилища, който се носеше плавно, в зловеща тържественост сред мигация разтревожен планктон.

Ето, зададе се още един калмар, пухтящ като локомотив с водната си ракета. Той спря на място, увисна над чудовищното струпане. Гигантските му зеници грееха като нажежени дискове. Пред шестметровото му тяло, готово за скок, се бе разперил веер от десетметрови пипала, а над тях се източваха двете му ръце, дълги по двадесет метра.

Той беше великолепен sameц, стар, може би най-старият сред океана. Стар и хитър. Ненаправно бе живял толкова, ненаправно бе успял да израсне тъй едър и силен.

Старият калмар протегна ръце, готов да се метне върху исполинската купчина.

В този миг той усети с чувствителния си плавник топлината на приближаващото тяло, сякаш го видя в цялата му устремена мощ.

И го позна, позна го по топлината — кашалот, най-опасният враг!

Друг път старият калмар отстъпваше пред този враг, стрелваше се с тласъците на водната си ракета надолу, в непристъпните дълбини. Умен беше той, знаеше от кого да се пази. Знаеше как да се пази... Затова бе доживял такава старост.

Но сега остана. Пред по-мощния инстинкт отстъпиха инстинктът за самосъхранението, страхът, хитростта.

Дори не се обърна.

Отгоре връхлетя и го ухапа черната сянка, отвори се петметровата бяла уста.

Чак тогава, когато усети впитите в тялото си зъби и напора на безпощадната челюст, която го примъкваше към гърлото, калмарът се опомни. Извъртя се рязко и метна върху врага си мрежата на могъщите пипала. Вендузите залепнаха с все сила върху тънката кожа, остриите им зъбци се впиха дълбоко. Усетил най-сетне опора, калмарът се дръпна рязко. Остриите зъби на кашалота раздраха тялото му, но той, сякаш неусетил парещата болка, продължи да се гърчи, да се извива, да се изплъзва от озъбената челюст. Пипалата по-плътно оплитаха дебелото тяло на врага, все повече вендузи се впиваха в кожата му, стягаха го в гъвкавата си мощ.

А кашалотът продължаваше да се издига нагоре, размахал нетърпеливо петметровия си опашен плавник, като пищеше пронизително победния си вик.

Нейде отдалеч, отгоре, долетяха други писъци. Самките с децата бяха чули призива му, бяха го разбрали и бързаха към калмарското сборище, бързаха да заситят глада си.

Планктонът внезапно свърши, потъна. Но след няколко минути отгоре изникна нов, грейнал облак, в който се гмурна изплуващият кашалот.

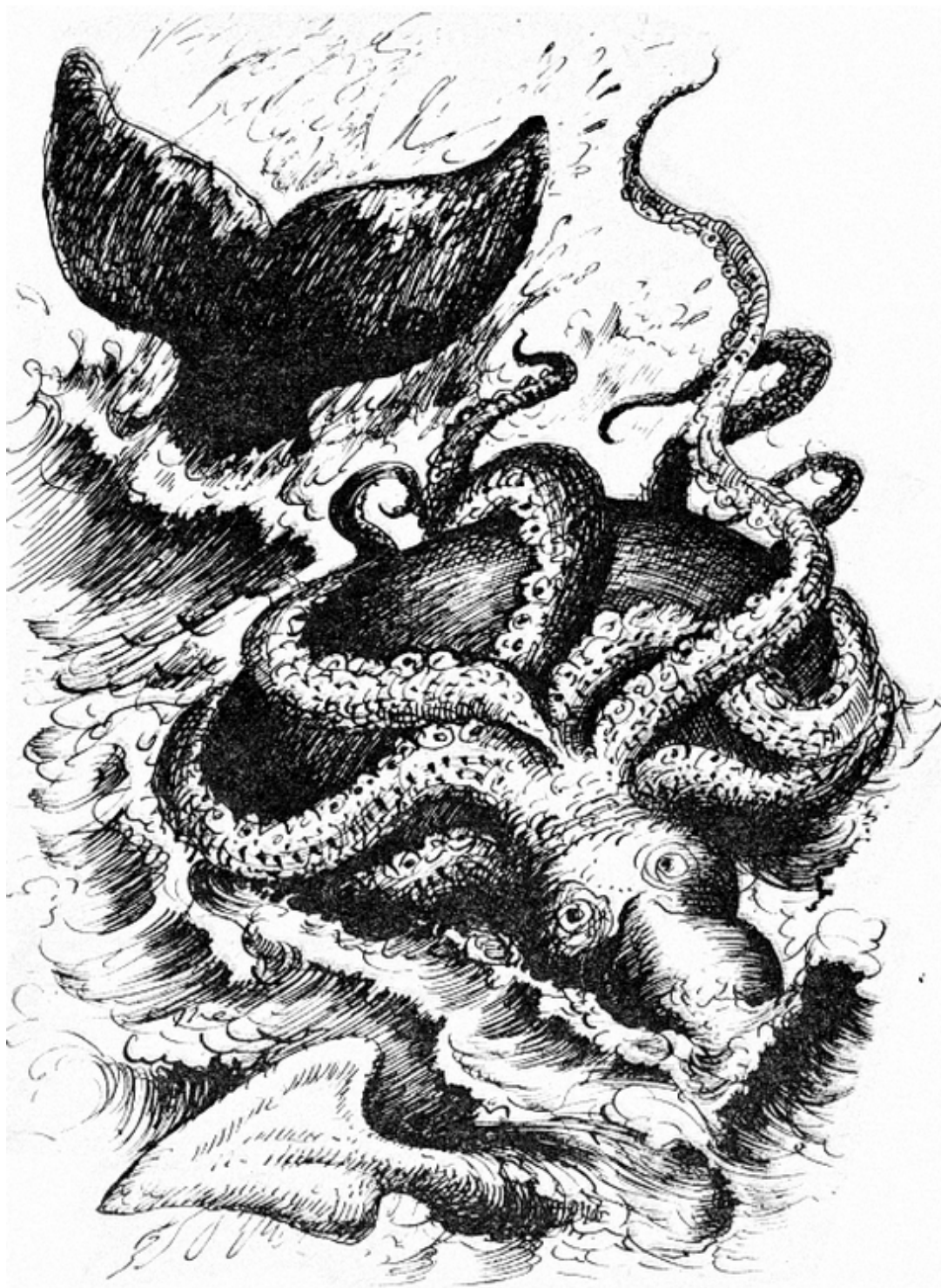
Главноготото все не се даваше. Бореше се, притягаше пипалата, прилепваше като чудовищна маска върху главата на врага си, дърпаше се назад.

Напразно. Кашалотът продължаваше да го отнася към повърхността, а светещият планктон се спускаше надолу като звезден дъжд.

Подушили с непогрешимия си усет скорошната плячка, възбудени от мириса на кръвта, която шуртеше от двамата противници, глутница акули се юрна подире им.

Те се въртяха наоколо в замайващи спирали, стрелваха се внезапно, връфваха се със зъби ту в кашалотовата сланина, ту в калмаровото туловище, разтърсвани от сладостни спазми, после отскачаха назад с пълни усти.

Най-сетне кашалотът изскочи над повърхността.

Подхвърли се като исполински делфин и плесна сред вълните. Потъна. Отново се метна върху водната повърхност. Изправи се отвесно, завъртя се лудо. Пак се гмурна и пак се подхвърли над водата.

Акулите отстъпиха предпазливо, разтеглиха хищните си спирали.

Разсъмваше се. Небето порозовяваше. Светещите животинки потъваха в дълбините, а на тяхно място върху черния туш на океана затрептяваха милиардите отражения на пламналия хоризонт.

Зашеметен от тези гръмотевични плясъци, оглушен, старият калмар взе да губи сили. Кашалотът усети как се отпускат пружинените пипала на плячката му, как отслабват. От това той сякаш полудя. Размята се още по-диво. И след всеки плясък сред вълните примъкваше все по-навътре в челюстите си гигантското мекотело...

Може би това щеше да бъде краят на стария калмар, краят на един дълъг живот сред безбройните опасности на океана, безславният край на един ненаситен хищник, победен от по-силния хищник.

Може би...

Внезапно кашалотът усети страшен удар в хълбока. От болка той премаля. Отпуснатите челюсти изтърваха омаломощената, полуглътната плячка.

С последно усилие калмарът изпразни водната си фуния и потъна в дълбините — спасил още веднъж живота си; добил още едно знание в борбата.

Кашалотът позна в миг нападателя си — същия черен sameц, който от няколко дни се въртеше досадно около стадото и дебнеше да заеме мястото му. Дебнеше — ала винаги безуспешно. Де можеше да се мери по сила и пъргавина с досегашния водач, с неговия гигантски ръст, с бързите му челюсти, с хитростта и дързостта му.

Всеки опит досега бе свършвал с позорно отстъпление — нахапан, натъртен, замаян от ударите на съперника си.

Бе дебнал дни и нощи. Най-сетне бе издебнал удобния момент. Видял борбата с чудовищния калмар, Черния бе решил да се възползува от щастливия случай.

След първия успех той се хвърли в повторна атака с огромната си четвъртата глава. Вторият удар попадна в корема на водача. Чу се трясък като гръм. Водата закипя в бели пръски.

Черния отскочи, засили се, предвкусил опиянението на близката победа, и връхлетя.

Но този път не сполучи. Сварил вече да се опомни от изненадващото нападение, водачът се дръпна назад и подложи на удара главата си.

Двете темена се сблъскаха с грохот като две канари, сринати от земересение.

Черния не очакваше такъв отпор. Спря замаян, като сумтеше тежко и изхвърляше учестени водни фонтани. Но не се отказа от борбата, а се отдръпна назад, за да се засили.

Тъй правеха обикновено самците. Засилваха се, блъскаха се с глави, докато единият отстъпи. Тъй правеха другите самци. Не и водачът...

Той не можеше да се бие така, полу на шега, полу на истина. Не току-тъй бе владял стадото си толкова години наред, бе гонил всеки съперник, който се мернеше пред погледа му.

Цялото му същество бе просмукано с воля за победа, с упоритост и сила, с непреодолим нагон за владееене, изключителен мъжки нагон.

Водачът се спусна след противника си, раззина уста, ухапа плавника му. Разтърси глава. Костите на плавника изпращяха.

Черния се стресна пред тази стремителност. Опита да се спаси. Опита да ухапе и той.

Тогава с рязък скок водачът докопа челюстта му, стисна я с целия устрем на дивата си злоба, напъна се, обладан от една-единствена воля, една-единствена страст — да чупи, да разкъсва, да убива.

Той блъскаше с опашка, пъхтеше, тресеше се цял в бесен устрем, насочил цялата си мощ в този изключителен напън — да смачка ухапаната челюст.

Настървените акули отново се стълпиха, вгризаха се в дебелия сланина, подлудяха.

Черния разбра, че отново губи борбата. Заскимтя уплашен, умоляващ, признал позорно поражението си. Друг път не бе срещал такъв противник — не кит, не самец, който брани стадото си, а нещо друго, невиджано, изтъкано от неукротим бяс и воля за надмощие.

Роден победител.

Той се отпусна безпомощен на повърхността. После, усетил как водачът поотпуска безпощадната си хватка, рязко се дръпна назад и без да се грижи за това, че изрони половината си зъби, побягна надалеч.

Водачът го гони със заплашителен рев няколко мили, после се върна обратно и спря задъхан до самките си.

Разбрали изхода на боя, акулите се пръснаха. Само една от тях, обезумяла от глад, упоена от мириса на кръвта, не спираше да се върти

край него, дебнейки да се вгризе в разранения му хълбок.

С бързо, ненадейно обръщане кашалотът я вкопча в мощната си челюст, превъртя я и я нагълта.

После се отпусна над вълните доволен.

Огромното му сърце биеше уморено. Но тая умора беше приятна, подсладена от познатото доволство на победата.

Той беше все същият — непобедимият, най-силният звяр в океана, пред който трепереше всяко живо същество.

Слънцето прониза теменужната мъгла над хоризонта и пръсна върху водната повърхност огнената си жар. Морето се избистри. Черната мътилка попи към дълбините. Заострените върхове на вълните заискриха като течен опал.

2

Тропическият ден настъпваше в цялото си великолепиe.

На китоловния кораб „Делфин“ започваше обикновеният работен ден. Моряците, цяла нощ пълнили буретата с китова мас, сега се прибираха, капнали от умора, да подремнат час-два, докато наблюдателят от гнездото на фокмачтата откриеше ново китово стадо.

Платната висяха отпуснати, обречени на бездействие от настъпилото безветрие. Всъщност това нямаше особено значение за китобойците. Те не бързаха. Техният товар се вадеше от морето. Никой не знае къде ще се явят китове — дали тук, или там.

Сега моряците имаха само една задача — да се стягат за новия лов и да оглеждат кръгозора. И скучна, и забавна работа. И в същото време напомняща комар. Който забележи най-големия кит през цялото плаване, получава за награда златен часовник с верижка. Да се перчи по пристанищата, додето му го откънат или той самият го заложи. За всеки по-малък кит — бутилка ром, но не на море, а когато свърши плаването. По време на работа китобойците не пият, а тяхната работа трае три-четири години, докато напълнят касите на господаря.

Наблизо, върху водата, се люлееха лениви и апатични няколко албатроса. Очакваха и те да се засили вятърът, за да разперят тогава криле и да полетят като живи реячи.

Капитан Бил Дайк седеше в командната рубка и попълваше корабния дневник. Вчерашният ден се оказа щастлив — удариха три кашалота, без да загубят нито една лодка, нито дори един харпун. Приятелят му Джим Мелой пак показва уменията си. Или не само уменията. Показа нещо повече — жаждата си да спечели на всяка цена. За никого не беше тайна какво ставаше в сърцето му. Всички бяха слушали за условието, което му постави старият Райт, бащата на Ен — ако събере при едно плаване петдесет хиляди долара, Ен ще стане негова жена.

Затова Джим вършеше всичко, показваше чудеса от смелост — по-право не смелост, а нещо нечувано дори сред тези храбри мъже —

безразсъдна, дива дързост. Затова по всички китобойци се носеше славата му на ненадминат харпунер.

И всичко това заради хубавата Ен...

За нея рискуваше живота си всеки ден. Нападаше като дявол. Ето и вчера. И двата кита уби с първия удар, направо с копието, без харпуна.

И сега той се въртеше около лодката си, изтеглена на борда, оправяше въжето, потягаше харпуните, точеше острието на копието, тананикаше си нещо.

Впрочем всеки на негово място щеше да си тананика така, щом знаеше, че го чака хубавата Ен.

Хубавата Ен — за която въздишаха толкова младежи, за която капитан Бил Дайк е готов да даде живота си, да скочи дори в ада...

Той се надигна. Висок, малко прегърбен тридесетгодишен мъж, с черна права коса и бледо лице, Бил Дайк с външността си ни най-малко не напомняше опитния морски вълк. Приличаше повече на маскиран изнежен гражданин — търговец или нотариус. Но тия тънки, артистични ръце умееха да стискат здраво руля, тия замечтани кафяви очи можеха да откриват отдалеч китовите стада, тези малко присвити гърди умееха да пресрещат уверено пристъпите на всяка буря.

Капитанът излезе на палубата, облегна се на фалшборда. Край него навред, додето стигаше погледът, се плискаше безкрайният океан. От изток слънцето струеше светлина като някаква пробойна в небесния свод, от която бълваше огнен потоп — потоп от лъчи, плътни, осезаеми, ослепяващи. Сякаш можеха да се гребат с шепи. Толкова блясък — в небето, в океана, навред! Блясък до задъхване!

Това беше първото му самостоятелно плаване. А толкова години се бе готвил за него. Само с труд и четене. За десет години бездомният юнга бе станал капитан. В кръчма не бе влизал. Знаеше само едно — кораба, морето. Моряците скришно му се надсмиваха, той подочуваше нещо, но господарите го търсеха. Всеки от тях искаше да знае, че корабът му се управлява от трезва глава.

Другите капитани се губеха из океаните с години, докато напълнят трюмовете, а той за десетина месеца наблъска буретата с мас и спермацет, натрупа балените и вече се тъкмеше да се прибира в родното пристанище.

Старите моряци клатеха глави. Такова лудо щастие! Не можеха да допуснат, че освен щастие имаше и друго — знание, наблюдателност, въображение. Капитан Дайк не кръстосваше наслуки океана, а търсеше като опитен следотърсач, проучваше теченията, струпванията на планктона, от който морето добива вид на зехтин, рибите, птичите ята, делфините, набезите на косатките. На другите кораби харпунерите бяха моряци, гребяха в лодките до момента, когато трябваше да метнат харпуна, и след това отстъпваха място на кормчията, който имаше привилегията да забие пиката. Тук, на неговия кораб, харпунерите бяха офицери, не гребяха. Те мятаха харпуна с неуморени ръце, те забиваха и копието. Затова не грешеа. И още нещо. На другите кораби всеки харпунер работеше сам за себе си, бързаше да превари другите. При капитан Дайк не беше така. Той сам определяше кой харпунер кога ще действа. Съгласуваше нападението, слагаше ред. За него океанът не беше един безграничен лабиринт без начало и без край, а отворена книга, в която всеки, който познава буквите ѝ, може да разгадае хиляди тайни. Точно това правеше той — опитваше да разчете тая безконечна синя книга, сричаше, запъваше се...

И ето, тя му се отплати богато.

Но не само това. Неговото знание, способностите му на морски следотърсач без силата и дързостта на Джим Мелой само щяха да се разпилеят, да пропаднат безцелно. Двамата бяха не само приятели, а и незаменими сътрудници. Това сътрудничество решаваше успеха им. Всъщност какво ли очакваше Бил? Той не ламтеше за пари. Защо му са — без Ен? А Джим диреше богатство. За да спечели Ен. И ето, по някаква прищявка на съдбата, тъкмо Бил трябваше да му помогне в спечелването на Ен.

Капитан Дайк махна с ръка. Бледото му лице, сякаш недосегнато от бурите, се сви в тъжна усмивка.

Отличен харпунер е Джим. Но другият, другият! Защо ли го взе на борда? Защо пак се поддаде на състраданието си? Всички го предупреждаваха, че Дик Смазания нос вече не е за работа. Пропаднал. Пропил се напълно. Закъде с пиян харпунер?

Вчера също. Само раздразни кита. Наложил се да отрежат въжетото, петстотин метра въже. Ако не беше Джим, щяха да изтърват големия кит, да изгубят въжетото с харпуна.

Смазания нос завижда на Джим, на някогашния си ученик. Не може да му прости, че е станал по-добър харпунер, макар и по-млад. Не може да му прости, че ще вземе по-голям дял. Капитан Дайк понякога е виждал с какви огънчета в очите гледа съперника си. И само страхът го спира. Какво да прави, бедният? Да се бие ли? Да се бие с младия Джим, цял Херкулес в раирана фланелка, с Джим Железния юмрук?

Бил се загледа в широкия гръб на приятеля си, който оправяше опънатото острие на харпуна, натиснал го с мускулести ръце в борда на лодката. Загледа се в якия му врат, в гордо вдигнатата русокоса глава.

Ето защо Ен предпочете него. Ако Бил беше жена, той също би се влюбил в Джим Мелой. Нищо, че сега е беден...

Изведнъж откъм мачтата прокънтя гласът на вахтения матрос:

— Кит! Спи.

— Къде? — запита капитанът.

Наблюдателят посочи с ръка:

— През десния борд. На две мили.

Капитан Дайк се изкачи пъргаво по вантите. Стъпи на площадката до наблюдателя. Наистина, на запад сред неспокойната синева се подаваше един тъмен гръб, в който връхлитаха дългите спокойни вълни, напудрени с бяла шумяща пяна. Нарядко от дихалото на кита излиташе косо напред един воден фонтан. Китът спеше. Опитното око на капитана го оцени бързо.

— Спускай лодките! — провикна се той отгоре. — Чакаат ни поне сто качета мас!

Камбанката удари. Моряците наскачаха от койките и се втурнаха към палубата. Макарите заскърцаха. Една след друга лодките лягаха сред вълните. Пръв скочи Джим Мелой. Гребците и кормчията му заеха местата си. Натъкми се и вторият харпунер.

Капитанът даде последните си нареждания:

— Първият удар на Джим!

Това се разбираше. Нямаше защо да рискуват. Моряците вдигнаха веслата.

Тогава Дик Смазания нос се реши. Върна се и се заизкачва по вантите.

— Капитане, нека този път аз! — помоли се той.

Бил Дайк поклати глава.

— Защо пък все той? — запита упорито Дик. — Не е честно!

Капитанът го изгледа недоволено.

— Знаеш отлично защо... А ти, вместо да благодариш, че те взех...

Дик не слизаше.

— Сега не пия. А знаеш, че когато съм трезвен, не пропускам.

Капитан Дайк се разсърди:

— Тръгвай веднага! Това е голям кашалот. Няма да рискуваме тъкмо сега.

Дик все не си отиваше. Моряците взеха да вдигат глави, озадачени от това ненавременно съвещание на мачтата.

— Влизай в лодката! Веднага! — изкрещя накрай капитана и Дик, видял-невидял, се спусна надолу. В замечтаните очи на капитана беше съзрял същите искрици, който се явяваха при най-силната буря.

Скочи в лодката и застана на носа ѝ, стиснал харпуна. Дързостта му стигна само дотук. Яките гребци размахаха веслата и лодката се хлъзна върху вълните, които налитаха насреща ѝ като разтопен зелен мрамор, замрежен от белите повлекла на пяната.

На двадесетина метра напред се носеше лодката на Джим Мелой, догонвана от третата лодка.

Сигналистът с флагчетата предаваше от кораба заповедите на капитана:

— Надясно!

Лодките послушно изпълниха заповедта.

— Още надясно!

И ето, сред вълните се мярна широкият гръб на кашалота.

Дик Смазания нос остана с отворена уста. Наистина, такъв кит не беше виждал. Грамада. Може би двадесет и пет, може би тридесет метра дълъг. Не сто качета мас, както подметна капитанът, а най-малко сто и петдесет.

Той тихо се обърна към гребците:

— Тихо!

Същата заповед прошепна и Джим на своята команда. После се наведе и остави копието. Прецени, че с този великан не би могъл да се справи с първия удар. Очакваше тежка борба. Взе харпуна, огледа острието със зъбците, оправи намотаното в бурето въже, после се

изправи на мястото си, стъпил с левия крак върху носа на лодката. Ръцете му, тялото му, цялата стойка излъчваха сила и увереност.

— Проклето хлапе! — процеди през стиснати зъби Дик, а очите му заискриха от злоба.

И сякаш против волята му в съзнанието му отново изплува омразният спомен. Досаден, натраплив спомен.

Дик беше млад тогава. И силен. И тъй уверен в себе си може би. Хвърляше здраво харпуна. Наистина, тогава също обичаше рома, ала от него ръцете не трепереха като сега. Само животът изглеждаше по-привлекателен, погледнат през изпразнената бутилка. Не тъй кален като сега. Имаше си и той момиче, Мод, мило момиче. От всяко плаване му носеше подаръци. Колкото долара останеха неизпити по кръчмите, отиваха за огърлици и гривни. Заговориха за сватбата. Мод искаше мебели, къщичка, туй-онуй. И Дик, тогава се казваше Дик Морисън, а не Смазания нос, отиде да си иска заплатата от стария Мелой. Голям разбойник беше старецът. Най-хищната „акула“ от всички сухоземни „акули“ в града. Имаше пет китобойни кораба. И „Делфин“ беше негов преди фалита, преди да му я грабне другата „акула“ — бащата на Ен... Мелой екипираше в предплата всичките си моряци, а след завръщането им си удържаше предплата от припечеленото. И още нещо. Даваше и аванси. С тях примамваше най-добрите матроси при себе си... И ги заробваше. Никога не успяваха да му се наплатят. Все му оставаха длъжници... Ех, няма що. Отиде при него Дик, поиска си дела. Току-що бяха докарали препълнен кораб. И половината китове, кажи-речи, бе уловил той, Дик. Посрещна го Мелой, както обикновено, важно, надуто, отвори тефтера, прелиства — чете, прелиства — чете. И какво излезе от цялата сметка? Излезе, че Дик не само няма да получава нищо, но на това отгоре дължи още сто долара. Дик опита да спори, после взе да се моли — напразно. Накрай се измъкна смазан и се напи. Наряза се, както рядко се бе нарязвал. Тъй го срещна момичето му. И вместо да я излъже, той взе, че й разказа всичко. От игла до конец. Такъв си е бил винаги — всички глупости все в пиянството върши. Става добър, искрен, обича целия свят, мисли, че и целият свят го обича така. А какво стана? Избяга Мод. Намери друг, с повече пари. Цяла седмица пиянствува Дик. Най-сетне реши да се примолви на Мелой да му даде пари, сега в предплата — после ще му ги отработи. Да опита — може би Мод ще се върне.

Срещна го на улицата. Спря го. Мелой въртеше в ръка бастуна си от полиран акулски гръбнак и слушаше разсеяно. Когато чу молбата му, отсече: „Не!“ Как не опита Дик — и с добро, и с клетви. Не, та не! Тогава кипна. Нали беше пиян. Не му мислеше много. Взе, че му наговори всичко, което шушукаха за него моряците. Че е разбойник в жакет, грабител на моряшката пот, акула, най-мръсна акула. Забрави, че господарите не понасят такива приказки. Не довърши. Тежкия бастун изсвистя и се стовари в носа му. Нещо изпраця, после Дик падна...

От лодката си Джим Мелой му даваше знак да се приготвя, да излиза пред кита, да му пресече пътя. Вземаше всички мерки. Нищо не забравяше. И не знаеше, не подозираше каква буря от омраза фучеше в мозъка на престарелия харпунер...

Никой не бе узнал тогава какво е станало. И старият Мелой не бе казал никому. Но прякорът остана — Смазания нос. И сякаш този обиден прякор смаза целия му живот. Днес никой не го знае с истинското му име. Когато махна превръзката, случайно срещна Мод. Тя се изкиска и избяга. Какво можеше да стори тогава бедният Дик? Отиде пак в кръчмата. И така — до днес. Не свари да си отмъсти, защото старият Мелой избърза да умре. По-алчни акули от него лапнаха корабите му, складовете му, голямата господарска къща. И той, макар държелив, як, наперен, не издържа. Погребах го. Но злобата в гърдите на Дик не угасна. Напротив, разгоря се повече, с всяка година, с всеки ден, когато виждаше настъпващата старост и разбираше какво бе загубил заради него. Неусетно омразата му се прехвърли върху младия Мелой.

Все Мелой!

Но как да му отмъсти? Как? Ако можеше, той би го удушил, би го ръгнал с ножа. Ала за това трябваше смелост. Много смелост. Лесно ли се убива такъв юначага? Железния юмрук. За кураж Дик се напиваше. Тогава пък омразата му изведнъж се стопяваше. Виждаше му се безсмислена. Не намираше никаква вина в момчето. Прощаваше му. Не само на него. Забравяше и злото, което му бе причинил баща му. Странна власт имаше спиртът. Правеше го отстъпчив, мек, кекав... Оглупяваше. Мислеше си: Сега младият Мелой е като него, като всички други бедняци. Само с две ръце. И на него отказват момичето му. И той трябва като звяр да се бори. Как да го мрази?

Но щом изтрезнееше, тозчас забравяше тази всеопрощаваща глупост, юмруците му се свиваха, злобата задавяше гърдите му. На мястото на Джим Мелой отново заставаше старият Мелой, който му се надсмиваше, пак посягаше да го ограби. Ограбваше славата, вземаше му китовете, обираше наградите — ей така, направо от ръцете му...

Ако не тая година, догодина старият Дик ще остане без работа. Ще го изхвърлят на пристанището. Господарите искат силни ръце, които да им печелят много. Отслабналите, остарелите не са им нужни. Да правят, каквото си щат. Всеки да мисли за себе си. И с него така — ще го изгонят. Никой няма да го пожали. Да е пестил. Да не е пропивал всичко. Това щеше да стане и сега — ако не се бе смилил Бил Дайк. И сега навярно Дик щеше да се скита по пристанището като Дрипавия Сам. Китобойците се познавали по кръпките. Дрипавия Сам, както казват, е убил толкова кита, колкото са космите на главата му. А всеки кит донася на „акулите“ по три-четири хиляди долара. Старецът сега спеше по изоставените кораби на кея, сред плъховете и ровеше из боклуците, за да се нахрани...

Дик щеше да стане като него. И то скоро, твърде скоро...

Кашалотът отсреща все още спеше дълбоко, преуморен от борбата, без да подозира надвисналата опасност. От какво впрочем можеше да се плаши той, победителят? При всяко издишване и вдишване тялото му изплуваше над водата като изгладена от вълните черна скала.

Лодките се прокрадваха съвсем безшумно. Наближиха. Гигантското му тяло се виждаше в прозрачната вода, разкривено и още по-чудовищно. В гънките на грапавата му кожа се белееха струпани китови въшки, а в ръбестата му глава, сякаш отцепена базалтова скала, се блискаха звучно вълните.

Джим Мелой се обърна. Гребците отпуснаха веслата. Лодките продължиха да се хлъзгат дебнешком. Харпунерите застинаха като дървените изваяния върху носовете на старовремски кораби.

Джим изтегли назад и нагоре ръце, стиснали здраво дръжката на харпуна. Очите му мереха точно там, зад гръдния плавник, между третото и четвъртото ребро.

„То така всеки може — помисли ядно Дик. — Всеки юнга може да убие спящ кит.“

И дали подлата мисъл се роди в този миг, или отдавна се бе спотайвала нейде в подсъзнанието му, но той внезапно трепна и сякаш неволно удари с харпуна в дъното на лодката си.

Яката дъбова дъска изкълтя.

Кашалотът чу. Тръпка премина по тялото му. Той отвори очи и видя враговете си. Отляво и отдясно. И преди още Джим да метне оръжието си, кашалотът се хвърли напред.

Никога не бе отстъпвал — никога, пред никой враг!

Харпунът не улучи целта, а се впи в малкото, почти човешко око на гиганта. Потъна дълбоко. Рукна кръв.

Ослепял, побеснял от болка, кашалотът връхлетя върху лодката и я понесе на широкия си гръб. Моряците се вцепиха в пейките, замрели от ужас.

Само Джим, единственият прав, не успя да се задържи. Преметна се, удари глава в борда и потъна.

Всичко стана толкова бързо и толкова неочаквано, че никой не успя да разбере какво именно се бе случило.

Раненото животно се носеше лудо напред, помъкнало на гръб полегналата лодка, като пляскаше с гигантската си опашка, сякаш трещяха оръдейни изстрели. То пръхтеше и фучеше, а китобойците в лодката крещяха, обезумели от уплаха, заловени с треперещи ръце в пейките, в бордовете — кой където сварил, — изтървали гребла и харпуни.

Подире им бързаха с последни сили другите лодки. Харпунерите им бяха издигнали застрашително копията. Опънал всички платна да улови и най-слабия вятър, „Делфин“ се спусна след тях. Сигналистът размахваше тревожно флагчетата, но никой не го виждаше.

Дик Смазания нос, незабелязал нещастиято с Джим, крещеше на хората си:

— По-бързо! Още! Още!

Такъв случай не се изпускаше. Там, където се бе провалил Джим Мелой, трябваше да успее учителят му Дик Морисън, да докаже, че не е по-лош, че и той струва нещо, че струва повече.

Кормчията на Джим успя да се окопоти, докопа копието от подскачащото дъно и го заби наслуки в гигантския черен гръб.

Секунда-две!

Великанът сякаш не усети тази топлийка. Но в следния миг тялото му се разтърси, опашката се вирна над водата като чудовищна траурна пеперуда и се гмурна в дълбините.

Водата преля в лодката, запълни я, но не можа да я потопи. Привързаните бурета и въздушните сандъци под пейките я задържаха. И щяха да я държат, докато ги настигнеше корабът, ако не беше въжетото на харпуна.

То се изтегляше бързо от бъчвата, фучеше, плющеше като разлютена змия и... изведнъж се оплете. Моряците нямаха време да го оправят. Носът на лодката заби надолу. Тогава някой, по-съобразителен, срязва с нож въжетото.

После всички, заливани от вълните, се заловиха да изтребват водата.

Дик Смазания нос не спря до пострадалите, а профуча нататък, където очакваше да се появи раненият кит. Другата лодка прибра измокрените моряци и повлече потопената лодка на буксир към кораба.

Ето на петстотин-шестстотин метра вляво излетя някаква скала и се стовари с грохот върху водната повърхност, като вдигна вулкан от водни пръски. Потъна и отново изплува.

Без да се обърне, Дик посочи с ръка натам. Гребците пак наблегнаха веслата. След няколко минути достигнаха кашалота, който дишаше учестено и блискаше през дихалото си фонтан подир фонтан.

Харпунерът стегна мускули. Изпъна назад ръце. Стисна харпуна. Оставаха още десет метра.

В този миг кашалотът усети опасността. Плясъкът на греблата му напомни станалото. И преди беше същото — плясък, после болка.

Извъртя се с неподозирана пъргавина и връхлетя срещу новите врагове. Дик успя да хвърли напосоки харпуна, който се заби безсмислено някъде около дихалото. Недочакали заповедта му, гребците подкараха назад.

Ала кашалотът ги настигна.

Дик Смазания нос усети как се вледенява кръвта му. Срещу такъв устрем не можеше да устои. Преди някой да съобрази какво друго да направи, китът удари лодката отдолу. Обшивката хлътна. Водата нахлу като фонтан. Искаха помощ.

И ето, току-що стоварила крушенците от Джимовата команда, третата лодка се спусна да спасява хората на Дик.

Но капитан Дайк не ги остави да се качат на кораба. Гологлав, разтревожен, той се провикна през борда:

— Веднага назад! Намерете Джим! Дик с командата си — в четвъртата лодка!

Три часа претърсваха океана там, където мислеха, че е паднал младият харпунер.

Напразно!

Не откриха ни следа. Океанът се плискаше наоколо, прекрасен, неспокоен като жив и в същото време отчайващо бездушен. Навред само вода — разплискана, светеща синева, еднообразна, потискаща, а отгоре сияеше тропическото небе, ошарено с причудливите дантели на облаците в някакъв невероятен калейдоскоп от златно и синьо.

Най-сетне от кораба дадоха знак да се прибират.

Дик седна на пейката. Отпусна глава. Нещо непознато, досадно стисна гърдите му.

Но не така искаше той. Не така. Дори не беше помислял да го погуби. Целеше само да го изложи. А то...

Впрочем дали въобще имаше някаква вина? С такъв кит трудно може да се оправи някой. Дори и Джим Мелой.

И без да изтрака с харпуна си Дик, нещата пак щяха да се развият така. Защото никой не би могъл да убие този кит от пръв удар. Никой...

В такива мисли Дик Смазания нос не усети как стигна до кораба. Изкачи се на платформата, строи се с другите.

Капитан Дайк се изправи пред екипажа пребледнял, още по-прегърбен.

— Свалете всички платна! Оставаме на дрейф! На всяка мачта по двама наблюдатели! Ще следят само за човек. Който го открие — хиляда долара!

После се обърна към Дик:

— А ти ела в кабината!

Матросите се спуснаха да изпълнят заповедта. Попълзяха по вантите, увиснаха по реите, свиха платната.

С наведен поглед, изтръпнал от страх, Дик Смазания нос последва капитана.

Бил Дайк затвори след него вратата и го загледа сурово в очите. Преди да наведе глава, Дик зърна по клепките му едва сдържани сълзи.

И двамата мълчаха.

Най-сетне капитанът заговори:

— Ти уби приятеля ми. Знаеш ли какво заслужаваш?

Дик Смазания нос потрепера.

— Аз... Аз... — заекна той. — Без да искам...

— Знам, че е било, без да искаш — прекъсна го Бил. — Знам. Но какво от това? Каква полза? Оправдава ли те? Пак си бил пиян. Харпунер — да изпусне харпуна си... до кита...

Дик си отдъхна. Виж, така може. Капитанът дори не подозира, че е било умишлено. Смята, че е от пианството.

Нека! Така е по-добре. Дик няма да го разубеждава, то се знае.

Замълча. Не отговори.

Бил Дайк го хвана за яката. Разтърси го.

— Какво да те правя? Пияница проклети! Не ме гледай така уплашен! Няма да те убия. Не заслужаваш дори да те убия. Махай се по-бързо от очите ми!

И го блъсна назад.

— Махай се!

Дик залитна. Удари гръб о вратата. Напипа с ръка дръжката и отвори.

Тогава, в някакво злорадо хрумване, овладян от желанието и той да ухапе, да плати някак за вечните си унижения пред по-силните, процеди през зъби:

— Сега хубавата Ен е свободна!

Случайно беше доловил израза на очите му, когато, без да подозира, че е наблюдаван, Бил Дайк гледаше Ен при изпращането на пристанището.

Дик го каза тихо, в боязливата си злоба, повече на себе си. Но капитанът чу.

Сякаш този страхлив подлец раздра гърдите му и надникна вътре, надзърна в най-потайното кътче на душата му. Сякаш като зъл вълшебник изнесе на показ най-свидната му тайна, потискана и задушавана безжалостно от чувството за приятелски дълг.

Със стиснати юмруци той се хвърли напред, но Дик свари да отскочи и да хлопне подире си вратата.

Притича по палубата, мушна се в кубрика. Вътре нямаше никой. Всички се занимаваха с платната. Дик отключи сандъка си, измъкна

скритата бутилка и я преполови на един дъх.

Напи се.

Напи се от мъка, от неосъзнато угризение на съвестта и в същото време от дивата наслада, че бе успял и той да покаже, че не е слепец, да ужили...

3

Джим Мелой се свести в студената вода. Пред очите му просветна, сякаш свежестта на морето отвей от погледа му някаква катранена мъгла. Отблясъците на пречупените от водните слоеве слънчеви лъчи затанцуваха в сини и зелени мълнии. Наоколо, в сияещата синева, се стрелкаха неясни сенки.

Гърдите му се свиваха в болезнена спазма за въздух.

Къде беше той? Защо не можеше да диша?

Понесено от плътността на водните маси, подмятано от неспокойния ритъм, тялото му изплува към повърхността, която трептеше над главата му като метална ципа.

Джим изскочи над вълните, вдъхна въздух. Пое още веднъж. И още. И още. Жадно, ненаситно. Бученето в ушите попрестана. Погледът се избистри. Мисълта му се проясни. Припомни си всичко: изтракването на Диковия харпун, непредвиденото нападение на кита, удара на главата му в лодката...

Една по-висока вълна го издигна на върха си и оттам той съгледа отдалечаващата се лодка с изправения на носа ѝ китобоец. Извика с все сила, ала никой не го чу. После водата спадна и той се озова в блесналата ѝ падина. Стовариха се няколко по-малки, безредни талази, докато нова вълна го пое повторно нагоре. Но сега вече нищо не се виждаше наоколо. Само вода, неспокойна, гъвкава, като жива. Тя клокочеше край него, изостряше се в прозрачни еластични остриета, които нарастваха, изтъняваха и изведнъж се прекършваха, кипваха в бяла пяна, сякаш в тях изцвърчаваха с всичкия си огън слънчевите отблясъци.

Джим завика, закрепця, опита се да се подхвърли нагоре, да види лодките или кораба, загреба лудо към тях.

Уви! Отвред се плискаше и шумеше, сякаш му се надсмиваше, бездушният океан. Подмяташе го, заливаше го, омаломощаваше го със солените си кристални пипала.

Джим разбра. Трябваше да пести сили. Бил щеше да се върне, щеше да прати лодките да го дирят. Трябваше да ги дочака, да не се изморява.

Да чака.

А времето течеше. С леки помръдвания на ръцете и краката, колкото да се задържи на повърхността, Джим се заслушваше в шумоленето на вълните и все му се струваше, че дочува плясък на весла, човешка глъчка.

Тогава той надигаше глава, скачаше, викаше до прегракване. После отново се отпускате.

Но все не искаше да се признае победен. Та той още имаше сили, държеше се. Можеше да се държи часове наред.

Обърна се по гръб, изхлузи обувката. Така му олекна. Разпери ръце. Стисна очи да не го ослепи слънцето.

В този миг му се мярна вледеняващата мисъл: „Добре де. Ще плува. Ами акулите?“

Джим се превъртя мигновено по очи. Погледна под водата. Отдолу се полюшваше все същата изумрудена бездна, смайващо прозрачна и безконечна.

Очите му не доловиха никакъв признак на живот. Нищо — само танц на светлини.

А слънцето вече клонеше към занизк. Какво щеше да прави, когато настъпи нощта?

Нима приятелят му го беше изоставил?

Сам, сред синята безбрежност!

Той пак завика за помощ, убеден напълно, че е безсмислено. Само хабеше сили. Но не можеше да мълчи. Усещаше как тялото му изстива, изсмукано от водата, как по кожата му пробягват ледени тръпки, как се вдървяват мускулите му.

Това не подсказваше ли края?

Нима края — тъй глупав, нелеп?

И вече няма да види Ен! Няма да я чуе! Всичко е било напразно! Всичко!

Цветът на морето помръкваше — от лазурносиньо преливаше в аметистово, към оловновиолетово, като обгоряла стомана. Падините загубиха блясъка си. Останаха да горят с брилянтни сияния единствени остриетата на вълните.

Изведнъж зад една по-ниска заоблена гънка на морето Джим зърна някакво тяло. Вцепени се. Дори спря да диша. Да не го чуе звярът, да не го усети.

При следващата вълна Джим успя да го разгледа по-добре. То беше странно тяло, на големина колкото човек или малко по-голямо, мръсносиво на цвят, някак петнисто като конгломерат от сиво и черно. Безформено и неподвижно, то се бе оставило на вълните да го подмятат като голяма тапа.

Изглежда, не беше животно.

А какво тогава?

Любопитството надделя. Джим приближи. Ясно. Не беше живо. Приличаше на пръст. И миришеше на пръст, на прясноразорана пръст. На пипане беше крехко и леко като восък.

Смаяният човек изкрещя:

— Амбра! Та това е сива амбра!

В радостта си забрави къде се намираше. Никога не беше виждал амбра. Малцина китоловци са я виждали, но всички я знаят, всички са слушали за нея, всички мечтаят за нея.

Джим не се интересуваше за какво я употребяват аптекарите, в какви парфюми я слагат, запазва или не запазва уханията. Знаеше само едно — че е скъпа, приказно скъпа, по-скъпа от златото.

Два-три пъти по-скъпа!

А пред него се полюшваше върху вълните един къс, тежък може би сто, може би двеста килограма. Кой ли кашалот с болен стомах го бе изхвърлил, бе освободил от него червата си, бе облекчил мъките си?

И това легендарно богатство плаваше до него. Принадлежеше му. Стотици хиляди долара. Може би милиони.

Джим се покатери върху него. Амбрата едва потъна. Удържа го над водата. Нещастният човек се поотпусна. Сега вече беше по-добре, къде по-добре. Имаше опора. И то каква опора — от милиони. Той целият лежеше върху милиони.

Ен! Чуваш ли, Ен? Виждаш ли?

Твоят Джим е собственик на милиони. Не някакви си мизерни петдесет хиляди долара, колкото искаше баща ти.

Петдесет хиляди долара! Че кой харпунер е донасял толкова пари? Старият Райт определи тази сума, колкото да го прогони. Неудобно му беше да откаже направо. Бяха приятели с баща му преди

фалита на Мелой. Каза му горе-долу туй: Поне петдесет хиляди! Не е важно как — от китове, от търговия с туземците, от пиратство. Важното беше да докаже, че умее да печели.

Джим не се сърдеше. Баща ѝ имаше право за себе си. Ен не можеше да живее в бедност. Беше красива — заслужаваше лукса и охолството си.

И го обичаше. Щом се съгласи да го изчака. Да чака три години. Кое момиче на нейно място щеше да се съгласи?

Наистина, познаваше го от детинство, когато и той беше син на богаташ. Не го отхвърли и след нещастieto.

И сега изведнъж — толкова пари, толкова съкровище! Да живеят с Ен безгрижно и разкошно до края на живота си!

Ще се венчаят веднага, щом се върне. Доста са чакали. Ще направят най-шумната сватба. Половината град ще поканят. Ще пеят, ще танцуват. Години наред да се приказва за тази сватба. Ен ще бъде най-хубавата булка — с бялата рокля, с венеца, воала, влачещия се шлейф, придържан от една дузина шаферчета. И до нея — Джим, доволен, горд. Хората ще се побутват с лакти, ще шепнат: „По-богат от баща си!“

После животът ще потече спокойно и охолно. Корабите му ще отплуват и ще се завръщат, претоварени с мас и балени. Ще пълнят касата му. Ще си направи къща, по-право не къща, а дворец, там на хълма, сред горичката, където се срещаха с Ен. Ще си купи яхта, най-елегантната яхта. Или не, няма да я купува готова, а ще я поръча — друг да няма такава яхта. Неговата карета ще бъде запретната с четири бели коня. И по пътя всички ще се обръщат подире му: „Това е Джим Мелой...“

Внезапно Джим трепна. Дали наистина видя, или само му се стори така? Отсреща, в надигналата се вълна, откроена като в аквариум, се мярна акула. Едра, с остри перки и източена назад неправилна опашка. Тялото ѝ блесна като метал, червените ѝ хрилни отвори пулсираха бързо, устата ѝ се отвори като грозен нарез почти на корема, за да разкрие трите наниза бели зъби.

Озъби се като зло куче и със спадането на вълната изчезна.

Джим неволно сви краката си. Озърна се с разтуптяно сърце.

Нима тъкмо сега? Тъкмо когато бе станал богат, когато бе станал милионер, когато вече беше спечелил Ен?...

Той измъкна моряшкия нож, пригответи се. Не беше свикнал да се предава без бой. Но имаше ли изгледи за победа сега? Тъй сам сред водната пустош?

Усети, че тялото му трепери. Но не само от студ. Стана му досадно. Да трепери от страх, той, Джим Мелой! Стисна зъби, сви юмруци. Безполезно. Тялото продължаваше да се тресе неудържимо.

Къде ли се дяна тази проклетница? И откъде ли щеше да го нападне, да щракне челюсти и да избяга с пълна уста?

Познаваше ги той, познаваше страхливата им алчност. Гледал ги беше безброй пъти как се връфват с челюсти в тялото на убития кит, сякаш потъват в сланината му, как отскачат с тласък назад и потъват в дълбочините.

Минута, две, пет! Звярът не се показваше. Океанът отново бе опустял.

Из въздуха профучаха ято летящи риби и се посипаха във водата като метната шепа скъпоценни камъни. Подире им се стрелнаха до самата повърхност, по вълните, прелитайки от гребен на гребен, стадо делфини — сплеснати пъргави риби с уродливо високи чела. Люспите им бяха сини, тъй сини, както могат да бъдат сини едрите метални мухи.

И отново пустош...

Джим нямаше навик да стои в бездействие, в пасивно очакване. С ръце и крака опита да се изкатери върху амбрата, да се изправи, да огледа кръгозора. Но се подхлъзна. Потъна.

Това, що видя под водата, вледени кръвта му. На дълбочина десет-петнадесет метра под него плуваха в кръг седем акули, от най-опасните, седем сини акули-людоеди.

Откога ли го дебнеха?

При падането му те прекъснаха търпеливия си танц и се насочиха към него. Наедряха, уплътниха се — огромни, разкривени от пречупването на водата, зловещи.

Джим успя да запази самообладание. Застина неподвижно. Слушал беше, че тъй застивали при среща с акула ловците на бисери.

И наистина, хищниците като че ли се поколебаха, отстъпиха, подредиха се две по две и закръжиха отново наоколо му, само че вече по-плитко, в по-стеснена орбита. Сякаш се досещаха, че тази плячка няма да им избяга. Обречена им бе.

Джим изпълзя върху амбрата, опита да прибере върху ѝ нозете и ръцете си, да не стърчат във водата — примамка за нетърпеливите хищници. Но не успя. И друг път се бе мъчил само за игра да се покатери върху плаващо буре. Така и сега. При всеки опит сивият му безформен сал се превърташе и го сваляше.

Волею-неволею, той пак се нагласи отгоре с разперени крайници, натопен до гърди във водата, в очакване всеки миг да усети как се отделя от тялото му стъпалото или китката му.

А мократа амбра дъхаше тъй приятно на прясна пръст, опиваше го, напомняше за поле, за разорани ниви, за сигурност.

Акулите изплуваха нагоре, перките им щръкнаха над повърхността, като се вдигаха и спадаха с вълните. Вретеновидните им тела, сякаш изковани от еластична стомана, излъчваха някаква необузdana сила. Зелените им котешки очи не се откъсваха от него, вперени в безчувствена лакомия.

Ей там, съвсем наблизко, плуваше къс храна. Трябваше да си го поделят...

Когато зърна брега, в първия миг Джим не повярва. Но при следната вълна забеляза ясно къдравата зеленина на палмите и бялата пясъчна ивица под тях.

Морското течение го влечеше нататък.

Дали щеше да се спаси?

Брегът приближаваше. Всъщност малък бряг, тесен пясъчен пръстен, обрасъл с кокосови палми.

Малък атол!

Нищо! Каквото и да е — само да е суша! Нали може да стъпи, да легне, да се отпусне без тоя вледеняващ ужас, без това напрегнато очакване на края.

Акулите, сякаш предугадили надеждата му, станаха нетърпеливи, забързаха, свиха обръча си.

Ето, една се стрелна насреща му, но той свари навреме да я бодне с ножа по носа и тя, все едно нищо не било, се въртна обратно. Но оттам внезапно пак нападна. Разбъркаха строя си и останалите. Наближиха, вперили в него жестоките си погледи. Ту една, ту друга се устремяваше към него, коремът ѝ се бялваше, прерязан от зловещия полумесец на устата, но в последния миг отскачаше назад разколебана, отстъпваше място на другарката си за същата маневра.

Джим едва смогваше да отбива с ножа набезите им, като се обръщаше ту наляво, ту надясно, ту назад към най-уязвимото място — към краката си.

Слънцето наближи кръгозора, кървавочервено като разтопено метално кълбо. Сякаш, щом го докоснеше, и океанът щеше да изцвърчи. Небето с огрените облаци се превърна по чудо в разкошна завеса, изтъкана от пурпур и злато, а върху нея се откриоха като театрални декори черните силуети на разкривените палми. По върховете на водните гребени избликнаха петна от кръв. Ямите между тях станаха виолетови, после сиви и накрай черни — чудна черна прозрачност, сред която се стрелкаха настървените акули.

А това? Защо се дръпнаха акулите? Защо го пощадиха?

Задаваше се нов враг. Мярна се огромно тяло, плесна дълга, назъбена като трион опашка.

Морският змей! Като в легендите!

Но не!

Джим го позна. Морски крокодил, гребенест крокодил, дълъг десетина метра, не по-малко опасен от кой да е змей.

Акулите, отстъпили за малко, внезапно връхлетяха срещу новия хищник, който им оспорваше сигурната плячка.

Крокодилът само щракна челюсти и сгриза най-близката акула. Но не успя да я задържи. Пъргава и силна, тя се изплъзна от зъбите му и се гмурна надолу, като ръсеше от раните си облак от кръв.

Примамени от тази кръв, другарките ѝ се спуснаха подир нея. Изчезнаха.

Но крокодилът не се отклони от целта си, а продължи напред, раззинал двуметровите си челюсти, осеяни с едри разкривени зъби, право към скования от ужас нещастник.

Джим стисна ножа. А защо ли? Какво можеше да стори на тази неуязвима броня от рогови плочи? Знаеше — удар в окото! Само там имаше надежда да засегне мозъка. Но как да стигне окото? Малайците се гмуркаха във водата със заострен кол в ръка. Казват, че, когато ги нападнел крокодил, те мушвали кола между челюстите му. Казват... Но дори да е вярно, каква полза, щом като няма кол?

Такава мръсна съдба! Тъй близо до брега — и тъй богат... Милионер... Тежко се умира, когато си милионер... Беднякът може да умира... Впрочем неговото живот ли е?... Но милионер...

А зиналите челюсти вече се надвесваха отгоре му. Месоядният им дъх го лъхна в лицето, задави го.

4

Вездесъщите акули откриха и ранения кашалот. Опиянени от мириса на изтичащата кръв, те кръжеха наоколо като лешояди, разперили дългите си гърдни перки като крила.

Но кашалотът не умираше, не отпаднаше напълно. Лежеше неподвижно, едва приплясквайки с опашка, и стенеше пронизително. Хищните риби разбираха с непогрешимия си усет, че тази богата плячка все още не им принадлежи, че тази зъбата челюст все още е опасна. Те се струпваха отвед, сякаш извираха от дълбините — дребни, колкото делфини, и едри седем-осемметрови страшилища, всички до една окичени с черни риби ремора, които надзъртаха, залепнали с темената си към коремите им в очакване на своя дял. Пред всяка акула пърхаха дузини риби лоцмани, като пъстри пури, не по-малко възбудени от мириса на кръвта, избързваха напред до самите рани, от които стърчаха забитите харпуни, и светкавично, при всяко трепване на кашалота, отскачаха към повелителките си.

Неочаквано акулското сборище се пръсна, стопи се в мрака на бездната. Изчезнаха акулите, изчезнаха рояците риби лоцмани.

През водните маси долетяха далечни провиквания, пъхтене и плясъци на опашки. Кашалотът, макар и отпаднал от загубата на кръв, размаха вяло опашка да ги пресрещне.

Позна ги. Идваше неговото стадо. Идваше, разтревожено от жалните вопли на своя водач. И озадачено, невярващо.

Ето, приближиха тридесетина самки, струпваха се край него заедно с децата, засуетиха се. Те нямаха обоняние, не можеха да подушат мириса на кръвта. Затова пък усещаха добре нейния вкус, затова виждаха отпадналите му движения, чуваха болезнените му стонове.

Те се блъскаха наоколо, пъхтяха като локомотиви всеки път, когато изхвърляха фонтаните си през дихалата, пляскаха с опашки.

Две бездетни самки, наполовина от неговия ръст, застанаха от двете му страни и го понесоха на гърбовете си, следвани от цялото стадо.

Нощта настъпваше бързо, без преход, както става край тропиците. Небесният огън угасна, затиснат от траурното сукно на нощта. Покълнаха звездите. Океанът почерня, превърна се в някаква трепкаща мрежа от черни отблясъци. От дълбините се надигна светещият планктон. Първи изплуваха като призрачни луни едрите медузи, луна до луна, които пулсираха леко, развели пипала като студени пламъци. Заблещукаха рачета и риби. Сякаш звездният небосвод се бе сринал в морето, звездите се бяха умножили, бяха оживели.

Кашалотът усещаше, че самоувереността му се връща. Наистина болката оставаше, подлутена от солената вода, но раните вече не кървяха така.

Подкрепян от самките, той задрямваше, унасяше се в сън, но тозчас се стрясваше, измъчван от кошмари. Ужасните преживявания на днешния ден, коварните лодки, раната в окото, втората рана в гърба, преследването — всичко се бе струпало безредно в бедното му съзнание, бе се омотало в някакъв хаос от страх и болка.

Лодки, лодки, лодки — странни същества, които се носят по водата, размахали дървени плавници. Бавни и тромави, те бодат, пронизват тялото като риба меч. Лодките преминават над него, жилят го с дългите си жила, подлудяват го.

Подлудяват него, господаря на океана, победителя на акулите, на косатките, на гигантските калмари, на всеки самец кашалот.

Него — непобедения досега.

От оня далечен ден, когато строши челюстта на предишния водач и го прогони да умре от глад, самотен, до днес още не беше побеждаван. Всяка среща с враг значеше нова победа, нов опит в боя, нов триумф.

Децата в стадото му израстваха, женските оставаха край него, а младите мъжкарци бягаха, прогонени от ревността му — тъй, както някога го бе прогонил от родното стадо и неговият баща.

Неусетно в мъжкото му същество се наслояваше някакво невъздържано самочувствие, високомерно опиянение от неговата сила и власт над живота. Никой живот не струваше нищо — никой освен собствения живот и живота на стадото.

И изведнъж бе дошло непомисляното — бяха посегнали върху неговия живот.

Изведнъж в неговото съществуване се бяха вмъкнали тези опасни лодки, бяха докарали болезнените рани, ослепяването, неизпитваната дотогава слабост...

Неосъзнато, неподозирано чувство се просмукваше в цялото му стотонно същество — унижение, срам, обида, споени в дива, безпомощна ярост. И може би не чувство, а нещо по-първобитно, по-непреодолимо — инстинктът на водача, сблъскал се с първото поражение.

В мозъка му, изтерзан от ужаса на преживяното, ведно с мъката от изтеклата кръв, с тревогата на слабостта, се наслаяваше един нов опит, една нова връзка:

Лодка — болка!

А това значеше — всяка лодка причинява болка.

Лодката е враг.

Внезапно в полусън той дочу далечен призив за бой. Водните маси ехтяха от рева на приближилия съперник и от усиливащите се плясъци на опашката му.

Водачът трепна, изпъна се. Забрави умората, болката, кошмара. Забрави слабостта си. Остана едно — мъжкия инстинкт, неугасим до смъртта, нагонът за победа.

Самките се отдръпнаха, очистиха арената на борбата. Нямаха право да се намесват в мъжкия двубой.

И ето, отново доплува, разпенил вълните, черният кашалот. Дочул отдалече болезнените скимтения на водача, той бе разбрал. Надеждата го бе овладяла отново. Силен самец не скимти така. Сега вече имаше изгледи за победа. Толкова време бе скитал сам, пропъден из харема си от връхлетелия чужденец, бе опитвал и той да се добере до някой чужд харем, да изгони властелина му — но все напразно. Водачите защитаваха настървено правата си, отблъсваха всяко нападение. Изпохапан, удрян, пребит, той чакаше, диреше случай.

И случаят най-сетне бе дошъл.

Силният противник, който заранта го прогони позорно, сега по чудо лежеше обезсилен и беззащитен.

Само фучеше яростно.

Нека си фучи! Това издаваше слабостта му.

Уверен в победата си, Черния повторно налетя. Водачът прибягна до старата си хитрост. Дръпна се назад, опита да докопа челюстта му.

Но тоя път не сполучи. Излъганият противник вместо в хълбока стовари силата на гигантската си глава върху лявото му слепоочие, докачи харпуна, който стърчеше в окото му, и го наби още по-навътре.

Водачът замря от болка. Кръвта отново шурна като черен облак. Врагът му премина над него, върна се и повторно налетя — този път върху корема. Стовари се още веднъж, после го остави, сигурен в поражението му. Протръби под водата победния си вик и гордо отведе лесно завладяното стадо. Двете бездетни самки се посуетиха около сваления водач, но щом чуха заглъхващите подвиквания на другарките си, се спуснаха да ги настигнат, подчинили се, както винаги, на стадния инстинкт.

Раненият остана сам, тъй сам, както не се е чувствувал никога. Сам и беззащитен, с изтичаща кръв. Лежеше и дишаше учестено.

Вълните прииждаха, вълни от рядка смола, плискаха се в четвъртитата му глава и отминаваха в мрака, отстъпили място на следващата вълна, която изникваше от другия мрак отпред, за да изчезне и тя на свой ред. Вълна подир вълна...

Наоколо блещукаше само светещият планктон, полепваше по гърба му като бисерна ризница. В черната разплискана безбрежност нещастният гигант се полюшкваше слаб и безпомощен, по-слаб и по-безпомощен и от най-слабата медузка. Пред единственото му око бързо нахлуваше пълната тъмнина, загасваха и светулките на планктона, главата му се опразваше, забучаваше глухо — настъпваше нищото. Струваше му се, че потъва в някаква неизмерима бездна, сред пипалата на някакво непобедимо чудовище, невиджан калмар, който смачкваше дробовете му и го задушаваше...

Тъй някога, преди много-много години, когато беше неопитно кашалотче, той се бе отделил лекомислено от майка си и бе получил заслужен урок. Старият калмар бе връхлетял отгоре му, бе го омотал в мрежата на пипалата си, бе го повлякъл в бездната...

Така стягаха и тогава слизестите пипала, така налягаха водните маси...

Но тогава майка му беше наблизо. Тя връхлетя като запокитена скала от сила и ярост, пред които калмарът не устоя, избяга.

А сега нямаше кой да помогне. Нещастникът беше сам.

Внезапно остра болка го стресна, разбуди го от задушавания унес. Някаква по-дръзка акула се бе вгризала в раната на гърба му.

Единственото око погледна. Сред помръкналата вода се стрелкаха десетина зловещи сенки, прелитаха като черни мълнии. Акулите се бяха завърнали и танцуваха край него своето демонско хоро, настръхнали, опиянени от дива кръвожадност.

Той отново размаха опашка. Огромното му тяло все още криеше в себе си неподозирана жизненост. Отново се понесе по океана, повлякъл подире си мамещия воал на изтичащата кръв. И в тая кървава диря се юрна цялото акулско сборище.

С прибрани платна корабът се поклащаше над вълните, мълчалив, притихнал. Тая вечер не се чуваше обичайната глъчка, когато смазаните от труд моряци си отдъхват с песни и закачки. Загаснали бяха и огнищата. Всичката сланина беше стопена, налята в буретата. Тук-там по палубата святкаха огънчетата от лулите на окъснели матроси. Над целия кораб тегнеше потиснатост. Загубата на Джим беше потресла суровите китоловци, бе убила жизнерадостта им.

По заповед на капитана върху всяка мачта дежуреха по двама наблюдатели. Те и сега стърчаха горе, откромени върху звездното сукно на настъпващата нощ като кацнали чудновати птици. Но всеки беше убеден в себе си, че всичко е излишно. Правеха го само за успокоение, от съчувствие към капитана си, макар и напълно убедени в безполезността му.

Дик Смазания нос се измъкна от каютата и залитайки, се хвана за парапета. Бе успял да пресуши бутилката.

А се бе въздържал цял месец, решил да стане отново човек. Макар и късно... Но толкова. Повече не устоя. Напи се. Гибелта на Джим го разстрои. В безцелното му живуркане до днес имаше само една малка цел. Малка цел за малък човек — пакост на дребно. Дик не можа да понесе голямото отмъщение, не беше по силите му. То го смая, смаза го. Как ще се чувства заякът, ако победи вълка. Животът отново обезцветя без тази мисъл. Толкова бе мечтал за малкото отмъщение.

И изведнъж — празнота! Не, не празнота — ужас!

Не това бе искал той, не това!

Главата му се въртеше, не само от изпития спирт. Странно действуваше тая подла течност. Едного прави звяр, другото укротява. Дик беше разбрал — пиян, той ставаше добър, забравяше злото. Може би беше роден добър, но животът го озлоби. В пиянство човек показва какъв е. В пиянството той самият се вижда какъв е.

А Дик беше подлец, страхлив подлец.

Това признание не стигаше, не беше достатъчно, трябваше да го разгласи, за да го чуят всички. Длъжен беше да го каже и на капитана, ако искаше да се покаже честен — веднъж поне честен...

Дик пое към капитанската рубка, като залиташе все навътре, за да не се катурне през борда.

Бил Дайк пушеше лулата си. При всяко смукване огънчето огряваше с розово сиянище бледите черти на измъченото му лице. Стоеше до руля сам. Освободил беше и кормчията. Сега корабът нямаше нужда от кормило.

Дик опита да се задържи прав.

— Капитане — почна той, — искам да говоря с теб.

Бил Дайк махна с ръка.

— Върви да спиш!

Но в пиянската си упоритост Дик не отстъпваше:

— Трябва да ме изслушаш. После ме беси, ако щеш. Защото аз съм убиец. Чуваш ли, подъл, страхлив убиец. Аз убих Джим. Ти мислиш, че неволно изпуснах харпуна, така ли?

Но капитанът не го слушаше. Защо не се махаше, защо не се пръждосваше някъде, да го остави насаме, да не му споменава за онова, което беше сковало мозъка му — за оня безимен ужас, който изсмукваше душата му с убийственото съзнание за непоправимост? Защо...

— Махай се! — изкреця Бил.

И Дик Смазания нос, стреснат от този внезапен изблик на гняв, отново отстъпи. Цял живот беше отстъпвал пред силните. Сви се като бито куче, забрави плахия глас на съвестта, измъкна се, залитайки назад.

Защо не го разбират? Никога не са го разбирали. И когато е лош, и когато иска да стане добър... Защо не го изслуша, та да му олекне? Дик идваше при него като при изповедник, а той...

Горчилката от живота отново се надигна в гърлото му. Такива са те, силните. Винаги те мачкат — не искат да знаят какво ти е...

Когато умираше на пейката в кръчмата, Даг, старият боцман, казваше тъй: „Живях тежко, работих пряко сили, умирам в мъки и накрай ще бъда проклет...“

Такава е ориста на китобоеца. Милиони долари вади от морето, за да тъпче касите на „акулите“. После да мре като Даг на пейката в

кръчмата или като Джим в морето!

И кой знае дали не е по-добре като Джим?

Дик се свлече до едно буре. Оплетеният му език смотолени неясно:

— Искан да му обадя какъв съм... Да знае какъв тип държа на кораба си... А той, като не ще...

Изпъна се на палубата и захърка.

Капитан Дайк не го погледна повече, а остана все тъй неподвижен да гризе лулата си, без да откъсва поглед от хоризонта.

Сред вълните, които облизваха кораба със светещите си езици, на двадесетина метра зад кърмата играеха делфини. Изплуваха сред гейзери от зелени пламъци, подхвърляха се във въздуха, сякаш излени от светлина, и се гмурваха в някакви огнени отвори сред черното море.

А на север, далече-далече, в родния град, една хубава девойка очаква любимия. Ен чака. Не знае. Кой ще ѝ каже?

Бил знаеше. Капитанът на кораба е длъжен да го каже. Но нямаше смелост. Нямаше такава смелост. Трябваше да прати друг. Не умееше да говори. Не можеше да си представи какво щеше да направи тя. Навярно щеше да отиде в манастир. Тъй пишеше в романите. А той не познаваше момичетата.

Трябваше ли да ѝ признае, че и той я обичаше?

Не! Не беше честно спрямо приятеля. Спрямо мъртвия. Трябваше да запази тайната, своята тайна.

Той пак щеше да се върне в морето, за да се бори с ураганите, и може би никога вече нямаше да отиде в родния град. Щеше да отплува там, дето никой не е минавал, щеше да открие някоя нова земя — богата, цветуща, невиждана — и щеше да я нарече „Земята на Ен“.

Но не! И това не! Макар и в манастир, тя щеше да се научи, да открие тайната му. А той не искаше, боеше се, срамуваше се.

Да обича Ен — той, саможивецът, непохватният? Да се сравнява с Джим — колко нелепо!

Знаеше, че не я заслужава... И въпреки това я обичаше... Въпреки всичко...

Край ухото му бръмчаха досадно комари. Той размаха ръка да ги пропъди. Винаги все така ставаше. Две седмици след напълването на буретата водата почваше да гъмжи от комарени личинки. Комарите

излитаха всяка вечер на рояци и се виеха над кораба. Само при буря изчезваха, отнесени в океана. Но в затишие ставаха нетърпими.

Вълните се плискаха в борда. Кристалният пулс на океана отброяваше плясък подир плясък. Отмерваше сякаш хода на времето.

Времето — най-голямата тайна на вековете, най-загадъчната, необяснима сила. Богът Хронос на елините, чудовището, което изяда децата си... Времето — чудовище, което изяда всичко: приятелство, любов, омраза...

Времето ще заличи всичко...

Някога...

Но сега... Сега...

Ен е свободна...

И трупът на приятеля му се премята някъде из дълбините, акулите го оглозгват.

Ен го чака! Чака Джим!

Бил тръсна рамене. По-добре да не се връща. Да не я вижда. Друг да ѝ каже. Неговото място е тук, в борбата със стихииите. Може би наистина ще открие някоя неизвестна страна. Може би наистина ще я кръсти „Земята на Ен“.

Ех, ако беше жив Джим! Тогава всеки щеше да знае мястото си, правото си. Бил имаше малко спестени пари. Щеше да му ги даде назаем. Джим и Ен щяха да се оженят, щяха да имат деца. И при всяко връщане от морето Бил щеше да ги посещава, да носи на децата им подаръци: огърлици, копия и лъкове от островите. И щеше да е спокоен, щеше да обича Ен все така тайно, без да подозира никой...

А сега?

Нямаше го Джим. И Ен беше свободна...

Душата му се разкъсваше между мъката по загубения приятел и подло прокрадващата се надежда.

Тъй страшно и тъй обидно!

А защо не можеше и той като тоя пияница Дик да вдигне шишето с рома и да се напие.

Да забрави, че Ен вече е свободна.

6

Впрочем нищо друго не оставаше. Това беше единственото решение. По-право не решение, а прост рефлекс пред ужаса от разкривените жълти зъби, които украсяваха със зловещи нанизии зиналите челюсти. Челюсти, годни да го лапнат цял.

Джим отскочи назад и тласна амбрата в устата на крокодила. Дори се засили, размаха крака и я натика дълбоко към глътката.

Всичко стана много бързо. Готовите челюсти, измамани от бързината на човека, се стиснаха с цялата си мощ, потънаха в амбрата, залепнаха в нея, обезсилени от восъчната ѝ мекота.

Проумяло грешката си, чудовището отвори уста, замята се, разпени водата — ала крехката клопка не пускаше. Крокодилът отваряше и затваряше шумно челюсти, а размачканата безформена амбра залепваше ту в горната, ту в долната челюст, задавяше го, вбесяваше го.

В същото време Джим се носеше лудо към брега, без да се обърне, изтръпнал пред мисълта, че ужасното влечуго би могло да се освободи от капана и да го догони.

Скоро достигна някаква ивица от вряща пяна.

Плувецът разбра — крайбрежният риф. Но не го заобиколи. Нямаше време. По-добре да разбие в него черепа си, запокитен от вълните, отколкото да се озове в крокодилската муцуна.

Вълната го подхвърли върху каменната стена, остриите ръбове на кораловите скелети раздраха ръцете и краката му, нарязаха тялото му. Пареща болка прониза мозъка му, но той не отстъпи, а изпълзя по тази грамада, подобна на купчина от натрошено стъкло, догонван и заливан от кипежа на прибоя. Нищо, че раните кървяха; нищо, че нови резки цъфваха по дланите и ходилата му, че дрехите му се превръщаха на кървави дрипи. Нали още беше жив, нали не висеше беззащитен над ужасяващата километрова бездна, нали пълзеше върху твърда скала, сигурна опора, защита, макар и тъй негостоприемна, зла.

Под тежестта му крехките коралови клонки се ронеха с пукот. Той пропадеше в бодливи ями и в неравни процепи, блъскаше се в издигнати блокове, но не спираше. Защото крокодилът можеше да изпълзи леко върху тази преграда от каменни ножове, защитен от роговата си броня. Можеше да го настигне.

Рифът свърши. Отпред се ширна успокоената повърхност на външната лагуна. Човекът се потопи в нея с въздишка на облекчение и заплува нататък към тъмния силует на палмовата горичка.

До островчето оставаха петдесетина метра, не повече. Радостта от неочакваното спасение вече напираше в гърдите му.

Спасен!

В този миг някакво твърдо тяло се отърка о бедрото му.

Джим застина. Акула? Крокодил?

Забравил всички правила на предпазливостта, той запляска лудо с ръце и крака. И все му се струваше, че стои на едно място.

Да стои на едно място, когато всеки миг...

Тогава почти пред лицето му изплуваха две прегърнати костенурки, поеха шумно въздух и потънаха.

Джим достигна брега с последни сили. Пясъчното дъно му се стори меко като кадифе. Още по-мек и топъл, като жива плът изглеждаше сухият пясък на брега.

Пред краката му се разбягаха пълчища едри раци пустинници, които се настигаха, блъскаха се, тракаха с черупки. Само на няколко метра от водата лежаха бели птици, а зад тях се извишаваха причудливо разкривените стволоче на кокосовите палми.

Смазан от умора, Джим падна до най-близкия дънер, без да види двата чифта подутини, които прекосиха външната лагуна, и безшумно размахваната зад тях гребенеста опашка. Очите му се затвориха.

Изведнъж страшен трясък го събуди. Джим се стресна и се надигна.

А това?

Втори трясък — до главата му.

Човекът вдигна поглед нагоре. Някакво животно се ровеше из палмовата корона и брулеше кокосови орехи, едри колкото човешка глава. След минута отгоре се свлече заднешком едър рак. Той се спусна към единия орех и почна да рови из влакнестата му обвивка, припряно,

видимо недоволен, че плячката му бе останала цяла, без да се счупи при падането.

Палмов крадец.

„Проклетник! — помисли си Джим. — Че нали щеше да ме пречукаш, ако ме бе улучил?“

После се надигна.

При вида на падналия орех той си даде сметка колко е ожаднял. А кокосовото мляко е тъй вкусно, винаги охладено, сладко, свежо. Щом го усети, ракът побягна към лагуната все тъй заднешком, протегнал заплашително щипки.

Джим опита да среже върха на ореха с ножа си. Но не успя. Плодът беше зрял, с яка черупка. Вместо примамливия писък на съблазнителния сок отвътре прокътятя тракането на презрялата ядка. А това беше естествено. Ракът не би брулил зелени плодове. На него са нужни ядки, не мляко.

В този миг Джим видя. Гигантският крокодил се измъкна от водата и бързо-бързо запълзя към брега. Джим търти през рядката кокосова горичка.

Но ужас!

Влечугото го настигаше. Вдигнало туловището си върху късите си крака, с изпъната опашка, то се носеше задъхано подире му.

Човекът разбра. Нямаше надежда да му избяга. Премалялото му тяло можеше да се строполи на земята всеки миг. Сърцето му се бяхтеше като пленено зверче в гърдите. Задушаваше го.

Тогава той се хвана за най-близкия дънер и се заизкачва по грапавото стъбло. Раните по ръцете и краката му, едва престанали да кървят, отново се напукаха. Болката стисна зъбите му до счупване. Но той успя да се изкатери до върха, провря се през ръбестите дръжки на листата и се сгуши сред гъстия им веер.

Врагът му се засуети долу, слисан от внезапното му изчезване. Той обиколи веднъж около палмата и се върна обратно по същия път, по който бе дошъл. Точно по следите си. Надали можеше да се досети да изчака жертвата си. Сатанински търпелив под водата, този хищник губеше търпение на сушата, сред непривичната му среда, бързаше да се изтегли все натам, в стихията си.

Дори след като го видя как се гмурна сред вълните и изчезна към рифа, Джим не се осмели да слезе. Отказа се от съблазънта да се

отпусне на мекия, мамещ пясък. Въпреки всички неудобства на палмовата корона предпочете да си остане там. Превърза се с колана си за две листни дръжки, намачка трети лист за постеля и се нагласи за сън.

В гърлото му горчеше. Не само от глад и жажда. Това не беше соленият вкус на нагълтаната вода. Надигаше се друга горчилка. Отчаяние, болка от загубената надежда, от новия удар на съдбата, от загубата на богатството.

Можеше да бъде милионер! Можеше да спечели Ен!

А сега? Спечели живота си. Но докога и защо? Живот без Ен...

По стъблото отново запълзя ракът палмов крадец. Сега вече Джим го посрещна дори с любов.

„Благословен бъди! — помисли си той. — Без теб навярно вече щях да се смилам в крокодилския търбух.“

Остави го да шумоли спокойно под него и да брули един след друг зрелите плодове. А той откъсна един зелен орех, срязва върха му и изля свежата течност в пресъхналото си гърло. Стори му се, че се ободри в миг. Изцеди млякото и на втори орех, на трети...

Вече се зазоряваше. От изток бликаше розов дим, стелеше се по разлюляната повърхност, заливаше със златна глеч неравните ѝ дипли. Невидимото огнище зад кръгозора се разгаряше, пламъците му облизваха небосвода, опърляха, стопяваха звездите, сякаш пъплеше нагоре някакъв огнен прилив.

Около палмите запърхаха бели морски лястовици. Раците пустинници забързаха към водата. Снесла яйцата си под панданусовия шубрак, зелена костенурка се мъкнеше обезсилена към водата.

Просветваше бързо. И изведнъж настъпи денят, тъй както настъпва в тропиците — без преход, без здрач. Слънцето отскочи над хоризонта като нажежена монета и бързо се въззе нагоре. По водната повърхност шурна тънка струя от лава. Небето засия в ослепителна синева. Просветна морето. Прозрачината на изумруда смени течния турмалин на нощта.

Малкият атол се откри релефно, наподобил бял пръстен, запокитен сред океана. Вътрешната му лагуна заблестя под огъня на зората като бронзово огледало, в което се оглеждаха изящните силуети на палмите. На запад, откъдето прииждаха вълните, над външния риф не спираше да грохоти белият прибой.

Отсреща, отвъд атоловото езеро, по пясъка между палмите лежеха стотици бели птици — морски рибарки. Мътеха направо върху пясъка. Те се разбуждаха една подир друга, надигаха се и крякаха сънливо.

Джим потръпна. Дрехите му уж бяха изсъхнали, ала просмуканата в тях сол все не им позволяваше да се изсушат напълно, поглъщаше влагата, лепнеше по тялото му.

От край до край, додето стигаше поглед, се ширеше просветващият океан като гигантска тепсия с течен сапфир, увиснала сред ярката синева на небето. Бляскав разплискан сапфир, а сред него — бяло пясъчно пръстенче, нагиздено с кичури палми. И нищо друго...

Макар и с влажни дрехи, макар и тъй измъчен от ръбестите дръжки на листата, Джим трябваше да заспи. Очите му се затваряха неудържимо.

Крокодилът не се виждаше никъде, но това още не означаваше нищо. Всеки миг той можеше да се домъкне на късите си лапи, разчекнал ужасната си вонеща уста.

Джим трепна. А това не е ли крокодилът? Впери поглед. Заслони очи с ръка. Не, не беше той, а нещо неподвижно, безформено. Вълните го изхвърляха неусетно на брега.

Някакъв труп може би.

Изведнъж той трепна...

А не е ли...

Джим се спусна надолу, забравил раните си, забравил и страшното влечуго. Сега не се отнасяше за някакво си спане, за някакво си ядене. Отнасяше се за нещо много по-важно, нещо, за което Джим бе мечтал — за богатство!

Вълните бяха довели на пясъчния плаж сивата амбра.

Той нагази във водата. Но мигновено отскочи. До краката му се надигна най-отвратителната риба, която познаваше — ужасната синантея, каменната риба, подобна на коралов отломък, обрасъл с водорасли и мъхове-животни.

Ако бе стъпил една секунда по-рано, отровната перка щеше да убоде босото му стъпало.

И толкова!

Тогава нито амбрата, нито богатството, нито пък Ен щяха да му са нужни.

Взе да се заглежда къде стъпва. А дъното беше осеяно плътно с животни, с пълчища животни. Морски звезди, миди, раци, охлюви — особено много охлюви каури, цели купища. По африканското крайбрежие те служат вместо пари. Европейците пък покриват с черупките им игралните си маси. Джим ги бе виждал — по-нежни от най-нежния мрамор. Казват, че багрите им успокоявали картоиграчите.

С големи усилия Джим избута ухаещата буца на сухо, отърколи я нагоре, на най-високата могила — да не я достигне водата, да не му я отнеме.

Върху восъкоподобното сиво-черно вещество личеха вдлъбнатините от крокодилските челюсти и ямките от острите им зъби. Но нищо. С това му ставаше двойно по-мило.

Амбрата му бе спасила живота. Пак тя щеше да му създаде новия живот — такъв, какъвто го бе мечтал, охолоен, богат.

Отново беше милионер! Отново!

Нищо, че беше сам! Нищо, че беше захвърлен на тази пясъчна ивица! Нали имаше амбрата? Нали беше пак негова?

Трябваше да я запази — от слънцето, от водата, от всичко. Да не му я отнемат повторно, да не го ограбят.

Той коленичи и загреба с шепи пясъка. Греба, рина може би час, може би два. Случайно изрови цяло гнездо костенурчени яйца. Изпи наведнъж две от тях сурови, другите остави за после и продължи да копае.

Целият плаж беше нашарен от следите на костенурки — нагоре и надолу. Надолу три непрекъснати линии. Нагоре две успоредни браздички, а между тях — броеница вдлъбнатинки от опашката, с която костенурката се е подпирала при изкачването.

Дупката нарастваше, удълбочи се, стигна до гърдите му. Тогава той търкулна амбрата в нея и я зари с пясък. После като истински скъперник се озърна. Дали някой не бе видял съкровището му?

Усмихна се сам на себе си, на своята алчност. Изяде още няколко яйца. Останалите зарови в пясъка,значи мястото им с едно коралово късче и се покатери на палмата.

Денят сияеше в цялото си великолепиe. Лагуната лежеше почти неподвижна, като зелено стъкло, през което прозираше цялото дъно.

Бял пясък — от край до край, — натрупан в загладени дюни, запълнил всяка пролука между кораловите шубраци с бели навеи, сякаш не дъно на лагуна, а снежна котловина, над която пърхаха рояци риби, попъстри от всяка земна пеперуда. Стръмен снежен сипей се спускаше и от външния бряг на атола, нарязан с бели ровини, обрасъл с нацъфтели коралови вейки. И всичко изглеждаше тъй странно, невероятно — и снежните преспи, и цъфналите храсти, и пърхащите риби-пеперуди.

Ето, по сипея се заизкачва костенурка, запълзя, забоксува и изведнъж цяла лавина се откърти и утаи към дълбочините като бял облак. Смутен от пясъчния дъжд, едър скат се отлепи от дъното и плавно се премести настрана.

Отсреща, отвъд лагуната, гнездещите морски рибарки притичваха до водата, гребваха няколко капки с човки и бързаха да ги излеят върху пъстрите си яйца. Тук, под огъня на тропическото слънце, тяхната задача беше не да топят яйцата си, а да ги охлаждат, за да не се опекаат.

Джим сгъна над главата си три палмови листа и си направи нещо като навес, несигурен слънчобран.

Едва сега съмнението го овладя.

Добре де — той е богат, приказно богат. Но защо му са тия сто килограма амбра? Сто или хиляда — все едно. Защо му са? Ами ако не успее да се измъкне оттук, ако е обречен да остане в този пущинак, докато изяде всичките кокосови орехи, след което да загине от жажда? Защо му е тогава това богатство?

Наоколо ни помен от човек. Край този опасен риф надали би се осмелил да мине кораб. Тогава?

Махна с ръка и се привърза към листните дръжки. После заспа, сякаш увит в мокри парцали. Заспа първия си неспокоен сън на острова. И отново в кошмара на съня вълните го поеха в безжалостната си люлка, отново връхлетяха озъбените крокодилски челюсти, които приближаваха и се развиваха — ха-ха — да го налапат, да го стрият между костните си триони. Той се сепваше, облян в пот, и отново заспиваше, смазан от умората.

И отново вълни и зъбати челюсти, които извират отвред...

Едноокият кашалот успя да се отърве от акулите едва когато раните престанаха да кървят и сега се носеше уморено по океана, все още слаб, неопомнил се от всичко, което го бе слетяло — от смъдящата болка, от позорното поражение, от загубата на стадото си.

А като че ли това не стигаше, та дойде и новото зло. И другото око почна да ослепява. Чистата синьота на океанския простор взе да помръква, просмукана с черна мътилка. Светът се размазваше, губеше очертанията си. И ставаше някак страшно и пусто. Китовото зрение и без това не е силно. Впрочем това не е толкова нужно там, където погледът прониква до тридесетина метра напред. И все пак — друго е, когато можеш да видиш плячката си, макар и неясна, а не само да я чуеш. Съвсем различно.

И преди това кашалотът разчиташе повече на слуха си, на природния си ехолот, на тоя чуден дар, с който го бе ощастливила природата, за да се оправя в мрачината на морските дълбини. И преди това несъвършеното му зрение само допълваше възприятията на слуха. Но нали ги допълваше, макар и бегло, нали му даваше повече знания за околния свят?

А сега?

Напредващата слепота го плашеше, разколебаваше го, сковаваше устрема му в непозната тревога. И в същото време в сърцето му, в неговото диво същество на непобеден самец, се наслояваше стаена ярост, клокочеше бясна омраза, надигаха се потискани стихии, които диреха отдушник.

Кашалотът размахваше вяло опашка и плаваше нанякъде, без посока, без цел, като изхвърляше шумно фонтан подир фонтан и се гмуркаше плитко до повърхността. От дихалото му политаше сред грозд от въздушни мехури пронизителният му писък, претърсваше водния простор и се връщаше отразен в ушите му, когато срещнеше някакво препятствие, скала или животно. Така, с това ехо, той се оправяше в своя черен свят тъй добре, все едно, че го виждаше с очи.

И все пак не го виждаше.

Все нещо не достигаше. Не беше, както преди.

Океанът шумеше с непрестанната си глъчка. Вълните се плакнеха в плоското чело на кашалота с монотонен плисък. Бръмчаха рибните пасажи, провикваха се преминаващите делфини, тракаха с черупките си хищни костенурки карети, нейде проскърцваше със зъби риба луна.

Слепият долови от далечината нов шум.

Летящи риби.

Шумът приближи. Рибите се засилваха, излитаха във въздуха, сякаш изчезваха в някакъв друг свят, после изпопадаха във водата, за да се засилят отново и отново да излетят. Подире им фучаха разлютени риби дорада, догонваха ги, пресрещаха ги, когато се гмурваха във водата. Внезапно отляво връхлетяха десетина риби тон. Прекрасният строй на дорадата се разбърка. Водата закипя от настаналия кървав пир. Опиянени от победата, от кръвта и богатата трапеза, тоновете не усетиха идването на своя враг. Шестметровата синя акула щракна челюсти и преполови тона, който ѝ се изпречи. Тя нагълта четиридесеткилограмовата си хапка, догони потъващата предна половина на жертвата си и се стрелна подир пръсналите се тонове.

Глъчката им затихна. Остана само обикновеният шепот на морето.

Но не! Имаше нещо ново. Дали само му се стори така? Кашалотът наостри слух. От далечината долитаха приглушени плясъци. Ехолотът му улови три приближаващи лодки.

Лодки! Плясък на гребла!

Гигантът потрепера.

Това значи нова болка, нови страдания.

Лодката е враг! И трябва да се среща като враг!

Той се извърна и връхлетя.

Преди да отлети във въздуха, китобоецът успя да метне харпуна си, който се впи някъде в главата на кашалота. Хората се сринаха във водата. Китът нападна повторно. Удари изтърбушената лодка втори път, трети път. Все още смяташе нея виновна за страшните болки. Все още хората не го интересуваха. Той блъскаше, пъхтеше, фучеше, връщаше се, налиташе, додето я превърна в трески.

Дик Смазания нос, който при първата схватка се бе оказал от лявата му страна, откъм ослепялото око, би могъл да го нападне и да го прониже с копие; би могъл да го издебне, докато кашалотът изливаше беса си върху злополучната лодка.

Но той се уплаши. Позна го. Позна Джимовия харпун в окоето му. Видя и своя харпун, забучен до дихалото. Припомни си в миг предишната среща и неугасимата стръв на ранения sameц.

И вместо да метне оръжието си или поне да помогне на даещите се, той заповяда на слисаните гребци:

— Назад! Към кораба!

Но третата лодка, със заместника на Джим, не се подвоуми да нападне. Харпунът се впи дълбоко във врата на беснеещия великан.

При новата болка Слепия изрева и се гмурна надолу. Въжето забръмча. Но в бързината се стегна възел, закачи се в скобата на харпуна, размотаването престана и лодката заби нос. Някой моряк, съобразил навреме, срязва въжето. Но това не ги спаси. При потъването си петметровата опашка на кита се стовари като чудовищен чук върху лодката и я смачка.

Слепият не погледна обезобразените тела, които се премятаха из водата зад него, а продължи да потъва в сгъстяващия се мрак.

Тук дъното беше плитко, не повече от стотина метра. Той не го видя, но го чу с ехолота си. Заплува водоравно. Отразило светлината, която проникваше дотук, дъното се белееше леко. И върху тази белота се открояваха отделни синьо-черни сенки — издадени над пясъка скали, коралови блокове и едри холотурии, подобни на гигантски космати гъсеници.

А това?

Отдолу премина странно дъно — натъркаляни колони в каменни кубове, които очертаваха някакви подобия на улици. Улиците излизаха радиално от един неширок площад, затрупан с катурнати статуи, по които бяха нацъфтели пищни букети от разноцветни актинии. Тук-там сред натрошените глинени съдове се мяркаха стъквени гъби, подобни на изящни кристални вази. Пълзяха пъстроцветни морски звезди, премятаха се сплетени в чудновати възли офиури, а навред, във всяко ъгълче, по всяка колона, шаваха остри си шипове черни морски таралежи. От каменните пролуки надзъртаха мустакати лангусти. Пълчища криви раци щипукаха насам-натам върху начупените си

крака. Навред прелитаха риби, на цели орляци, като подплашени врабчета. Неголяма акула си почиваше върху една разбита статуя, обрасла с морски гъби като исполински лишей. Щом зърна прелитащата сянка, акулата плесна с опашка и изчезна в синята мъглявост. Рибите се пръснаха мигновено, сякаш се стопиха. Раците се набутаха из пукнатините.

Но кашалотът не ги забеляза през мъгливата завеса на ослепяващото око. При това нищо тук не го засягаше — нито дребните риби, нито раците, нито морските звезди, а още по-малко тайната на тази непозната цивилизация, съществувала кой знае кога и кой знае от какво загинала. В своето подводно царство той срещаше безброй такива развалини, но те го интересуваха толкова, колкото кораловите рифове, колкото нацепените скали, колкото подводните планини. За него те бяха само дъно, прегради, от които беше длъжен да се пази при своите гмуркания.

Той обърна отвесно нагоре. От пляска на опашката му над дъното се вдигна облак тиня, който се завъртя в черна вихрушка и забули загадъчните останки.

Кашалотът чу точно над главата си пляска на веслата. После видя върху искрящата като брилянт повърхност дъното на лодката с припряно потъващите и изчезващи гребла като три чифта дървени крака на чудовищно морско насекомо.

Кашалотът удари лодката с чело, подхвърли я на десетина метра височина. Посрещна я при падането и пак я удари. После я сгриза с челюст.

Дик Смазания нос запази съзнание. Изплува над водата и загреба към приближаващия кораб. Натам бързаха всички оцелели моряци, докопали някоя дъска или греда от разбитите лодки.

Капитан Дайк спря кораба сред полесражението. Прати и последната си лодка да прибере давящите се. Целият екипаж се струпа на палубата. Спуснаха въжета, нахвърляха празни бурета.

Изведнъж беснеещият кашалот се втурна към самия кораб. Удари го с гръб. Моряците изпадаха по палубата. Наблюдателят от фокмачтата падна в морето. Моряците по реите, които сбираха платната, едва се удържаха във въжетата.

Дъбовият корпус не издържа. Проби се. Дървената обшивка се смачка малко под ватерлинията, между третия и четвъртия шпангоути.

Водата рукна в плътна, шибача струя. Заля трюма, попълзя между натрупаните качета китова мас и спермацет.

Капитан Дайк съобрази мигновено. Изнеженият мечтател изчезна. На негово място застана изпеченият моряк, който не се колебаеше, а решаваше бързо, разпределяше хората, заповядваше.

Дърводелецът и помощниците му се спуснаха да приковат към пробойната дървения щит. Другите натиснаха помпите. А капитанът, до пояс във водата, блъскан яростно от водната струя, опитваше да установи размерите на повредата, насочваше дърводелците, помагаше сам. За жалост, нахлуващата вода упорито изблъскваше назад дървената кръпка, заваляше, отхвърляше работниците.

Нямаше друг изход. Корабът трябваше да олекне, да не газии тъй дълбоко, пробойната да излезе над водата.

Иначе и товарът, и корабът, и хората щяха да потънат. Нямаха лодки.

Капитан Дайк реши да пожертвува товара — да спаси кораба и моряците си.

Той изскочи на палубата и се провикна:

— Всички в трюма! Изхвърляйте пълните бурета!

Никой не помисли да възрази. Всекиму стана ясно, че с това решение губи печалбата си за половин година труд. Но щом капитан Дайк е преценил така, това значи, че друг изход няма.

И без да мислят, се спуснаха по стълбите. Една след друга бъчвите политаха през борда и потъваха към дъното, повлекли със себе си и надеждите на тридесетина измъчени бедняци.

Доплували най-сетне до кораба, моряците от разбитите лодки се хващаха за стълбите, за спуснатите въжета, за котвата, кой където свари, и се прекатерваха на палубата, неподозиращи новата опасност. Там ги посрещаше капитанът и тутакси ги отправяше към помпите или към буретата.

Ето, над фалшборда се подаде Дик, прежълтял от уплаха и изтощение.

Капитан Дайк го изруга:

— И това ми било харпунер! Да бяга!

Дик смотолевии разтреперан:

— Харпунерът ловии китове, а не дяволии. Това не е кит, не е и дявол — това са сто дяволии заедно.

Но капитанът не го остави да приказва повече.

— Бягай при другите! Вече и харпунерите ще помагат.

Едва сега, когато видя оживлението на кораба, Дик разбра какво е станало.

— Казах ли ти, че е дявол! — промълви той, задъхан от страх. — Самият сатана!

Капитанът не го чу. Той вече тичаше отново към трюма.

Водата не спираше да блика през пробойната. Хората газеха до гърди.

В същото време слепият кашалот, замаян от страхотния удар, с нанизани в гърба му дъски от корабната обшивка, се премяташе безпомощен в синята бездна на десетина метра под пробития кораб, а край него потъваха едно подир друго изхвърляните бурета с мас.

8

Джим Мелой стържеше с ножа си стъблото на една палма. До него лежаха отсечени пет дълги трупи. Правеше си сал. Още четирипет стъбла, и салът щеше да бъде готов. Въжа изплете от кокосово лико. Палмовите въжета са здрави, издръжливи в морската вода. С тях полинезийците свързват катамараните към своите канута. Джим беше слушал много за тях. А дървесината е яка. Трудно се сече с нож. Ала той вече се справя. Научи се как да реже. Ще направи сала. Ще се махне отгук. Ще натовари амбрата и — сбогом. Ще намери Ен, ще я хване за ръка и ще я отведе при баща ѝ. „Ето, аз съм богат — ще се изпъчи той пред него. — Какво повече искаш? Ти навярно се надяваше, че Джим Мелой, какъвто е буен и невъздържан, може и да не се върне, нали? Но не! Мамил си се. Не се губи Джим Мелой. Богат е роден. Богат ще бъде. Не пропада Мелой.“ И старият ще помълчи, после ще благослови. Какво друго му остава? Ако не склони, ще му избягат. Пари имат.

Джим натискаше упорито с ножа, изкъртваше треска подир треска от твърдата дървесина и тревожно оглеждаше кръгозора на юг, където се набираше някаква възмътна омара.

В далечината се мяркаха честите фонтани на група кашалоти, които бягаха на север. Следваше ги с къси скокове многобройно стадо делфини. Рациите очистиха пясъчния плаж, скриха се в морето. Отплуваха нанякъде и костенурките, които доскоро играеха във външната лагуна. От север прелетяха буревестници, които се завъртяха няколко пъти над острова, прострели неподвижни криле, и все така неподвижни като живи реячи се хлъзнаха по въздуха към юг да пресрещнат настъпващата буря.

Вече два месеца и половина нещастният корабкрушенец живееше на самотния атол. Бе претърпял десетина бури, които само го бяха освежили, бяха внесли малко, макар и тревожно разнообразие в досадата на отшелничеството му, бяха напълнили с прясна вода съдовете му от кокосови черупки. Но сега идваше друго. Той го

чувстваше ясно. Задаваше се стихия, по-страшна от преживените. Въздухът беше наситен с потаена ярост, която можеше да се разрази всеки миг. Мъчителна тежест душеше дробовете му. Осолените дрехи отново бяха овлажнели, сякаш току-що излизаше от водата. Всъщност това вече не бяха дрехи, а някакви жалки останки, надрани дрипели, с които по навик прикриваше голотата си. Сякаш и небръснатата му брада беше овлажняла.

Вятърът ту замираще, ту отведнъж връхлиташе с резки тласъци като удари с камшик. Стволовете на палмите се навеждаха мъчително, листата им зашумоляваха тревожно, презрелите плодове топуркаха по пясъка.

Напоследък Джим все по-често се замисляше за това. Не току-тъй островът не беше населен. Имаше причина. Струваше му се, че е по-нисък. При прилив най-високата му част не се издигаше на повече от три метра над океанската повърхност. Досега външният риф го защищаваше честно от вълните. Но дали можеше да устои на всяка буря? Не би ли го прехвърлило някое по-силно вълнение?

И ако се случи това, какво ще стане с него?

А вълните нарастваха, все по-високи и по-високи. Океанът помръкна. Настръхна заплашително. Над рифа прибойт се надигна, сякаш набъбна, превърна се в чудовищна ревяща къделя. Нови и нови орляци буревестници прииждаха, рееха се ниско над талазите, вдигаха се и се спускаха с тях, все така неподвижни, без да трепнат с крила, като само въртяха с отсечени движения глави.

Вятърът се усилваше. Пристъпите му връхлитаха по-настървено. Прибойт вече ревеше като оръдейна канонада. Небето се забули с облаци, нависнали застрашително, тъмни, потискащи, почти виолетови и само през редките им пролуки понякога блясваха огнените сияния на залязващото слънце. Вълните почнаха да прескачат рифа, да браздят и външната лагуна, наистина все още плавни, изравнени, с притъпена сила. Но гребените им всяка минута наедряваха и се издигаха — бавно, търпеливо, уверено.

Внезапно Джим скочи, притича до своята палма и запълзя нагоре. Изкачването сега беше опасно. Палмата се люлееше като огромно махало, заплашвайки всеки миг да го отръска от снагата си.

Но крокодилът не го и погледна, не притича подире му, както друг път, а прекоси набързо пясъчната ивица и се гмурна във

вътрешната лагуна. Бързаше и той да се прикрие от яростта на идващата стихия.

— Проклето животно! — изруга го на глас Джим.

Наистина това чудовище беше отровило живота му тук. Непрекъснато го дебнеше, когато Джим диреше миди и раци из плитчините; нападнаше го, когато го видеше улисан да рови пясъка за яйца от костенурки; връхлиташе изправено на късите си крака, когато го завареше увлечен в стъкмяването на сала. Заради него Джим не бе си позволил да се отпусне нито един миг, да се наспи както трябва на мекия пясък, а всяка вечер се катереше за спане сред палмовата корона. Откъде ли се бе домъкнало това страшилище? Кое течение го бе довлякло за негов ужас и за още по-голям ужас на гнездещите рибарки, на които бе изстребило поколението?

Иначе без него Джим би понасял по-леко самотата, по-скоро би стъкмил и сала си, би отплувал навътре в океана, по-далече от опасните рифове, от които страняха всички кораби. Виж, храна имаше достатъчно. Стотината палми, както цъфтяха, връзваха плод и зрееха непрекъснато, му осигуряваха сигурно препитание — питателна храна и свежо кокосово мляко, когато се свършеше дъждовната вода. Имаше и костенурски яйца, и миди, и раци. Ех, трябваше да ги яде сурови! Но свикна. На всичко се свиква.

Облекчи си и работата. Не се катереше по палмите сам, а оставяше палмовият крадец да свърши тая работа вместо него. Ракът познаваше зрелите орехи и брулеше тях, а Джим наготово чакаше под дървото, като внимаваше да не го засегне някой орех. Защото всеки плод тежеше седем-осем кила и падаше от двадесет метра височина...

Човекът вече не успяваше да се задържи върху палмата, която се люшкаташе яростно под напора на вятъра. Ръцете му трепереха. Пред угрозата всеки миг да полети надолу и да се разбие върху пясъка той заслиза предпазливо по грапавото стъбло, по което опадалите листа бяха оставили остри бодливи следи. Краката му стъпиха на пясъка.

Неочаквано една по-силна вълна преля във вътрешната лагуна. Следващата вълна, по-разярена от нея, по-настръхнала, клокочеща, измокри нозете му до колене. Бурята се усилваше. Вятърът ревеше, носеше водоравно облаци от водни пръски и шибаше с тях настървено. Цели тичащи хълмове се задаваха откъм хоризонта, надигаха се, блъсваха се в рифовете и продължаваха насам, раздрани, объркани,

залети с бяла шумяща пяна. Изправяха се все по-високи и по-застрашителни. Притъмня съвсем. По небето забраздиха мълнии. Но тътенът им не се чуваше, задавен от бумтежа на океана.

Изведнъж над рифа се надигна още по-страшна вълна. Тя не се разбърка като другите, а се понесе над външната лагуна като всепомитащ валяк от пяна.

Джим се вкопча в най-близката палма. В следния миг водата се стовари отгоре му, зашемети го, смаза го под своята тежест и непреодолим устрем.

Когато гърмящият валяк отмина, Джим видя къдравия му гръб, повлякъл отсечените палмови дънери.

Салът му! Надеждата му за спасение!

Вече губеше и тая надежда. Трябваше да почва отново. Дни и седмици да драци стъблата, да стърже с притъпения нож.

Впрочем защо ли мислеше за сала, за бягство от острова сега, когато беше заплашен животът му, когато се решаваше въпросът — да живее ли, или да загине?

Следващият пристъп излезе по-слаб, поутихнал и едва го опръска. Това му даде време да се опомни, да съобрази. Не би могъл да устои на нов пристъп, та дори не тъй яростен като отминалия. А океанът се надигаше все по-свиреп, все по-див. Заплашваше.

Нямаше друг изход.

Джим отново разпаса каиша и се привърза към палмата. Сега водата нямаше да го отвлече. Докато се държи опората му, ще се държи и той — жив или мъртъв.

И ето, още недозатегнал ремъка, отгоре му се сгромоляса нова вълна, подире ѝ — втора, трета, все по-настръхнали, по-неудържими, вече не вълни от вода, а ревящи лавини от пяна.

Пяната се трупаше, надигаше се, заливаше го, задушаваше го. И чак сега, зашеметен от блъскането, задавен от пяната, запокитен сред ревящото море, привързан към огънатата проскърцваща палма, Джим помисли, че е загубен.

Чак сега!

Наистина само чудо би могло да го спаси.

Отгоре небето святкаше непрекъснато, раздирано вече не от отделни светкавици, а от цели огнени снопове, порои от светкавици.

От юг се зададе смерч, грамаден усукан стълб, който се огъваше като великанско въже, повесено от облаците до водата.

Джим потрепера. Нима и това? Накъде ли ще свърне? Дали ще отминне острова?

Но ужас! Зад него се проточи втори, трети, четвърти — чудовищна колонада, подпряла пламтящия небосвод.

Ако не единият — другият! Все някоя от тези зловещи водни колони щеше да го докосне.

И тогава — сбогом, Ен, сбогом, живот!

Случайно нейде през талазите му се мярна кораб. Мярна се и изчезна между два водни хълма. След секунда отново изплува. Но плуване ли беше то, или скачане, дяволско подхвърляне, бесовски танц? Подмяташе се ту с носа, ту с кърмата нагоре, като че се канеше да се преметне презглава.

Изчезна. После пак се появи върху гребена на една водна планина.

Джим не разбра какво стана с нещастния кораб. Стихията налетя още по-свирепо върху острова. Тя всъщност вече не беше буря, не беше само ураган, а нещо невъобразимо — сякаш преизподнята бе избълвала над злополучния свят всичките си демони, които беснееха, фучаха, надигаха с гърбовете си цели ридове от вода, стоварваха ги настървено върху островчето, трошеха с жестоко сладострастие гъвкавите палми, изскубваха ги с корените и ги отнасяха в морето.

Човекът усещаше как скърца якото палмово стъбло, как стене под напора на бурята, която навеждаше короната му до самата вода; усещаше с цялото си тяло, което сякаш се бе сраснало с дървото, как се късат един след друг корените му, как се измъкват от рохкавата почва... Палмата очакваше може би само един по-рязък пристъп на урагана, за да полети и тя сред вълните, да полети с прикования към нея нещастник.

Отдясно на разстояние не повече от половин миля профуча първият смерч, стотина метра дебел, но преди да достигне атола, се разкъса. Водният стълб се стовари обратно в океана като планина от черно стъкло. Другият смерч премина отляво.

Джим не видя нищо повече. Една огромна вълна прелетя над острова и се срина отгоре му. Сякаш целият океан се надигна да го погълне.

9

Моряците съзряха в последния момент връхлитащия кораб.
— Летящият холандец! — изкрещя някой.

Всички се вцепениха ужасени, както се бяха вкопчали във вантите, в мачтите, във фалшборда. Почнаха да се кръстят, зашушнаха молитви.

Хари Честър, сухият прегърбен помощник-капитан, завъртя рязко рулевото колело.

Корабът-призрак премина на няколко крачки зад кърмата, полегнал странно върху вълните, ясен, видим образ, но някак безплътен, недействителен, сякаш изваян от мъглата. На борда му се суетяха бледни сенки, навиваха платната, оправяха въжетата.

После корабът изчезна, стопи се във въздуха без следа, изпари се.

Капитан Роберт Конован, наричан Боб Каменната глава, видя всичко. Ниското му набито тяло с широки рамене и як врат на горила се изпъчи още по-предизвикателно, свитите му очи блеснаха по-упорито.

— Само капитан Боб няма да се уплаши! — изруга той гневно.
— Всеки друг, не и Боб Каменната глава!

Хари Честър продължи да се визира напред, където подскачаше по вълните плаващата котва. Чертите на изпитото му лице се бяха сгърчили в сурови гънки, едновременно упорити и безразлични. Вече и плаващата котва, която беше длъжна да държи кораба срещу вятъра, им измени. Сега вълните не биеха в кила, а косо, налитаха повече срещу десния борд.

Насреща се надигаха гърмящи водни планини, отразили всеки блясък на мълниите — гигантски пирамиди, върху които пъплеха други, по-малки вълни, разпенваха се, изчезваха и ги застилаха с мрежата на белезникавата си пяна.

Корабът вирваше нос, покатерваше се нагоре, застояваше се за миг върху кипналия връх, после подхвърляше кърмата си и се втурваше стремглаво в зиналата пропаст, сред хаоса на пенестите

водовъртежи. Тогава изникваше следващата вълна, килът заораваше в нейната основа, цяла лавина от вода плисваше върху бака, пробягваше в шуртящи потоци по цялата палуба и се оттичаше през кърмата. Отпред водата се изправяше заплашително като оживяла стъклена планина, нависваше, готова да погребее всички в черната си утроба. Но корабът, необяснимо как, се отскубваше от алчната прегръдка на ръмжащите въртопи и запълзяваше нагоре.

Небето продължаваше да се цепи в огнени пукнатини. Тътенът им не заглъхваше. Отраженията им танцуваха върху побеснелия океан като лумнали клади. Бурята свистеше, виеше, грохотеше. Тя връхлиташе ту от изток, ту от юг, обруляше гребените на вълните и ги понасяше на рамене — цели водни канари, които се изсипваха с трясък върху палубата.

Тайнственото видение беше изчезнало отдавна. Но това не успокои екипажа. Корабът вече беше белязан. Нищо не можеше да го спаси. Нищо. Хората изгубиха охота за борба, отпуснаха се.

Напразно капитанът крещеше до пресипване, напразно заплашваше и ругаеше. Никой не се помръдваше. Всеки стоеше там, където бе сварил да се вкопче с ръце.

Ето, зададе се смерч, страхотна фуния от вода, която се източваше в ревяща вихрушка към висините. Сякаш невидим исполин предеше чудовищно въже от морска вода.

Но преди да достигне кораба, смерчът се разполови. Основата му, един гигантски конус, бързо се скъси, сгърчи се и се стопи сред вълните, а горната му част продължи да виси от облаците като черен сталактит. Скоро и той изчезна, издърпан нагоре от въздушната помпа.

Капитанът въздъхна облекчено. Моряците пак взеха да се кръстят разтреперани. Отминала ги бе сигурна гибел. Никой кораб не е устоял на смерча, на тая дяволска сила. Смерчът, това е морският дракон, когато излита над облаците.

В този миг при блесналия поток на мълниите капитанът съгледа над водните хълмове няколко кокосови палми, брулени и усуквани от урагана.

Палми!

Това значи земя, това значи рифове, значи гибел!

Като луд той закрещя:

— Надясно! Пълен! Пълен!

Хари Честер завъртя руля. А капитанът се спусна към матросите:
— Вдигай кливера! Бегом! Да извием, да се отклоним от острова.
Чувате ли?

Никой не мръдна от мястото си. Никой не помисли да се катери по мокрите ванти, да се бори с урагана. Бунтът зрееше. Но и да бяха изпълнили заповедта, пак нямаше да помогнат.

Някой изкрещя:

— Вода в трюма!

В бясното мятане върху вълните никой не бе усетил удара в рифа.

Капитан Боб с два скока се спусна по стълбата долу, между складираните бурета с мас. Дупката беше малка, колкото юмука си да провере, но водата бързо нахлуваше.

Капитанът изскочи на палубата да извика моряците си. Но се спря смаян. Без да дочакат заповедта му, те вече спускаха лодките, готвеха се да бягат.

Той се втурна сред тях побеснял от гняв.

— Назад, негодници!

Моряците не отговориха. Може би не го чува сред воя на бурята, а продължиха да отвързват въжетата, да оправят макарите, като се суетяха наоколо, блъскаха се и крещяха, оскотели от страх.

— Назад, ви казвам! — опита се той да надвика бурята. — Да не сте посмели! Никой няма да напуска кораба!

Тогава напреде му се изправи Том Диксон, старши харпунерът.

— Махни се! — изръмжа той. — Сега няма капитан. Черупката потъва.

— Лъжеш! — пресече го капитанът. — Не потъва. Дупката е малка. Ще я запушим.

— Запушвай я ти! — намеси се друг. — Спасявай си кораба сам! Ние нямаме какво да губим.

— За няколко бурета мас няма да рискувам живота си! — подвикна трети.

Лодката се залюля. Увисна през борда. Но капитанът я хвана и придърпа назад. Разярен, дори без да си дава сметка какво върши, той измъкна от сандъка ѝ брадвата, замахна и проби дъното ѝ. Притича към съседната лодка. Проби и нея. Замахна към третата.

— Голтаци! — крещеше той прегракнал. — Ще ви питам сега къде ще бягате. Ха де! Ха де! Хванах ли ви? Като мишки в капан. Ще ме слушате, ще ми танцувате...

Но не довърши. Помощникът му напусна кормилното колело и стисна ръката с брадвата. В същия миг старши харпунерът измъкна едно весло и го стовари върху главата му.

— Ще сечеш лодките, а?

Веслото се прекърши. Капитан Боб се олюля, изпусна брадвата. Миг-два. Изведнъж той бръкна в джоба си. В ръката му лъсна револвер. От дулото светна огънче. Но гръм не се чу, заглушен от урагана.

Том Диксон подви колене, хвана се с две ръце за корема и рухна. Върхлетялата вълна го отвлече зад борда.

Всичко стана за няколко секунди.

Вкопчани кой където свари, матросите се визираха с обезумели очи към опразненото място, където допреди малко стоеше пълен с жизнена сила и ярост харпунерът Том.

А сега го нямаше. Нямаше и помен от него.

Първата жертва!

Насочил пистолета срещу тълпата, капитанът се изсмя с някакъв жесток, пресилен смях:

— Глупаци! Забравихте ли, че капитанът ви има каменна глава? По всяко пристанище го знаят, само вие не помните.

И повторно сграбчи секирата. Продъни останалите лодки. Чак тогава се изправи срещу окаменелите от ужас моряци.

— Сега няма накъде! Тук ще стоите, на кораба! И ще ме слушате!

Спотаен ропот му отговори.

А вълните не спираха да подмятат пробития кораб. За щастие островът с рифа беше останал встрани, изгубен сред кипежа на бурята.

— Сега на работа, бегом! — изкомандува капитанът.

— Половината на помпите! Дърводелците да стъкмят щит за пробойната!

Моряците повече се досетиха за заповедта му, отколкото я чуха. Всеки знаеше какво се прави в такъв случай. Под заплахата на зиналата цев, повече под заплахата на проникващата в трюма вода, увлечени от инстинкта на послушанието, отново признали волята на

по-силния, те се юрнаха към люка, като прибягваха от закритие до закритие, от въже до въже, прегънати надве, почти пълзешком.

Хари Честер отново зае мястото си — впрочем съвсем излишно, защото стихията все още подмяташе кораба, както си иска.

Капитанът слезе в трюма. Лоеничетата осветиха зловещата картина. При всяко навеждане на корпуса водата се плисваше от единия до другия край. Бликащата през пробойната струя ту се усилваше, ту отслабваше, когато връхлетеше по-голяма вълна или корабът нагазеше по-дълбоко.

Главният дърводелец, мулатът Педро Лопец, беше добър майстор. Заедно с помощниците си той скова бързо дървената запушалка, ала въпреки всички усилия все не успяваше да я закрепил там, дето ѝ беше мястото. Натискът на водата я отхвърляше назад.

Капитан Боб забеляза, че корабът взе да се застоява повече на кърмата си. Косата му настръхна. Макар и мокър до костите, той усети как го облива студена пот. Ясно, корабът му беше нагълтал много вода. Корабът — богатството му, надеждата му, всичко, каквото притежаваше.

Такава орис! Да загине тъкмо сега, когато е на път да забогатее, да стане и той човек като другите — тъкмо сега, когато се е сдобил със собствен кораб, когато го е напълнил с мас до палубата. Нима трябваше да се прости с мечтите си да си купи чифлик, да зареже този тежък занаят, да се разхожда с карета и цилиндър.

Изведнъж той дочу радостния вик на майсторите. Дървеният щит беше улучил пробойната, беше спрял водата. Дърводелците го приковаха с греди към бимсите, заякчиха го.

Вече можеха да запълнят малките пролуки с кълчища, да ги обмажат с дебел слой мас. Водата престана да тече, тя едва сълзеше тук-там, където дървената кръпка не бе прилегнала. Но повече не можеше да се желае. Вече се виждаше и работата на помпите. Водата се отдръпваше бавно, но постоянно. Накрай остана да се плиска само около кила.

Навън бурята продължаваше да реве, да се заканва неистово, да блъска, но корабът вече беше спасен. Той се подмяташе лудешки нагоре-надолу като шейна, политнала сред снежни преспи и бумтящи лавини от пяна. Ала сега това подмятане изглеждаше друго — уверено, дръзко, тъй както се подмята здрав платноход, воден от умела ръка.

Спасени бяха и хората.

Побелял от страх, Педро Лопец, дърводелецът, пусна чука от разтрепераната си ръка.

— И сега се отървахме, но това още нищо не значи...

Помощникът му не отговори. Кой знае дали го чу.

— Глух ли си? — изкрещя Педро. — Не е само Холандецът. Има и друго. Само на теб ще го кажа. Да знаеш. Капитанът уби чайка. Още първия ден. Мокра чайка кацна на палубата. Той не я забеляза, спъна се в нея и я срита... Уби я. Само аз видях...

Помощникът му прехапа устни. Всеки моряк знае. Чайка не се убива. Чайките са душите на удавените моряци. Тя ще си отмъсти. Няма да прости...

10

Дълбокоморските акули, вторачили хищно изпъкналите си очи, като зловещи привидения преследваха пасаж малки калмари.

Обърнати с опашките напред, свили пипала в юмручета, жертвите им се стрелкаха из мрака като залпове от ракети, изтласквани от учестения ритъм на водните си помпички.

Когато хищниците успеяха да догонят някой калмар, той изплискваше от чернилната си торбичка светещо облаче, измамваше преследвачите и отскачаше настрана. Все пак ту един, ту друг калмар, по-слаб или по-непохватен, въпреки всички хитрини не успяваше да се спаси и изчезваше в зъбатите акулски челюсти.

Малките калмари се врязаха в облак медузи — стотици, хиляди, милиони полукълба от фосфоресциращо желе, които се свиваха и разпускаха в замайващо хоро. Отгоре, отдолу, отвред — гъмжило.

Калмарите отскачаха наляво-надясно, дано заблудят неприятелите си, дано им избягат сред този парлив облак.

Напрасно.

Акулите не се отклониха от пътя си, не се поколебаха. Те се втурнаха мълниеносно сред струпаните медузи, разблъскаха ги настрана и отминаха напред, а по пътя им останаха да се премятат накъсани парцали огнена слуз.

После отново настана мракът — такъв плътен, тежък, всеобхващащ, какъвто може да бъде само в морската бездна, раздиран от телата на главоногите и от избухванията на светлите им облачета.

Внезапно калмарчетата свърнаха настрана, пресрещнати от връхлетелите нови врагове. Додето схванат какво става, докато решат какво да правят, преследвачките им се озоваха сред глутница гигантски калмари. Пред ненадейната заплаха акулите се пръснаха като подплашени рибки, превърнали се мигновено от ненаситни хищници в безпомощни жертви.

Старият калмар не се двоуми дълго, а се втурна след най-близката акула. Втурна се така, както правят всички калмари — с

опашката напред, свил в гигантски пестник възела на пипалата си. Водната му ракета пулсираше нетърпеливо и притуряше нова скорост към устрема му. Огромните му очи бяха безпомощни сред пълния мрак, но чувствителната му опашка усещаше отдалеч топлината на бягащата жертва, следеше я, не я изпускаше.

Акулата кривна надясно. С тази маневра тя взе малко преднина. Врагът ѝ, понесен от чудната си ракета, я отмина. Но разбрал грешката си, сви подире ѝ, догони я повторно. Тялото му се превъртя, обърна се напред, пипалата се разпериха, дългите ръце се метнаха като две ласа, кукестите вендузи се лепнаха върху кожата ѝ, уловиха я. Жертвата се замята обезумяла, опита да се извие, да захапе — напразно. Ръцете се сгърчиха, притеглиха я към венеца на пипалата, сред които отровният клюн пощракваше в ненаситна алчност.

В този миг две други ръце се вкопчаха в пърхащата плячка, опитвайки да я издърпат към себе си.

Но Стария не пускаше. Долу, в мрака, храна не се намира тъй лесно. Огромните му очи засвяткаха гневно — преливайки от зелени в червени сияния. Водната му фуния се напъна за скок, пипалата му се разпериха хищно. Но ръцете му продължаваха да теглят оспорваната плячка.

Противникът му също не отстъпваше. И той не бе ял отдавна, и той искаше да живее, и в неговите очи играеха червеникави пламъци. Трябваше да отнеме плячката. Трябваше.

Той връхлетя със скок. Пипалата му обхванаха тялото на Стария, клюнът му затърси уязвимото място на врага, там, между очите. Десетметровите пипала се сплетоха в грозен, пулсиращ възел. Заскърцаха триещите се кожи. Акулата успя да се откопче от ноктестите смукала, но тозчас попадна сред пипалата на трети калмар, привлечен от шума на яростната битка.

Клюновете затракаха зловещо, чернилните облаци забулиха всичко, скриха и огъня на калмаровите очи. Остана едно — само мрак, злокобен, кипнал мрак.

От раните на борците бликна безцветната им кръв. Привлечени от нейния мирис, наоколо заплуваха в предпазливи окръжности акули. Очакваха своя дял от плячката на победителя.

И тогава в разгара на боя отгоре се спусна слепият кашалот, протръбил войнствения си вик, с който претърсваше дълбините. Той

връхлетя срещу настървените противници, раззинал петметровата си челюст. Захапа тлъстото туловище на Стария малко под главата и пое обратно.

Калмарите в миг прекъснаха боя и се струпаха върху общия враг. Пипалата им попъзляха по цялото му тяло, вендузите се впиха в голата му кожа, залепнаха, сякаш се враснаха в нея.

Нападението беше страшно.

Три чудовищни калмара увиснаха върху кашалота, стегнаха го с мощта на пипалата си, заръфаха го с клюнове.

Слепия беше свикнал с такива битки. Всички калмари опитват да се борят с него, опитват и загиват. Никой главоног не бе го побеждавал по-рано.

Уви! По-рано!

Сега беше друго. Страхотните пипала в своето жестоко опипване обхващаха забитите харпуни, разклащаха ги, набиваха ги по-дълбоко.

Кръвта отново рукна, раните заболяха със старата нетърпима острота. Засмъдяха — до лудост.

Кашалотът остави жертвата си. Обърна се, размаха опашка да се върне към повърхността, към въздуха.

Но враговете не пускаха. Стягаха по-яростно, обхващаха го в задушавачите обръчи на стръвната си хватка, блъскаха харпуните. Помпите им пулсираха напрегнато, тласкаха ги надолу. Не му позволяваха да избяга.

Кашалотът усети как го овладява страхът, доскоро непозната слабост — страхът пред някогашните си жертви, страхът от смъртта.

Опашката му зашиба водата, цялото му тяло се размята в неукротими скокове. Трябваше да отхвърли от себе си чудовищните мекотели, които го оплитаха — трябваше да се върне по-скоро горе.

По-скоро!

Въздухът в дробовете му отдавна бе излетял в шумолящи мехури през дихалото. Беше го заменил със запаса от въздушната торба в главата си, но и той вече се привършваше.

Кашалотът беше стоял под вода повече от час.

Калмарите, сякаш разбрали това, го увеличаха в дълбините, задържаха го бавно и настойчиво. Не го оставяха да се прибере там, отдето бе дошъл, решили да си отмъстят сега, да отмъстят на най-стръвния си враг, на единствения си враг...

Но все още не знаеха неговата издръжливост. Макар и задушен, без въздух, отпаднал от загубената кръв, в последно усилие той размаха плавници.

И ето, почна да надделява, почна да изплува, окичен така със зловещия си товар.

Деветстотин метра, петстотин метра, триста, двеста метра.

Мракът се поразея. Смолисточерното преля в сиво.

Сто метра.

Сивотата взе да синее. Замяркаха се черните силуети на подплашени риби.

Кашалотът вече летеше нагоре. Просветването настъпваше бързо, по-бързо от тропически изгрев.

Слепия изхвърча над повърхността, увисна на десетина метра височина и плесна обратно като срината канара. После се замята бясно, завъргаля се. Искаше да оглуши, да замае, да зашемети мъчителите си, които усукваха харпуните в тялото му упорито, с някакво жестоко сладострастие.

Пръв избяга старият калмар. Ненаправно бе живял толкова време на света. Бе проумял, че няма смисъл да премерва силите си с кашалот над водата — все едно, ще загуби.

Той отскочи рязко надолу, а смукалата му отпраха от тънката китова кожа няколко кръгли изрезки, под които оголената кожа се бялна като налепени чинии.

Отскубна се и вторият калмар. Слепия успя да докопа със зъби третия, но тъкмо когато се изправи отвесно, за да го нагълта, исполинската молюска в предсмъртна спазма разклати всички харпуни, които бе оплела.

От непоносимата пронизваща болка кашалотът премаля, челюстта му отслаби хватката си и жертвата му се изплъзна към дълбочините.

Слепия остана сам.

Той лежеше неподвижен върху вълните и изхвърляше от единствената си ноздра фонтан подир фонтан. Отровената кръв от задушаването диреше кислород.

Той сумтеше и пръхтеше шумно, а кръвта от раните му обагреше бистрата вода в нежнорозови облачета.

Бурята бе отминала тъй внезапно, както бе връхлетяла. Зората изгряваше над океана в цялата си прелест. Слънчевите лъчи пронизваха възмътната омара и плискаха върху вълните пурпурно зарево, сякаш от хоризонта бликаше разтопено стъкло, а кристалните му вълни пъплека насам, дъхащи огън, настигаха се, възсядаха се, заливаха се една друга.

Но кашалотът не виждаше нищо — нито огъня на изгрева, нито синевата на просветналите водни слоеве, нито кръжащите наоколо акулски глутници. Обгръщаше го пълен, неизмерим и неизчерпаем мрак. Целият му живот вече протичаше в мрака, в една вечна беззвездна нощ. Неусетно и напълно бе ослепяло и другото му око.

Той лежеше, люлян от лекото вълнение, и дишаше тежко. А гладът дереше с огнени нокти празния му стомах.

Все по-трудно вече улавяше храна да засити колосалното си тяло. Калмарите все по-често му избягваха, като разклащаха болезнените харпуни. Избягаха му и днес. Ех, понявга, ей тъй, по слух, успяваше да докопа някоя акула, някой делфин, някоя манта, но можеха ли те да го заситят?

Липсваха му калмарите, любимата храна на всеки кашалот, калмарите, които друг път сами се навираха в устата му, заслепени от безразсъдната си злост.

Толкова мъка — и болка, и глад, див, ненаситен глад!

А кръвта продължаваше да се изцежда от подлютените рани и да го обезсилва.

Трябваше да яде, да запълни стомаха, да угаси тоя мъчителен огън в корема — да яде, да гълта, каквото му попадне!

Профуча стадо делфини, сподирени от риби тонове.

Слепия ги чу и се напъна да ги настигне.

Напусто се пресили. Челюстите му щракнаха, след като едрите риби бяха отминали далеч.

Пъргави бяха, не за неговата тромавост, не за неговата немощ. Би могъл може би да улови само по-мудни, остарели или болни животни. А колко са те? Акулите винаги го преварват.

Замаян от слабост, кашалотът задряма.

Събуди го познат шум.

Тих, приглушен плясък.

Слепия се послуша. Плясъкът се повтори.

Нямаше съмнение — лодка.

Ужасът отново го овладя.

Плясък — нови болки! Още по-силни!

Без да мисли, подчинен на нагона си, той се втурна напред. В гърба му се впи нов харпун, до него затрептя още един, но след това лодката на китобойците отлетя във въздуха. Моряците се сринаха във вълните, заплуваха към съседната лодка.

Случайно кашалотът улови в ехолота си един от давеците се моряци. Примрял от глад, без да си даде сметка каква е тази плячка, той го нагълта мигновено.

Изпречи му се втори моряк. Китът го докопа с челюсти, после се изправи и го погълна.

Тогава чу плясъка на втората лодка, която бързаше на помощ.

Плясък!

Слепия се устреми още по-стръвно към нея. Сега плясъкът не значеше само болка. Към старото възприятие се наслой ново: плясък — болка, но и храна!

Той дори не усети харпуна, който затрептя на челото му. Вече не съществувахе нищо друго, освен лодката. Пресрещна я и направо я сгриза. Но изплю натрошените дъски. Погълна само харпунера, който стоеше на носа. После зашари наоколо, като претърсваше с писък водата. Откри премятащото се тяло на един зашеметен от падането гребец и го налапа. Достигна на повърхността друг. Глътна и него, спря се, послуша се да открие нова жертва.

Оцелелите хора гребяха в панически ужас към третата лодка. Но тя не ги дочака. Екипажът ѝ, видял участието на другарите си и обезумял от страх пред връхлитащата планина от сила и пръхтяща ярост, забрави другарския дълг. Моряците опънаха платното, натиснаха веслата и полетяха към кораба си, като се кръстеха и шепнеха:

— Свирепия! Спаси ни, Богородице!

Славата на нещастния сляп кашалот кръстосваше океана, прелиташе като заплашителна сянка от кораб на кораб.

Свирепия не ги догони, а се върна назад да се доразправи с останалите моряци, които се бореха с вълните и със струпалите се акули.

Когато корабът, вдигнал набързо платната, най-сетне доплува на полесражението, не намери нито един човек.

Позаситил глада си, притурил нова зловеща слава към страшното си име, бе изчезнал и слепият кашалот.

11

Корабът „Успех“ се полюшваше лениво, спуснал котва до кораловия атол. Матросите пристягаха въжетата, кърпеха платната, поправяха продънените лодки.

Зад живописната колонада на разкривените и натрошени от бурята палми в далечината се губеше хоризонтът, забулен в седефена мараня, слял в блестящо единство водата и небето. Върху кристалносинята неспокойна плът на океана пъплеха тъмните сенки на облаците, наподобили безредни архипелази от зелени мъгливи островчета.

Капитан Боб се изправи зад помощника си, който нагласяваше пред очите си секстанта.

— Хари — пошепна той в ухото му. — Знаеш ли, че имах право да убия и тебе, като онова глупаво животно — харпунера?

Без да мръдне, Хари Честер отговори:

— Много важно! Дали сега, или след година... Все едно...

Капитанът го прекъсна:

— Защо, мислиш, те пощадих? От любов ли?

— Ти нищо не вършиш по любов. Само по сметка.

Боб Каменната глава се усмихна.

— Виждам, разбираме се. Затуй ще ти кажа. Ти ми трябваш. Кой друг ще води кораба, ако те няма? Нужен си ми, наистина, но само да повториш...

Той направи многозначително движение с ръка около врата си.

— За бунт обесват на мачтата.

Помощникът му свали уреда и записа в дневника височината на слънцето. Отбеляза и часа по хронометъра.

— Това не беше бунт.

— А какво, ако смея да попитам?

— Призив към благоразумие.

Капитанът се разсмя:

— А защо не продума нещичко за благоразумието на оня тип, който ме прасна с лопатата?

Хари Честер замълча.

Боб Каменната глава го потупа по рамото.

— Уплетох те най-сетне, господин философ.

— Не съм се уплел — отвърна Честер. — Мислех си как да ти отговоря, та да ме разбереш. Как да ти обясня, че той беше прав. Когато някой извършва безразсъдство, от което зависи животът на четиридесет души, трябва да му се попречи. Да пробиеш лодките на потъващ кораб — та това е престъпление. Не знам по-страшно престъпление на море.

Капитанът беше в добро настроение. Доволен. Всичко мина благополучно. Командата пак се бе смирила, вършеше си работата. Корабчето му, кръстено в момент на оптимизъм, пак бе заслужило името си.

— Виждам, Хари, не си поумнял. Все към бунтарите. Каторгата не те оправи. И тогава е било пак за бунт, доколкото си спомням...

— Не бунт — пресече го Хари, — а сбиване.

— Сбиване с началник значи бунт. И при военните е така, и при нас. Някога приковаваха ръката, която се е вдигнала срещу началник. Приковавах я с нож към мачтата.

Над кораба прелетяха ниско два буревестника, но скоро се отпуснаха върху вълните изморени. Вятърът беше утихнал, нямаше сила да ги поддържа.

Помощник-капитанът нанасяше мълчаливо в дневника наблюденията си.

По едно време вдигна глава.

— Капитане, ти знаеш, че тогава пострадах невинно. Старшият офицер би жестоко юнга. Не успях да се стърпя. Щеше да го осакати. Хванах му ръцете. Той ме удари. После не помня...

Боб Каменната глава се разкиска:

— Чудно! Такива като тебе... все невинни. Ха, ха! Но да се разберем! Опитах ли още веднъж, ще украсиш мачтата.

Хари Честер остави писалката.

— Пет пари не давам за заплахата ти! Правя това, което смятам, че е право. И ако още един път... Нещо такова като с лодките... Не

отговарям... Всяка човешка слабост разбирам. Прощавам. Дори убийството. Не и алчността. Алчността ме отвращава.

Капитанът свъси вежди. В гърдите му заклокочи потисканата омраза към единствения подчинен, който не искаше да му се подчини — ни с добро, ни със зло.

— Ти го наричаш алчност — сопна му се той. — Аз пък — цел в живота. Та ти знаеш ли какво значи за мен този кораб? Цял живот съм се трепал да го имам. Как тъй ще го загубя — и то заради глупостта на няколко страхливци, заради някакви си бабини деветини? Е де, какво показаха привиденията ви?

Помощникът мълчеше.

— Аз имам цел в живота — повтори Боб. — Не съм като тебе. Искам да забогатея.

Той не чу последните думи, които изрече помощникът му:

— И акулата, като теб, тъй преследва целите си.

Защото в същия миг вахтеният от мачтата се провикна развълнуван:

— Човек на острова!

Капитанът обърна далекогледа нататък.

— Що рече? — попита той небрежно, но не дочака отговора. В кръга на далекогледа изникна част от атола, уголемен, приближен. Прекрасните палми лежеха прекършени и повалени върху белия пясък. По брега се мъкнеше човек с отдавна небръсната брада, само с няколко дрипи върху тялото си. Махаше с ръце, викаше нещо. Но след две крачки залитна и се простря на земята.

— Спуснете лодка! — заповяда капитанът. — Докарайте тая птица да я видим!

После се обърна към Хари Честер:

— Дано и той не е някой бунтар, свален на острова.

Четирима моряци скочиха в лодката и грабнаха веслата. Достигнаха рифа, откриха една пролука сред нестихващия прибой и се вмъкнаха във външната лагуна. Скоро лодката опря на брега. Моряците натовариха безчувствения самотник, после загребаха назад.

Целият екипаж се струпа на палубата, когато изнесоха нещастника. Дърводелецът Педро коленичи до него, отвори му устата и изля вътре глътка ром. Разтри челото и шията му. Освен като дърводелец на кораба той служеше и като лекар. Имаше инструменти:

ножове, клещи. Можеше да отреже набързо някой смазан пръст, дори и ръка, да извади зъб. Имаше и някакви билки, които даваше при всеки случай.

Джим Мелой отвори очи, огледа навалищата, която го заобикаляше, и отново ги затвори.

— Хайде, по местата си! — викна капитанът. — Стига сте зяпали! Намерението възкръсна. А нас ни чака работа.

При гърлестия му глас Джим пак погледна. Направи опит да се усмихне.

— Знаех си — промълвиха изсъхналите му устни. — И от това ще се отърва.

Дърводелецът запита:

— Още искаш ли?

И посочи рома.

Джим отпи още една глътка.

— Гладен съм — каза той, като се понадигна.

Дърводелецът му помогна. Джим се изправи, изпит, издраскан, със синини по лицето и по тялото.

— Ти ли си капитанът?

И пристъпи, залитайки, към него.

Капитан Боб мушна ръце в джобовете.

— Не си ли личи?

Джим не забеляза предизвикателството.

— Искам да ти говоря — пошепна той в ухото му. — Насаме.

И добави тайнствено.

— За едно богатство.

Боб Каменната глава трепна:

— Ела с мен!

Отведе го в каютата си, заключи вратата.

Джим седна на леглото му.

— Гладен съм! Чак свят ми се вие. Дай нещо да хапна!

Капитанът извади от долапа сухар и сушено месо. После застана да го гледа как яде.

Когато позасити глада си, Джим вдигна глава.

— Намерих едно съкровище. Трябва да го пренеса на континента. Колко ще ми вземеш за тая услуга?

Капитанът присви очи.

— Първо, кой си ти?

— Казвам се Джим Мелой, старши харпунер на китобоеца „Делфин“. От Ню Бедфорд. Кит разби лодката ми и едва се спасих на този остров. Живея тук вече три месеца.

— А богатството? — не се стърпя капитанът.

Джим се поусмихна.

— По-напред да се договорим.

Капитанът вдигна рамене.

— Добре! Ето моите условия — половината!

— Няма да го бъде! — отсече Джим. — Съкровището ще си стои, докато се върна с друг кораб, с друг капитан, по-скромен.

Боб Каменната глава пристъпи към него:

— Тогава ставай! Качвай се отново в лодката! Ще те стоваря на брега. Пази си съкровището сам!

Джим го изгледа бързо.

— Аз съм корабокрушенец. Нямах право да ме оставяш.

— Право е това, което ми отърва! — отсече рязко капитанът. — Тук, на моя кораб, е така. Ако не ти харесва, слизай! И не ме бави! Приемаш ли условието ми и да делим честно, по братски — или... на острова? Там чакай някой по-глупав капитан!

Джим прецени бързо. Нямахше изход. Кой кораб ще мине доброволно край опасните рифове? Не биваше да изпуска случая. При това и половината от амбрата представляваше все пак богатство.

— Добре! — протегна той ръка. — Да делим, както казваш, братски! Но само ние, никой друг!

— Роберт Конован по начало не обича да дели — отговори капитанът. — Казвай сега!

— Намерих амбра! — почти извика Джим. — Сива амбра, повече от сто кила, може и двеста.

Капитанът подсвирна.

— Охо! Да речем сто... Та ти си бил златно пиле, райско пиле. Сядай да полеем сделката!

Извади шише ром и му подаде. Джим едва отпи.

— По-добре да тръгваме!

— А как ще я скрием от екипажа?

— И за това съм мислил. Ще я натъпчем в едно буре. Ще излъжем, че е китова мас, изхвърлена от тайфуна. Моя мас.

Капитанът му подаде китка банани.

— Хапвай — и да вървим!

Джим ги изяде с удоволствие, глътна наново от рома. Усети как му се връща силата. Стана и уверено тръгна към вратата. Отвори я рязко. В този миг някой притича към трюма.

Смътно подозрение се мярна в ума му. Дали не ги бяха подслушвали?

Той се обърна да сподели мисълта си с капитана. Надзърна в каютата и го видя, че мушва пистолета в джоба си.

— Остави го! — обади се Джим. — Няма нужда. Островът е пуст.

С гузна усмивка капитанът заключи оръжието си в сандъка.

— Обикновено не се разделям с него. Екипажът, знаеш... Бунт ми правиха... Но ти се усъмни, виждам. Само заради теб го оставям. Да не ме подозираш...

Боб Конован изтика на палубата с крак едно празно буре, на чието дъно скри малко китова мас. Сложи го в лодката. Моряците я спуснаха във водата. Двамата скочиха вътре, натиснаха веслата. Преминаха върху гърба на една по-голяма вълна прохода между рифовете и прекосиха лагуната.

Мълчаливо, без да говорят, те изтеглиха лодката на брега, да не би да я отвлече водата. Джим Мелой разрови с лопата прибухвания от вълните пясък. След няколко минути амбратата се показа.

Капитан Боб коленичи, избърса полепналия пясък, отрони късче от нея, помириса го. Очите му блеснаха с алчна радост.

— Не съм виждал досега амбра. Но я познах. Кой не е слушал за нея? Истина е. Не лъжеш.

Грабна лопатата от Джим и продължи да откопава скъпоценната буца. В пясъка се работеше трудно, стените на ямата се сриваха непрекъснато, засипваха я, но все пак накрай съкровището бе изровено, натъпкано в бурето и замазано отгоре със слой мас.

Под разкъртените палми лежаха обрулени от урагана стотина кокосови ореха. Двамата ги натовариха в лодката. През нощта три костенурки бяха снесли яйца. Намериха ги по следите. Взеха и тях.

Тук-там пясъкът се размърдваше, надигаше се в малки купчинки, от които се измъкваха грозни, уродливи костенурчета и със смешни подскачания се втурваха към брега.

Ту тук, ту там!

Но не всички достигаха водата. От висините връхлитаха рибарки, от водата ги пресрещаха пълчища едри крабове. Малцина щастливци успяваха да се спасят от дебнешката многоуста гибел.

Нагазили до пояс, съдружниците нагласиха с големи усилия бурето с амбрата. А трябваше да внимават много, защото плиткото дъно беше осеяно с морски ежове, сред чиито опасни бодли се криеха отвесни рибки. Наоколо се въртяха риби лоцмани. Къде ли се спотайваше господарката им — акулата?

Капитанът хвана веслата. Джим се напъна и изтласка лодката. Освободи я от пясъка. Но в момента, когато се хвана в кърмата, за да се метне вътре, капитан Боб го блъсна назад и загреба към кораба.

Джим се просна върху плиткото дъно, нарани се в парливите ръбове на коралите, няколко ежови шипа убодоха прасеца на крака му, но успя да се изправи навреме.

Той щеше да се хвърли във водата и да догони с плуване нечестния грабител, когато видя перката на акулата. Но тя не го нападна. Сви настрана. Подаде се друг враг, по-опасен — крокодилът.

Раззинал нагоре някак неестествено, сякаш напук на всички други твари, горната си челюст, той връхлиташе с отсечени тласъци на опашката си, уверен, че сега вече плячката няма да му избяга.

Капитанът спря да гребе.

— Казах ли ти, че Роберт Конован не обича да дели?

Джим стъпи на рифа. До лодката имаше четири-пет метра. Само три гребвания с ръце, не повече. Но на пътя му стоеше ужасното влечуго.

Нима щеше да се откаже, да изгуби всичко, ей тъй, като най-презрян страхливец? Да загуби богатството, да загуби и Ен заради...

Не беше свикнал да му мисли много. Тъй и сега. Засили се, скочи върху роговите плочи на крокодилския гръб и преди влечугото и капитанът да разберат що става, се метна на лодката.

Левият му юмрук с мълниеносен удар улучи подбрадника на капитана, десният се стовари с трясък в слепоочието му.

Боб Каменната глава изпусна веслата, отстъпи назад, зашеметен, но не победен. Опита да замахне и той, но Джим не му позволи да се опомни. Пестниците му се стоварваха бързо, неочаквано, като удари на железен чук.

Излъганият крокодил се обърна, ухапа лодката, но вкусът на дървото не му допадна. Дръпна се и ухапа с опашка. Придошлата вълна смекчи удара ѝ. Когато докосна лодката, тя само спуска килната греда. От сътресението Джим се строполи на дъното. В този миг капитан Боб го стисна за гърлото.

Крокодилът удари повторно, пак ухапа лодката. Откърти няколко трески, ала и сега не можа да я сгризе, не можа да засегне и бойците. Зъбите му пробиха две дупки в дъсчената обшивка и оттам шурна водата.

Джим захърка, задушен от коравите пръсти на врага си. Но не се предаде. Макар и отпаднал от гладуването на острова и от непосилната борба с тайфуна, той пак намери сили. Извъртя се пъргаво и блъсна капитана с колене. Метна се отгоре му. На свой ред докопа гърлото му. А над главата му крокодилската челюст предъвкваше борда на лодката — една ужасна, дъхаща смрад челюст, нанизана с грозна огърлица разкривени зъби.

Джим освободи десницата си и както държеше капитана с лявата ръка за гръкляна, почна да му нанася отчаяно жестоки удари по носа, по очите, по брадата.

Най-сетне Каменната глава не издържа, отпусна се, омекна.

Тогаво Джим скочи, грабна лопатата и заудря с нея по муцуната на отвратителното влечуго, като с всеки удар мереше очите, единственото уязвимо място.

Ето, улучи едното! Вторият удар ослепи и другото. Звярът се дръпна рязко, праметна се няколко пъти във водата и изчезна в дълбочината.

Джим Мелой се отпусна на пейката с веслото в ръка. Капитанът, успял да се посвести, го гледаше с мътен поглед. От устата му течеше кръв.

— Пфу! — изръмжа той. — Боб Каменната глава доживя и това, да го смъкнат „нокаут“.

Джим отговори:

— Някои ме наричат Железния юмрук. Та не е чудно, дето Каменната глава не издържа.

— Бива си те! — въздъхна капитанът и се надигна да става.

Джим ухапа с лопатата.

— Ако ми кроиш някоя нова мизерия, ще ти пръсна черепа.

— Нямах сметка. Момчетата ми ще те хванат, ще те дадат на съда и ще ти вземат цялата амбра. А с мене е по-добре — само половината.

Джим плюю през борда.

— Като те гледа човек, не изглеждаш такъв мерзавец, какъвто си. Капитанът облиза устни.

— Може да съм мерзавец, а може и да не съм. Само дето искам да забогатея. Или може би го искам повече от другите. Искам! Не знам дали ме разбираш!

— Как да не разбирам? Та нали и аз... Също за пари...

— Ха така! Значи, ще се спогодим. Ти ми харесваш. Знаеш да се биеш. Знаеш какво искаш. Не си хапльо. Струва ми се, че с теб ще свършим добра работа.

— Додето ме зарежеш на някой остров, нали? — пресече го Джим.

Капитанът се поусмихна накриво с подутата си устна:

— Не си човек, който остава на остров. Ти от пъкъла ще се измъкнеш. Хайде да се сдобрим, да заработим наедно. Разбрах, и ти само за парата мислиш, както и аз.

— Много ми трябва — съгласи се с усмивка Джим.

Капитанът намокри кърпата си и я сложи на натъртеното си око. После седна на пейката срещу победителя си.

— Известно ли ти е какво значи бедност? А? Да не знаеш ни баща, ни майка. Да спиш пред фурните, защото от прага лъха топлина. Да ровиш за храна из боклуците, да крадеш, за да оживееш до утре. Ей това бях аз...

Джим го следеше под полусвитите си мигли. Дали не му готвеше нова подлост?

Боб Каменната глава продължи, станал необичайно откровен:

— Цял живот съм спал в сметта. Искам вече да спя на чисто, на меко бяло легло. И сега, уж капитан, а то пак в мръсотия, все в миризмата на китова мас. Душата ми се вмириса на китова мас. Искам пари, много пари. Да зарежа този занаят, да заживея на сушата, в голяма чиста къща, с каляска, с фрак, с цилиндър и златен ланец на часовника. Та аз насила станах моряк. Да не ми викат вече Боб Каменната глава, а мистър, мистър Роберт Конован.

Той грабна веслото.

— Да се прибираме!

Джим подметна:

— Че ти и сега можеш да се върнеш на сушата. Това, което получиш от кораба и от амбрата, ще стигне.

Лицето на капитана помътня:

— Не стига. Трябва още. Още много. Има нещо друго. Но то не те засяга.

— Ако искаш, казвай — ако не щеш, недей! Хич не съм любопитен. Имам си свои грижи. Но трябва да знам поне каква обща работа ще вършим.

Капитанът пак отпусна греблата. Наведе се към спътника си. Но Джим вдигна ръка:

— Не се приближавай!

— Добре де, добре. Прав си. Няма. Ей тъй, отдалеч. Рекох да ти кажа и аз плана си. Ти ми показа богатството си, защото ти бях нужен. И аз ще ти открия своята тайна, защото си ми нужен... Чувал ли си за китовото гробище?

Джим кимна:

— Че кой китобоец не е слушал?

— Ще го намерим. Някъде около Капщат. Там китове ходят да умират и теченията ги изхвърлят на брега. Цели планини от китови мустаци.

— Бабини деветини! — подметна Джим.

Капитанът се разгорещи:

— А може да е истина. Аз също намерих такова гробище, само че по-малко.

Джим погледна любопитно.

— Преди три години — добави Боб Каменната глава. — Дълга и широка е моята история. Бях боксьор, и то от добрите. Не падах лесно. Но тъй се случи, трябваше да бягам. Станах моряк. Корабът потъна. В една лодка се спасихме десет души. Загинаха всички — от жажда ли, от страх ли... Оцелях аз. Най-сетне достигнах брега. А там — могили от китови кости и балени. Течението изхвърляше все нови полуразложени, недоизгризани трупове на китове. Имаше птици, милиони гнездещи птици. И яйца. За няколко дена закрепнах. Натъпках лодката с китови мустаци, с убити птици, пух, яйца и бъчвичка вода. Тръгнах все край брега. След два дни достигнах една

кожарска фактория. Наех кораб, върнах се, та обрах всички балени. С парите си купих този кораб. Това е. А сега вярваш ли ми?

— Вярвам — вдигна рамене Джим.

— Съгласен ли си да ми станеш съдружник? Такъв човек ми трябва, като тебе — як, дързък, луда глава. И по гърбовете на крокодили да скача. Разбери, имам сметка от твоята дружба. Не от любов го правя. А и ти ще имаш сметка. Защото корабът все пак е мой. Двама с тебе ще сполучим.

— Добре — склони Джим. — Щом е за богатство. Но не за дълго. Бързам. Искам да се женя. За пари съм готов да сляза на морското дъно, да натисна Нептун с вилата му и да му изтръскам кесията.

— И аз бързам. Някога може да ти поразправя защо.

Боб помълча и добави:

— Има и друго. Правиха ми бунт... хубавците от екипажа. Убих старши харпунера. В самоотбрана. Но се намират още бунтари. Дебнат ме. Ще ми се да има човек, на когото да разчитам.

Лодката опря в борда. Капитанът се изкатери пъргаво. Джим закрепил лодката към въжетата на макарите и се хвана за стълбата.

Изкачи се, прекрачи фалшборда. В този миг реята на гроттрисела прелетя над главата му. Той едва успя да се наведе. Гредата отнесе шапката му. После се блъсна в скрипеца с трясък. Спука стойката му. Върна се назад и отново налетя, под напора на плющящото платно. Настана суматоха. Моряците се спуснаха към вантите, притегнаха такелажа, свързаха в нов възел развързаното въже.

Джим огледа подозрително всички присъстващи. Сред тях капитан Боб даваше отривистите си заповеди.

Как стана това? Случайно ли? Или някой целеше да го премахне? Кой, освен капитана, имаше интерес от това?

Той си подсвири. Важното беше, че и сега се отърва. Звездата на Джим Мелой още блестеше. Не мислеше да гасне.

Джим търкулна бурето с амбрата с престорена небрежност към купчината на пълните бурета с китова мас.

Капитанът се провикна насмешливо:

— Дайте път на богатството! Нашият гост държи много на своето каче. И той си имал китова мас. Не искал да се прибере дома с празни ръце.

Момците се разкискаха угоднически. На капитанските шеги всеки моряк е длъжен да се смее. Но Джим забеляза, че дърводелецът Педро не се поддаде на тая плоско скроена уловка, а го проследи с изпитателен поглед.

На шегата Джим отвърна престорено шеговито:

— Като делим, ще знаете — за мене едно буре повече.

После всички, повярвали и неповярвали на хитростта им, продължиха работата си.

До вечерта платната бяха изкърпени, въжетата притегнати, корпусът поправен, по-здрав от нов. Корабът опъна платната.

Щом се нахрани, Джим поиска да спи. Умираще за сън. Очите му се слепваха.

В каютата за командния състав, където беше мястото и на харпунерите, го посрещна Хари Честер. Приблужи и пошепна на ухото му:

— С далекогледа видях какво стана на острова. Не ме интересува съдържанието на бурето ти. Но те съветвам — отваряй си очите!

— Знам — отвърна усмихнат Джим.

Нощта настъпи. Прибраха се всички, захъркаха, а Джим все не можеше да заспи. Сънят не идваше. Възбуден от преживяното, преуморен, разтревожен за богатството си, той се вслушваше във всеки звук, във всяко движение.

Изведнъж Джим скочи. Не изтрая. Трябваше да провери — на мястото си ли стои бурето с амбрата. Отвори предпазливо вратата и се измъкна на палубата.

Разкъсана облачност прибулваше небето и ту палеше, ту гасеше звездите. В мрака морето не се виждаше, а само се чувствуваше по нестихващия бумтеж и клатушкането на кораба. Вятърът преминаваше на неравни тласъци и при всяко негово полъхване платната се издуваха с плясък, а въжетата проскърцваха заплашително.

Джим Мелой се прокрадна към струпаните бъчви. На десетина крачки от тях спря. В тъмнината очите му доловиха човешка фигура. Той притаи дъх. Напегна до болка очи. Юмруците му се стиснаха гневно. Човекът отсреща ровеше в бурето с амбрата.

— Аха! — възкликна той неволно и се изправи.

Джим пристъпи дебнешком, решен да хване непознатия, да се разправи с него, да го отучи завинаги от всякакво любопитство.

Но се спъна в някаква лопата, която издрънча. В следния миг непознатият скочи и преди Джим да види лицето му, се втурна в кубрика.

Кой ли беше? Дали капитанът?

Джим приближи на пръсти до каютата му. Отвътре се носеше здравето хъркане на Боб Каменната глава.

Значи — друг!

Значи, още някой знаеше тайната му. Още някой ламтеше за съкровището му...

12

Шестимата капитани се разделиха шумно. Бил Дайк стисна ръцете на колегите си и те един по един прекрачиха през борда, за да се приберат на корабите си.

Капитан Тед Червенокосия се спря на стълбичката, върна се, подаде глава и повтори:

— Значи, тъй. Който го забележи пръв, вдига три пъти флага. Тогава пускаме всички лодки. Шест кораба по четири лодки — двадесет и четири, толкова харпунери и толкова кормчии, готови да ги сменят. Няма отърване за него. Вдругиден ще празнуваме. Цяла нощ пиене. Дядо ти Тед ти го обещава.

Бил Дайк вдигна ръка за сбогом. Не споделяше оптимизма на стария капитан. Познаваше врага. Но все пак трябваше да опита. Заради Ен.

Той се сепна. Значи, същото — заради Ен! Като горкия Джим.

После се прибра в каютата си. Отвори дневника. Хвана писалката и продължи да пише.

„Днес хванахме първия кит. Майка с теле. Дик уби малкото. Майката цял час се въртя край него, докато Дик заби копието сполучливо.“

Цял час!

То беше наистина трогателно. Не. Направо отвратително, гнусно. Злочестата китица се търкаше в убитото си дете, повдигаше го на гръб, разгонваше освирепелите акули, които се вгризваха в раните му. Бил видя окоето ѝ и сякаш в него прочете цялата ѝ мъка. Почти човешка мъка. Майката не напусна детето си въпреки двата харпуна, въпреки копието, което прониза дробовете ѝ. Бореше се, опитваше да придържа него, рожбата си, забравила напълно себе си.

Бил Дайк сви в погнуса лице.

Долен занаят! Касапски!

Да би могъл да го зареже. Да плава — той се бе сраснал с морето. Да плава, но не да убива. Да пътува, да открива нови земи, да вижда нови светове, нови хора.

Всеки път, откак се помнеше, щом зърнеше тая синева, някакво парливо огънче запалваше в гърдите му сладостен и в същото време мъчителен копнеж — към странствуване, към други, непознати кътчета, към нещо все ново... Уж ново, а всъщност старо колкото света, зародено в първата жива клетка, отнесена от вълните към други простори, към неспирното движение.

Такава кристална синева — замайваща, опияняваща, като упойка, по-силна упойка от джина и рома, по-непреодолима от опиума и хашиша. Опиумът и хашишът са врагове на човека, коварни тирани. Той им се отдава, ала ги мрази, проклина тяхната власт. А морето е друго — и господар, и приятел, и ласкава любима...

Бил се облакът на парапета. Долу, от лявата страна на борда, лежеше трупът на майката кашалот. Малкото отдавна беше нарязано на палубата. Върху огромното туловище във водата работеха трима моряци. Единият, пробил черепа, изтребваше с кофа спермацета, а моряците от палубата изтегляха кофата и я изливаха в бъчвата. Другите двама разсичаха половинметровата сланина на големи късове, които окачваха на куките, за да бъдат изтеглени горе.

Наоколо, в кристалночистата вода, се стрелкаха безброй акули, малки и големи, тигрови, сини, белоперкови. Върхлитаха върху гигантския труп, побеснели от мириса на кръвта, и се впиваха в него настървено.

„Като вампири“ — помисли си капитан Дайк и неволно отклони поглед. Отправи го пак, както хиляди пъти досега, на запад, натам, където трябваше да бъде Ен, някъде далече-далече, на хиляди мили оттук, нейде отвъд, по-право дълбоко под кривината на кръгозора, където се раждаха, заченати в ефирната милувка на вятъра и водата, ослепителните дипли на океана. Те пъплеха насам, като ръсеха свежа бодрост и някакво неспокойно усещане за безпомощност и в същото време на неизпитвана сигурност. Облизваха корабния нос и отминаваха надире, все тъй подвижни, преходни и ведно с това вечни вълни, по-стари от живота въобще, по-стари от съзнанието, което може да ги осъзнае. Океанът бърчеше светлото си лице като бръчиците

около очите на примижало от слънчевия блясък дете, тъй млад и тъй стар, предвечен, символ на безконечното движение, на бурята и покоя, на най-неправдоподобното, смайващо единство в противоположностите.

При вида на тази немирна хармония, която навяваше необяснимото смирение, всички грижи избледняваха, всички освен една — Ен. Нейният образ изплуваше навред, накъдето се обърнеше — и върху морето, и върху небосвода, сякаш запечатан в зеницата му. Но не. Той виждаше образа ѝ и със затворени очи. Беше запълнил цялото му съзнание.

Ен, все същата, тъжно усмихната, нежна, крехка като фарфоровите статуйки върху бюрото на баща ѝ, подпряла брадичка с ръце, заслушана в безкрайния му разказ. Почти всеки ден я посещаваше. Само за Джим приказваше. Приказваше за Джим, а мислеше за друго... И беше тъй нечестно, тъй обидно и мъчително...

Когато се върна от първото плаване, той не посмя да ѝ обади сам. Нямаше сила да се нагърби със злокобната роля на вестител. Тя сама поръча да отиде при нея, да ѝ говори за Джим, за силата му, за смелостта му, за трагичната му участ. Не се насищаше да слуша. Канеше го пак и пак. И не съзнаваше колко жестоко го нараняваше, как човъркаше в сърцето му с печалния си поглед... Той седеше насреща ѝ и си мислеше: „Е, драга, заради кого киснеш всеки ден тук — заради Джим или заради себе си?“

И накрай — срещата с баща ѝ, със стария Алан Райт. Спря го на вратата и студено го въведе в кабинета си. „Много зачестиха посещенията ви в дома ми, господин Дайк, не намирате ли?“ — запита той с любезен глас. Бил Дайк, се изчерви от смущение. Обърка се. Смотолеви някакви глупави оправдания. Алан Райт го изчака търпеливо да се оплете съвсем и отсече: „Корабът се застоя в дока повече от необходимото. Ремонтът отдавна приключи. Корабът — това е моят капитал. Никой капитал не бива да застоява много. От застояването се стопява“. Разбрал нескрития намек, Бил Дайк обеща набързо, че след три дни ще вдигне котва. „И още нещо — добави Райт. — Дъщеря ми е фантазьорка. Вие, моряците, замайвайте главата ѝ с вашите подвизи. А аз съм търговец. Мисля трезво. Не искам тя да бъде жена на моряк, да го чака цял живот — ще се върне ли? Искам да ѝ създам спокоен, охолен живот. И да приключи. Същото казах на

покойния ви приятел. Ако видя в чековата ви сметка цифрата петдесет хиляди долара, домът ми ще бъде отворен за вас. Дотогава обаче...“ — не довърши и отвори вратата с упорита любезност.

И досега това изгонване пареше лицето му като плесник. Бил замина след три дни, без да види Ен. Никой от старите моряци не тръгна повторно с него. Кой би се решил след такъв неуспех? Поднови целия екипаж. Само Дик Смазания нос остана. Него пък никой друг капитан не би взел. През цялото пътуване дотук Дик нито веднъж не се напи. Това всъщност още не значеше нищо. И друг път ставаше така — не пиеше с месеци, почваше да работи съвестно, ръцете му спираха да треперят, докато някой ден отново... Сякаш бяс се вселяваше в главата му и го повличаше към рома.

Уплашен вик го накара да се обърне.

От водата излетя триметрова акула и се метна към моряка, който изчерпваше спермацета. При извикването на другарите му той отскочи назад. Избягна на косъм от зяпналата челюст. Акулата плесна върху китовия гръб. Замята се, но не да се върне във водата, а да докопа някого за крака. Двамата моряци я заудряха ожесточено със секачите си, като отскачаха от щракащите ѝ челюсти. Внезапно тя се хлъзна по оголената сланина и изчезна в дълбочините.

Моряците избърсаха с въздишка на облекчение изпотените си лица. Въздъхна и капитан Дайк.

— Смяна! — заповяда той. — Да слязат други трима. Тези да си поемат дъх.

Той усети, че някой стои зад него, и се обърна.

— Какво има, Дик?

Дик Смазания нос пристъпи от единия крак на другия.

— Капитане — смотолевеи той. — Знаеш, че си върша добре работата. Ето и днес, кита с телето. При това вече не пия. Не можеш да се оплачеш.

— Казвай направо: какво искаш?

— Когато тръгнахме, не ставаше дума за Свирепия. За него не съм се пазарил. Всеки друг кит, не и него.

Бил Дайк не можа да скрие насмешката в очите си.

— Е?

— Това си е. Вие го гонете. Аз не ща. Дори всички да слязат в лодките, аз няма... Ако решиш, свали ме на първото пристанище за

наказание. Но няма... Видял съм го. Бягал съм от него. Сигурен съм, че беше той, и не ща...

Капитанът опита да го поуспокои:

— Дори тогава да е бил той, сега е друго. Едновременно ще го нападнат двадесет и четири лодки.

— Какво са за него лодките? Той кораба ни проби. Ти за лодки говориш.

— Китовете не нападат кораби. Когато се ударят в тях, то е случайно. От болка и от страх.

— За другите може да е така. Не и за тоя. Той не е кит, а сатана. Ще видиш...

Капитан Дайк вдигна рамене.

— Както решиш. Няма насила. Рекох и ти да си опиташ късмета. Застрахователното дружество дава награда. Знаеш — двеста хиляди долара. По четиридесет — за харпунера, за гребците му, за собственика на кораба, за капитана и за останалия екипаж.

— Знам, ама не ща! Стига ми редовната печалба.

Капитанът кимна.

— Добре, няма.

И пак се наведе през борда да гледа как върви работата. Оставаше съвсем малко сало за одиране. А и приближаваше вечер. Време беше да прибере на борда работниците от трупа.

Дик добави:

— И още нещо. Ще се женя. Затова се и зарекох. Няма да пия. Капка няма да сложа повече на езика си.

Бил Дайк се усмихна недоверчиво.

— Досега си ми го казвал поне двадесет пъти.

Харпунерът сведе поглед.

— Право е. Може и повече от двадесет пъти. Но сега е сериозно. Аз видях как умря Дрипавия Сам.

— Умря ли?

— Да. От лани легнал схванат в постелята си. Постеля от изгнили кълчища. И знаеш ли къде? На Пустия кей в един изоставен кораб, пълен с плъхове. Ако мине през седмицата някой, ще му даде да хапне нещо, да пийне глътка вода. Иначе спи. А е бил най-добрият харпунер. От неговото копие забогатял Алан Райт. И за благодарност

— там, на продънения кораб. „Дик — думаше ми той. — Това сме ние: живеем като скотове, умираме като кучета“.

— И той доста пиеше — подметна Бил Дайк.

— Като няма прокопсия... Затуй... Какво друго му остава на бедняка?... Но аз няма. Уплаших се. Ще спра. И ще се оженя. Видях една вдовица. Друга няма да ме вземе. На стари години и аз да имам дом... А не като него, още приживе с изгрязани уши от плъховете...

— И туй съм слушал няколко пъти, стари Дик. Все преди голямо пиене. Сега иди, нареди да стъкмят огъня и казаните. Скоро ще топим маста.

Огромният труп беше напълно оголен от сланината. Остана само гръбнакът с ребрата и вътрешностите. Моряците откачиха веригите, които го придържаха към кораба. Заедно с гъмжилото акули трупът потъна в дълбочините.

Мръкваше се. По съседните кораби запалиха фенерите. Подаде се тънкият сърп на луната, легнал водоравно над хоризонта като златна лодка, както може да се види само край екватора.

Лунна ладия — тъй го наричат арабите.

Утре, вдругиден може би щяха да срещнат Свирепия и да се разправят с него. Кой щеше да вземе наградата? Не можеше ли на Диковото място да застане той, Бил Дайк? Да спечели четиридесет хиляди като харпунер и още толкова като капитан? И да застане пред стария Алан Райт...

Той махна с ръка.

Защо са му потрябвали тези осемдесет хиляди долара? Нима имаше право да мечтае за Ен? Та това бяха празни думи на капризен богаташ.

А той? Подведе се.

И все пак — друго би било... Ето, да речем, утре видят Свирепия. Спуснат лодките. Най-отпред Бил. И той знае да мята харпуна. Убил е няколко кита. Защо да не се справи и с този? Жилав е, хладнокръвен. И после по целия Ню Бедфорд само за това ще говорят. Знаете ли, Бил Дайк убил Свирепия? И на Ен ще кажат. А тя...

Притъмня съвсем. Южният кръст засия над почернелия океан. В Ню Бедфорд Южният кръст не се вижда. Ен също не го вижда.

А не бива да мисли толкова. Няма смисъл. И все пак. Как да забрави милия овал на лицето ѝ, ореола на бронзовата ѝ коса, грейката

на сините очи?

За него тя ще си остане блян. Недостижима мечта. Някога рицарят избирал дама на сърцето си. И за нея печелел слава. За нея загивал по турнирите. Бил също иска слава — за своята дама на сърцето. Поне едно островче да открие. И да го кръсти „Остров Ен Райт“.

Ен Райт!

Или друго — тя пътува с кораба му. Неяде край Брега на робите. И срещат пирати. Сега ги няма вече някогашните дръзки и горди господари на моретата. Днешните са подли мародери, които дебнат в засада край африканското крайбрежие, нападат и бягат като чакали. Но все пак са пирати, опасни, зли. Те я пленяват, помъкват я към вътрешността за харема на някой брадат султан. Тогава Бил връхлетява, размахва сабята, разпръсва ги. А тя притичва и се сгушва трепереща в прегръдката му.

Бил се обърна гузно.

„Капитан Дайк — помисли си той. — Какво ли биха казали моряците ти, ако можеха да надзърнат сега в душичката ти? Уж възрастен мъж, суров, уравновесен, непреклонен, а какви мисли — като петнадесетгодишен юноша. Няма ли да възмъжееш някога, капитан Дайк?“

Той пристъпи към дясната палуба. На всички китобойци трите лодки са на левия борд. На десния има само една лодка. Оттам изкачват нарязаната сланина, там са казаните, там се върши цялата работа.

— Палете огнищата! — заповяда капитанът.

Маста трябваше час по-скоро да се претопи и да се налее в буретата. Преди това никой нямаше право да почива.

13

Вече няколко месеца „Успех“ кръстосваше моретата. Капитан Боб привидно гонеше китовите стада, а всъщност диреше по-щедри купувачи на амбрата.

Това, че някой трети знаеше тайната им, караше двамата съдружници да бързат. Трябваше час по-скоро да продадат стоката и да си поделят парите. За да не би някой да отмъкне скъпоценното буре, корабът винаги хвърляше котва далеч от пристанищата, а всяка нощ лично капитан Боб заключваше с катинари лодките.

До тая заран всичко вървеше благополучно. Но малко преди разсъмване Джим чу скърцане на скрипец. Винаги нащрек, той изхвърча на палубата необлечен, но похитителите успяха да избягат, без да ги познае. Бяха трима души, които се пръснаха на всички страни, сякаш се стопиха, като зарязаха готовата за отплаване лодка, напълнена с вода, провизии и... неговото буре.

Щом се развидели, капитанът свика целия екипаж и посочи лодката с повредения катинар. От благоразумие беше махнал бурето — да не буди излишен интерес поне у ония, които още не го знаеха.

— Негодяи! — изкрещя той, побеснял от гняв. — Дезертъори. Ако ги хвана, ще ги избеса на реята. Да заседна на пясък, ако им простя!

После се обърна към помощника си:

— А ти? Какво ме залъгваше — обидно било, на никой кораб не заключвали лодките. Не заключват, защото нямат такива нехранимайковци. Не знам дали и ти не си от тях...

Хари Честер скочи:

— Още една дума и...

Капитанът почервения от ярост. Измъкна пистолета.

— Какво „и“? Казвай! Казвай, та да се разправя най-сетне с вашето бунтовнишко котило.

Тогава се намеси и Педро Лопец:

— Ах, разбойници! Ето кой ми отмъкнал пилата. От два дни я диря.

Капитанът не го дочака да се изкаже.

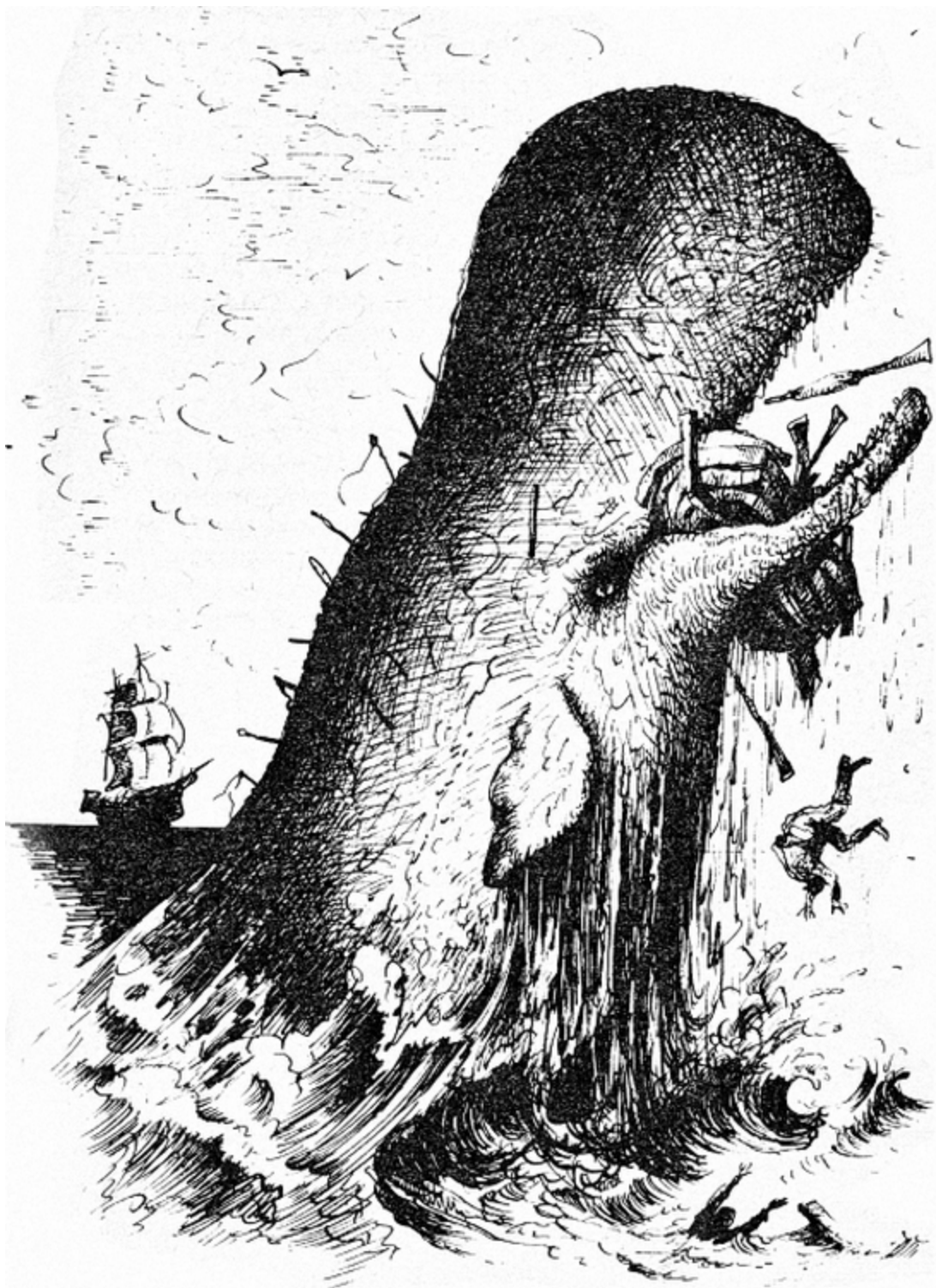
— Ще ви избеся! — изкрещя той. — Помнете ми думата. Ще ви прекарам с въже под кила да остържете с голи гърбове мидите. Ще ви провеса с главата надолу на акулите.

Изведнъж той млъкна.

— А сега марш, на работа! На острова ще слязат само Джим и Хари. Спускате лодка!

Джим притича в каютата, извади писмото до Ен и го препрочете набързо. Беше дълго, радостно писмо, изпълнено с надежда. Завършваше така:

„Сега съм богат. Иска ми се веднага да литна към теб, а още не мога. По-напред ще идем в Нова Холандия. Там амбрата имала най-добра цена. Нали трябва да взема повече пари — много пари, за да зарадвам татко Алан и да спечеля своята Ен? А после — само радост! Ех, веднъж да се върна...“

Той залепи плика и излезе. Моряците довършваха товаренето на лодката. По стар обичай тук-там из океана, на някой остров близо до опасни рифове, китобойните кораби складаха хранителни припаси и

вода за оцелели корабокрушенци. Тук моряците оставяха и писмата си, та когато мине някой завръщащ се кораб, да ги отнесе на близките им.

Лодката увисна на въздетата, легна във водата. Хари Честер и Джим скочиха в нея и натиснаха греблата. Корабът, прибрал всички платна и привързан към котвената верига, взе да изостава, да се смалява в океана, а малкият остров нарасна.

Както гребеше, Хари Честер заговори:

— Не зная какво общо имате с капитана, пък и не ме интересува. Но пак повтарям — пази се, опасен е, алчен.

— Поопознах го вече — отвърна самоуверено Джим.

— Не всичко знаеш. Той често говори за мен, че ме е измъкнал от каторгата. За неподчинение. Вярно е. Не понасям силните, заповядващите. Каквито и да са. Но и аз знам нещичко за него. Казвал ли ти е защо не се връща в Щатите?

Джим вдигна рамена.

— За убийство! — отсече Хари Честер. — Не като това при самоотбрана, в бурята. А истинско убийство. Наистина в пияно състояние. Уж смекчаващи обстоятелства. А то? Напил се за кураж. Скарал се с него, скочил и го треснал с глава в челото. Смачкал го като яйце. Когато му казах какво съм понаучил за него, той отвърна: „Щяха да ме оправдаят. Шансът беше еднакъв — или неговата глава, или моята.“ Но не е точно тъй. И съдиите са слушали за неговата глава, за Каменната глава.

Джим не се учуди от това. Нищо в капитан Боб не беше в състояние да го учуди. Само запита:

— Откъде пък този прякор?

— Пак от пиянство. Басирал се, че ще пробие с глава една врата. И спечелил.

Той спря. Лодката навлизаше сред опасните рифове около острова. Трябваше да внимават, за да не се разбият на трески в гърмящия прибой.

Най-сетне преминаха. Спряха до скалистия остров, отнесоха провизиите в дълбоката суха пещера, оставиха и писмата в пощенския сандък, после тръгнаха обратно.

Чак след като преминаха подводните скали, Хари Честер довърши мисълта си:

— Затуй Боб Каменната глава никъде не се застоява. Бои се, бяга. Затова не може да си отбере добър екипаж. Китобойците се събират все сънародници, даже съграждани. Не е малко то — две, три години все наедно. А неговите — сбирщина. От кол и въже. И добри, и лоши.

Когато лодката опря в борда на „Успех“, Хари Честер рече:

— Казах ти всичко! По-нататък сам се оправяй!

Джим благодари с безгрижна усмивка.

Изкачи се на палубата, седна на бака. Моряците вдигнаха котвата, опънаха платната и корабът се спусна по вълните.

Уж случайно капитан Боб застана зад гърба му.

— В Сидней продаваме — пошепна той. — Каквото дадат. Иначе може някоя нощ да ни я откънат. И през вечер дежурство — веднъж ти, веднъж аз.

— Какво ще правиш с толкова пари? — подкачи го Джим.

— Пари ли? — очите на капитана засияха радостно. — Да ти призная, много ми трябва. Някои казват, че всеки съдия, и най-неподкупният, ще те оправдае, ако го нахраниш с риба прилепало. Аз пък смятам друго — хилядарките прилепват по-яко от прилепало. Богатият е винаги честен. Хилядарките измиват всяко петно. А аз, както виждаш, искам да бъда почтен, солиден гражданин. Да имам къща, хубава, просторна, на три етажа, жена, деца... Знаеш ли, никога не съм имал дом...

В този миг наблюдателят от мачтата извика:

— Кит! По курса!

Капитанът припна нагоре по вантите. Насочи далекогледа.

— Хайде, Джим! — обади се той отгоре. — Твой е. Поне сто качета.

Джим скочи. Беше се схванал от леност напоследък. Сега щеше да се пораздвижи, да усети, че живее.

Спусна се в лодката и приготви харпуните, без да забележи усмивката на Боб Каменната глава, който бе познал Свирепия.

Гребците напънаха веслата, понесоха лодката през вълните, насочвани с флагчетата на моряка от мачтата.

Джим видя пръв връхлитащия звяр. Разбра мигновено, че това не е обикновен кашалот, че вече не става дума за лов, а за нещо различно — за яростен двубой на живот и на смърт.

Насреща връхлиташе една жива грамада от месо, която се подхвърляше през вълните, надигнала още по-високи разбъркани вълни. По гърба ѝ като чудовищен таралеж стърчаха забити двадесетина харпуна, начупени, разкривени, развели накъсаните си разнищени въжета.

Гребците дори не разбраха какво стана. Джим едва успя да забие харпуна, когато Свирепия се спусна върху лодката, подметна я във въздуха и отмина напред. Моряците се изсипаха сред вълните, а Джим неочаквано се озова върху огромната глава, докопа някакъв харпун и се вкопчи в него.

Свирепия беснееше. Тоя път Джимовият харпун беше проникнал по-дълбоко, повече кръв изтичаше от новата рана. Кашалотът се носеше през океана, като пръхтеше яростно и хвърляше учестени фонтани.

От зловонието на дъха му Джим се задушаваше, повръщаше му се. Ала не пускаше спасителната дръжка. Вълните преливаха и върху него, блъскаха го при всяко гмурване на великана.

Джим преценяваше бързо. Дали да се пусне и да се залови в подскачащата подире им лодка, да се прехвърли вътре, да среже въжето, или...

Свирепия свърна назад, към мястото на схватката. Моряците, които се бореха с вълните, го видяха и загребах настрана, за да се махнат от пътя му.

Той чу най-близкия човек и се устреми към него. Вдигна глава над водата, устата му се отвори и ухапа жертвата си през кръста. За миг между редките му зъби се мярна разкривеното от ужас лице на моряка, после устата потъна под водата.

На вълните се поклащаше бурето, което привързваха понякога към харпуна като буй. Свирепия го усети и го удари с глава. Може би го взе за лодка. Удари втори път, раззина челюсти да го ухапе, но бурето се изплъзна, отскочи напред.

Кашалотът се настърви. Заръмжа. Забрави всичко друго в яростта си. Заблъска непокорното буре, подгони го по морето.

В туй време Джим се покопоти, опита да поразгледа чудовището, което беше възседнал. По черната кожа личеха множество бели кръгли изрезки от калмарски вендузи, драскотини, заздравели рани, обрасли с цели туфи паразитни рачета.

А това?

Джим позна първия си харпун.

Та те вече са се срещали! Харпунът му го е ослепил. Значи, това е същото животно, което го изхвърли от лодката, преди да намери амбрата.

Стар познат — и враг, и благодетел.

Джим изпълзя по гърба му. Хрумна му някакво предположение, несмело допускане.

Ами ако е така?

Погледна другото око. Беше побеляло, гурелясало, гноясало.

Значи, сляп! Не вижда, само чува.

И ако го издебнеш безшумно, можеш да го свършиш.

В този миг над повърхността се мярна перката на голяма акула. Тя не се реши да нападне раната, която я привличаше с миризмата на кръвта си, а се въртна назад и закръжи наоколо, почти над вълните.

Джим видя очите ѝ. В тях прочете само тъпа, безсъзнателна ненаситност, дива лакомия — някаква сляпа природна сила, по-низша дори от инстинкта. Тъй и камъкът се стреми да падне на земята, тъй и вълната връхлита върху брега.

Кашалотът я усети и се извърна към нея, щракна напусто челюсти. Акулата отскочи, пъргава и неуловима. После и тя налетя. Опитва да ухапе раната. Ала харпунът попречи.

Хищницата отскочи смутена назад. Тогава Джим видя как се юрнаха подире ѝ цял рой черни риби. Те се полепиха по нея, нависнаха, скриха я със своето множество.

Прилепалата, които са се приютявали върху китовия корем, когато Свирепия е нагълтвал стопанките им, бързаха да се настанят на любимото си място — върху корема на акула.

Но те бяха многобройни, прекалено много дори за такава внушителна акула. Спънаха перките ѝ, забавиха движенията ѝ.

И когато кашалотът отново се отпрати към нея, тя не свари да му избяга, загубила напълно пъргавината си. Свирепия я ухапа през средата и я задържа тъй няколко мига, като я предъвкваше с огромните си зъби.

Но акулата не умираше, а се бъртеше диво и щракаше челюсти, сякаш не усещаше болка. От дълбочините изплува глутница по-дребни акули. Подушили кръвта на сродницата си, те налетяха към устата на

кашалота и опитаха да отнемат плячката от зъбите му, като ръфаха от нея кървави късове.

Но и голямата акула не се оставяше без борба. И тя захапваше всеки, когото досегнеше. Плащаше скъпо.

Джим се смая пред тази кървава оргия. Ето, една акула изтърва захапаниа къс месо. Голямата на часа го улови и нагълта. Какво значеше, че е нейно собствено месо — нали беше за ядене? Тя щеше да хапе, да гризе, да се тъпче, докато можеше да се движи, стръвно вкопчана в живота, олицетворила го със своята жизненост.

Претрита между кашалотовите челюсти, нагризана от сродничките си, тя все още живееше. Не умираше, сякаш и устата, и плавниците ѝ, и всеки нейн мускул, всяка нейна клетка живееше отделен живот.

Кашалотът се изправи отвесно, превъртя едрата си плячка с език и я глътна. После вдигна опашка и се гмурна надолу.

Докато се опомни, Джим се озова на петдесет-шестдесет метра дълбочина. Налягането сви дробовете му, ушите му запукаха, главата му бръмна. Възседнал чудовищния гръб, той се носеше в бездната, стиснал харпуна, сякаш прикован в него. Недалеч от него се премяташе, повлечена от опънатото въже, празната лодка. Водата бързо потъмняваше. Зловеща, заплашителна сивота бликаше отвред, смазваше го.

В следния миг Джим реши. Хвана се за въжето и го срязва. Кашалотът се плъзна край него като черен облак. Мощната размахана опашка мина на метър от човека, мина, разлюля го с потока на раздвижените пластове и потъна в сивотата.

Сандъците с въздух на лодката бяха здрави. Освободена от въжето, те я подеха нагоре, а ведно с нея — и замаяния от дълбочината човек.

Водните слоеве просветляха, посиняха и блеснаха с ослепителна яркост. Стиснал здраво края на въжето, Джим изскочи на повърхността, задиша често-често. После размаха ръце, достигна лодката, праметна се вътре.

И навреме. На педя от крака му скръцна акулска челюст. Джим не я видя, само я чу и се отърколи на дъното.

Беше пак спасен. Пак по чудо. Невероятно, неправдоподобно! Колко пъти и той самият се бе присмивал на старите моряци за

самохвалствата им. А всъщност като че ли никой, дори най-безсрамният измамник, не е способен да измисли нещо по-неправдоподобно от самия живот.

Наоколо шареха акули. Все те, навред. Но нека! Лодката беше здрава.

Той не ги погледна повече. Трябваше да намери кораба, да намери амбрата.

Изправи се, загледа тревожно кръгозора.

Нищо!

Ни платно, ни лодка!

Къде изчезнаха? Къде го откъсна проклетият кит?

Изведнъж бегла мисъл проряза съзнанието му. Корабът чисто и просто е избягал. Боб Каменната глава го е зарязал, за да грабне съкровището му.

Чак сега Джим си даде сметка с какво задоволство капитанът извика: „Китът е твой!“ И не прати друга лодка. Пожертвувал е само едната. А имаше далекоглед. Видял е срещу кого го праща.

Гняв и безсилна ярост стиснаха гърдите му. Ако би могъл да го настигне, да пипне гръкляна му... Този подлец!

Той се надигна. Оправи мачтата. Опъна платното. Нека поне да се движи. Къде да е, но да не стои на едно място.

От какви по-големи промеждия се е отървавал, та сега ли щеше да се отчае? Сега, когато имаше здрава лодка, платна, буре с вода, сандък с провизии...

Лодката се хлъзгаше по меките гънки на океана, тласкана от равномерния напор на пасата. Слънцето се спускаше стръмно към хоризонта, наедряваше, губеше блясъка си, сънливо поруменяло.

Дрехите на Джим изсъхнаха толкова, колкото могат да изсъхнат намокрени от морската вода дрехи. Но лепненето им по тялото не беше беда. Джим отвори сандъка с провизиите. Изяде един сухар с парче сушено месо. Сръбна няколко глътки вода и се натъкми за сън, без да подозира какво още можеше да му поднесе океанът.

Той сви платното, впрочем и с него и без него се намираще все сред океана, сгъна го и го постла в дъното на лодката за легло. При тази задуха нямаше нужда от завивка. Един хубав сън във всички случаи действува добре. Ободрява. Утре щеше да мисли какво да прави.

Тогава забеляза, че водата край лодката потъмня необичайно. От дълбочините изплува облак криви рачета, не по-големи от нокът, които се заловиха за бордовете, запълзяха, един до друг, един през друг, прехвърлиха се вътре, зашариха навред — по дъното, по пейките, по мачтата, по веслата, по самия лодкар.

Лодката обрасна от край до край с някаква неспокойна тъкан, която бързо надебеляваше и провисваше в грозни шаващи тумори. А отдолу, от неизчерпаемия жив облак, се полепваха нови и нови камари рачета. Скоро запълниха цялата лодка, засипаха всичко.

Джим, който досега наблюдаваше с любопитство нападението на ордата дребосъци, най-сетне схвана опасността.

Великият пират Френсис Дрейк едва спасил каравелата си от такова нашествие, след като изхвърлил през борда целия товар ведно с топовете и снарядите. Все по тия краища, нейде край остров Целебес. А колко ли други кораби и лодки са изчезвали така и никой никога не е могъл да разкаже за тяхната гибел?

Живата грамада нарастваше застрашително, като пъплеща пряспа. Мачтата надебеля, потъна сред цапукащите животинки.

Джим не смогваше да ги отръсква от себе си. Той махаше с ръце, удряше с веслото — напусто. Вече само лицето му се подаваше под живия калпак на главата му. Лодката потъваше все по-дълбоко под прекомерния товар, водата преля над борда.

Гледай ти, гадна смърт!

Да загине, потопен от някакви си нищожества, презрени гадинки! Да беше нещо друго, поне кит, акула, а то...

Най-сетне човекът забеляза неусетно приближилия син кит. Видя го, когато достигна на десетина метра пред лодката — огромен, силен. Китът раззина уста, същинска пещера, в която балените висяха като тънки еластични сталактити, и нагребва няколко тона вода. После я изблъвна навън, за да нагълта уловените рачета. Изпръхтя шумно, пусна два високи фонтана и пак отвори роговата си пещера.

Въртя се наоколо недълго, само няколко минути. Но тези минути бяха най-дългите в живота на Джим.

Когато слънцето се гмурна зад кръгозора, рачетата изчезнаха. Дали бяха разбрали опасността, скрита в пръхтящата планина от месо, или беше настанало и без това време да се прибират в дълбините? Те се изхлузваха в шумолящи потоци през бордовете и потъваха като

тежка утайка, не остана нито едно раче. Лодката отново се надигна, залюля се уверено, сякаш и тя си отдъхна ведно с лодкаря.

Отмина нанякъде, като сумтеше тежко, и синият кит.

Джим се отпусна върху средната пейка, смазан от умора и уплаха.

Нощта настъпваше бързо като лавина от мрак. Океанът почерня — тъй близък, тъй познат на всеки моряк, а в същото време тъй чужд, заплашителен. По тъмносиния небосвод покълнаха ярки и близки звезди. После изведнъж започна светенето на морето. Върху гребените на вълните лумнаха синкави пламъчета. Край лодката закипя огнена пяна. Огънят се разгаряше. Засия цялото море, превърнато по чудо в море от мляко. От морските недра ведно с нощта изплуваха все нови и нови светещи същества, които заблещукуваха като милиарди светулки. Те гreeха тъй ярко, че при всяка водна пръска Джим неволно трепваше с чувството, че го замерват с тлеещи въгленчета. Заплуваха едри медузи като пулсиращи огнени мехури.

Самотникът се приготви да си ляга, да си отдъхне най-сетне от преживяванията на този тъй богат с приключения ден.

Замисли се. Наистина колко скучен е понякога животът на море! Ен казваше: „Морякът е каторжник, доброволен каторжник. Обрекъл се е сам да се движи тридесет метра напред и назад по платформата и пет-шест метра встрани. А наоколо бдят най-сигурните стражи — акулите.“

Наистина понякога е скучен, но понякога...

От водата изплува някакъв светещ диск, половин метър в диаметър, застоя се на два-три сажена дълбочина.

Медуза?

Не. Не пулсираше. Само се придвижваше бавно. После изникна друг, тръгна редом с първия — като две нажежени до бяло тепсии. Нажежени и в същото време дъхащи мраз като лунна светлина в полярната нощ.

Тръпка полази по тила на Джим.

Та това бяха две очи. Очи, които се вираха с настойчива сатанинска жестокост, безчувствени, студени като светлината, която излъчваха.

Човекът грабна брадвата.

Впрочем каква полза от нея срещу такъв враг?

Внезапно зеленикавите дискове изчезнаха. Остана само пламтящото море. А сънят беше избягал от очите на Джим. Давеше го предчувствието за някаква непозната дебнеща заплаха.

И ето, през черната прозрачност на водата той видя нагънатото тяло на огромна змия, облепена със светеща слуз.

Морската змия!

Нима и това?

Змията подаде глава, надвеси се отгоре му. Но глава ли беше това, или...

Тя се спусна плавно, прилепи се към пейката, дръпна назад. Водата преля.

На двадесет метра зад нея, където се губеше змийското тяло, изплува с плясък някакво обло туловище, от което се подадоха цяла гора гигантски пипала. А зад тях засвяткаха със същото зеленикаво сияние двата пламтящи диска.

— Кракен! — изкрещя в ужас Джим.

Значи, не морска змия, а Кракен, легендарното морско чудовище, при мисълта за което пребледнява всеки моряк, чието име никой не смее дори да произнесе.

А старият калмар проточи и другата си двадесетметрова ръка, заплува с плавник напред, вторачил в обречената жертва искрящите си от жестока ненаситност очи.

Дик Смазания нос преведе умело лодката през рифовете и скочи в плитчината. Моряците свалиха провизиите. Отнесоха ги в пещерата. Вътре се бе натрупала грамада от сандъци и бурета. Нищо! Нека да има! Почнат ли бурите, кой знае кога ще се промъкне дотук друга лодка.

Дик занесе писмата към пощенския сандък. Остави ги и прелисти писмата, които намери. Може би имаше и за някой от техния екипаж.

Той едва сподави вика си. Грабна плика и прочете адреса:

„За мис Ен Райт, Ню Бедфорд — изпраща Джим Мелой.“

Мъртвите възкръсват ли? Пишат ли любовни писма?

Или е някоя друга Ен Райт и друг Джим Мелой? Но в Ню Бедфорд няма други. Само те.

Тогава?

Джим! Нали го видя, като потъна, изчезна в бездната?

Дик отвори плика, зачете трескаво, забравил за какво бе дошъл, забравил пещерата, кораба, всичко.

Моряците, разтоварили вече сандъците, го викаха отвън, готови за отплаване, преди отливът да оголи подводните скали. А той не ги чу.

Четеше, четеше — сякаш гълташе с очи написаното. Възможно ли бе? Да се спаси? И то върху буца сива амбра? Да прекара на атола няколко месеца, да се отърве от тайфуна? И сега пак богат.

Пак...

Дик сви юмруци. Зъбите му изскърцаха от безсилна омраза. Значи, тъй, все така? Дето е текло, пак ще тече. Беше богат, пак забогатя. А Дик е бил беден и все беден си остава.

Лошо е устроен светът, много лошо. За едни — богатство, за други — вечна сиромашия. Някой трябва да изправи тази неправда. Щом като няма за едни, да няма и за другите. Както теглят някои, да теглят всички.

Защо все Мелоевци ще бъдат щастливи — все те богати, силни, преуспяващи?

И този омразен Джим! С амбрата ще пипне тлъстата зестра. Пари при пари. Привличат се, търсят се.

Поддал се на първия порив, Дик накъса писмото. Накъса го с такава настървеност, сякаш в ръцете му беше попаднал самият Джим Мелой.

Нека! Нека това писмо да не стигне до жената, до която е отправено! Нека тя да мисли, че възлюбеният е умрял, да не го чака повече, да се омъжи за друг! Може и за Бил Дайк. Не току-тъй заплеснатото капитанче се въртеше около дома на Райтовци. А в туй време нека Джим Мелой да дири по-добра цена за своята амбра.

Щом като има хора, които не могат да успеят, нека въобще никой да не успява. Щом не могат да се изравнят в щастието, тогава да се изравнят поне в несретата.

И той, Дик, да помогне за това!

Харпунерът излезе от пещерата доволен. С усмивка хвърли листчетата на накъсаното писмо, които се пръснаха по водата, понесени от вятъра.

Някога Бил Дайк ще му благодари за това. Но сега по-добре да не знае.

Дик се качи в лодката, която се измъкна от прибой навреме, заедно с отлива.

В морето се белееха сгънатите платна на шестте кораба, които се стягаха да унищожат Свирепия.

Лодката опря в борда на „Делфин“. Моряците се качиха горе. Дик не се обади на капитана, не посмя да му спомене за писмото. Познаваше го. Знаеше, че със своята наивност, без да разбира интереса си, щеше да развали целия план, щеше да попречи на отмъщението му.

При това Бил Дайк беше зает. Капитаните на малката флотилия се съвещаваха. Стъкмяваха плана си, цялата тактика на сражението, което предстоеше. В тясната кабина бяха събрани все опитни морски вълци, свободни и независими. Там, в пристанищата си, те може би се

прегъваха пред собствениците на корабите и пред кредиторите си, но тук, сред волния простор, те не признаваха никаква власт над себе си. Всеки от тях представляваше един миниатюрен тиранин на своя кораб. Само тук се чувствуваха свободни, не признаваха друга воля, освен своята. Всеки от тях имаше свои похвати в лова, свои секрети, предлагаше свой план и за новия, необикновен лов.

Ето, вече няколко часа те се припираха разгърдени и запотени, ругаеха се, удряха с юмруци по масата.

Най-сетне успяха да се спогодят. Склони ги с умението си Бил Дайк. Той предложи такъв план, в който всеки капитан видя част от своето предложение. А всъщност нямаше за какво да се горещят така. Те умееха да се сражават с бурите, умееха да укротяват моряшката сбирщина на корабите си, умееха да убиват сръчно беззащитните китове, но сега, срещу този непознат противник, огромен, див и настървен, всичките им умения и хитрини ставаха безполезни.

Свирепия не беше обикновен кит.

Обикновените китове не обръщат внимание на китоловните лодки. Свирепия връхлита сам.

Обикновените китове, щом получат харпун в гърба си, потъват, бягат в дълбочините. Свирепия тогава напада, разбива лодките.

Обикновените китове дори когато от болка са ударили лодка, не се занимават с хората. Смятат лодката за враг. Свирепия пък троши лодките, за да изяде хората.

Изводът се налагаше сам — при такъв необичаен лов имаше изгледи за успех само необичайна, извънредна тактика.

Трябваше да нападнат всички лодки едновременно, тъй както вълците нападат бик. Всеки харпунер да забие в него копието си, като се стреми да нанесе смъртен удар. Когато Свирепия връхлети към някоя лодка, другите да не бягат, а да използват залисията му, за да го намушкат с пиките.

Харпунерът, който го убие, и корабът му получават половината награда. Другата половина си разделят останалите — за гуляя след победата.

Възбудени от очакването на новото приключение, което обещавахе да разнообрази още повече техния бурен живот, със светнали очи като юнги пред първото плаване, шестимата капитани стиснаха десници и се разделиха.

Едно след друго, според пъргавината на екипажа, платната се разперваха, издуваха се, заплющаваха нетърпеливо. Моряците на бака едва сварваха да изтеглят котвите, когато освободените кораби се залюляваха върху вълните и се плъзваха напред.

Спасителният остров изостана, скри се зад кръгозора, сякаш океанът се надигна и го заля. Синята безбрежност отново се ширна, все тъй необхватна, прекрасно еднообразна — неспокойна синя дамаска, втъкана с ослепителните нишки на слънчевите отблясъци.

Трептящ блясък — отляво, отдясно, отвред! Блясък до болка, до зашеметяване!

Във висините стоеше неподвижно, с разперени криле фрегат. Може би спеше, почиваше. Профучаваха летящи риби, като запокитени из дълбините скъпоценности. Дремещата птица сякаш не ги виждаше, а продължаваше да виси като завързано хвърчило в бялото нажежено небе.

Гласът на вахтения от гнездото на мачтата наруши сънливата тишина.

— Платно на хоризонта!

Капитан Дайк насочи далекогледа. Постепенно платноходът в зрителния му кръг изплува над водната кривина, наедря, приближи. Очертаха се формите на платната, мачтите, стройният корпус с трите лодки на левия борд и четвъртата — на десния.

Ясно — китобоец!

Олющен, отдавна небоядисван, с изкърпени платна, нанадени въжета и дълбоко потънала ватерлиния. Значи, отдавна беше излязъл от пристанището и може би вече се прибираше, натежал от китова мас.

Капитан Дайк се провикна:

— Дай сигнал да се отбие при нас!

Матросът размаха флагчетата.

Непознатият отговори:

— Приемам поканата.

Всички кораби намалиха платната, поеха общ курс. Блесна на слънцето името на новодошлия кораб, написано със златни букви — „Успех“.

Капитан Дайк вдигна рупора:

— Здравейте! Казвам се Бил Дайк. Кой е вашият капитан?

Отсреща на палубата се изправи невисока набита фигура. Гласът ѝ прогърмя в говорителната тръба:

— Затова ли, дявол ви взел, ме повикахте?

Бил Дайк се засмя.

— И това има значение. Търсим симпатични и любезни хора — като вас.

От другия кораб се чу заповед:

— Вдигай платната! Пияни са.

Бил Дайк добави:

— Тръгнали сме заради Свирепия.

— Охо! — изръмжа рупорът на другия капитан. — Тогава остави! Не вдигай платната!

Корабът му приближи, изравни се с „Делфин“. Доплуваха и другите кораби.

— Щом е за Свирепия — заговори новодошлият, — да си попрिकाваме. Мога да ви кажа туй-онуй. Наричат ме Роберт Конован. Преди няколко часа го срещнах, проклетника. Отмъкна ми една лодка с трима души.

— Къде? — запита нетърпеливо от другата му страна Фред Червенокосия.

— Два румба вдясно от курса ви. На три часа попътен вятър. Ако е там, няма да се надявате дълго. Той не чака да го дирят. Сам идва. Ще го познаете лесно по набодените харпуни.

Някой зад гърба му подвикна:

— Плаващ таралеж!

Друг додаде:

— Игленик на сатаната!

Дик Смазания нос се сети изведнъж откъде познава тези имена: „Успех“ и Роберт Конован. За тях именно пишеше Джим в писмото до Ен. Ако Джим се покаже, целият му план ще рухне.

Той обходи с неспокоен поглед чуждата палуба, огледа струпаните моряци. Джим не се виждаше сред тях.

Корабите приближиха още повече. Рупорите станаха излишни. Бил Дайк се провикна:

— Капитан Конован, искате ли да дойдете с нас, да се справим дружно с този дебелак?

Боб Каменната глава се изкиска пресилено:

— На добър път! Вървете, където щете! Боб Конован няма вече лодки за прахосване. Море широко — китове мнооого! Да не е останал само този бодливец?

— Както искате — рече Бил Дайк. — Ние ще се опитаме.

— На добър път! — повтори Боб Каменната глава. — Ако видите лодката ми, запазете я!

Кормчията завъртя щурвала, моряците извиха кливера и „Успех“ пое курса си, като мина на два метра от кърмата на „Делфин“.

Дик използва случая да запита моряка, който се озова насреща му:

— Къде е Джим Мелой?

— Свирепия го изяде.

Дик изтръпна.

— Ти се шегуваш.

— Я мълчи бе! — тросна се морякът. — Кой се шегува с такива работи? Нали бях гребец в лодката му?

Но двата кораба се разминаха и прекъснаха разговора.

„Успех“ отдавна беше изчезнал зад кръгозора, а Дик Смазания нос продължаваше да стои на мястото си, изумен.

Значи, наистина мъртъв?

А Дик и тоя път не успя да му напакости. И тоя път Джим го излъга, надсмя му се.

Е, добре! Дик скъса писмото. Че какво от това? Вместо зло — добро! Ен Райт няма да се тревожи излишно.

И все пак — мъртъв!

Стана му страшно — и страшно, и гузно.

Смутен, уплашен, той се спусна в трюма. Край лодките другите харпунери заостряха копията, потягаха дръжките им.

Но той нямаше да участва в лова. Всеки друг може да се опита да спечели. Не и той. Този път без него...

Тропическата нощ затисна света.

Джим Мелой почувствува, че губи разсъдък от ужас. В живота си бе преживял хиляди опасности, но те бяха други опасности, познати, естествени. А сега? Какъв беше този враг? Как щеше да постъпи?

Впрочем живо същество ли беше това, от плът и кръв, или нещо свръхестествено, привидение, демон?

В главата му се блъскаха всички поверия, които бе слушал, за ужасния Кракен, безброй бивалици и небивалици за отмъкнати от палубите хора, за обърнати лодки, за увлечени в бездната кораби.

Понякога моряците се разприказваха за Кракена. Но само в кръчмите, когато ромът развържеше езиците. В открито море не смееха. Отде да знаят дали няма да се яви, като си чуе името?

Един Кракен излязъл нейде край Лапландия. Цял полк можел да марширува на гърба му. Епископът го помислил за скала и построил отгоре му параклис. Отслужил литургия. Кракенът го изчакал любезно да свърши службата, после отплувал.

А при една битка, кой знае къде и кога станала, Кракенът потопил шест френски и четири английски кораба. А може и обратното — четири френски и шест английски.

И още случки... И още...

А старият калмар прилепи към лодката и двете си ръце, нагъна ги като огромна спирала, притегли плячката към себе си. Осемте къси пипала се разпериха алчно като исполинска многопръстна длан, протегната от морската бездна.

Наистина като ръка на сатаната!

Джим си припомни още нещо — една стара гравюра, пожълтяла, окачена в някаква пристанищна кръчма. Изобразяваше гибелта на Дрейк Пирата, тъй както разказва легендата. Ужасният Кракен е оплел кораба и отмъква с пипалата си великия пират.

Случки... Легенди... Истина и неистина...

Един пиян боцман разправяше, че неговият кораб веднъж бил нападат от Кракена. А бил голям, солиден кораб, с три мачти. Цял час

се сражавали. Удряли с брадвите, стреляли с топовете. Чак когато отсекли пипалата му, успели да се отърват. Бил бавен, тромав. Може би болен.

Бавен, тромав...

Уви! Този не изглеждаше такъв.

Джим никога не се е смятал суеверен. Беше видял безброй малки калмари, беше видял и пипала на гигантски калмари, повърнати от убити кашалоти. И все пак. При вида на тази уродлива грамада, пред студения огън на тези чудовищни, немигащи зеници, в които се плискаха вълните, пред шаващия възел на пипалата той настръхна от страх.

Но неговият страх беше здрав, нормален страх. Не сковаваше, не вцепеняваше, а подтикваше към действие.

Щом едни са успели да се спасят, значи, и други могат... Пак така — с брадва!

С удесеторени от страха сили той замахна. Тежкото острие премина през еластичната плът и се впи в борда на лодката, а пипалото отскочи на дъното и се заогъва като живо.

Зелените зеници насреща само помътняхха, през тях пробягнаха няколко виолетови пламъка, но чудовището не пусна плячката си. Другата ръка продължи да я притегля към очакващите тръпнещи пипала.

Джим чу гневното жабуркане на водната му помпа и алчното щракане на отровния клюн, нейде в черната яма между пипалата. По кожата му полази леден трепет. Дъхът му пресекна. Той се сгърчи, замахна към пипалото, което се бе протегнало към него, дебела гъвкава греда с два реда вендузи като чинии. Ако беше опряно в нещо, може би и то щеше да отскочи прерязано, но сега брадвата само се плъзна по слизестата му кожа. Джим залитна и изгърва оръжието си.

Вече беше съвсем безпомощен. Вече нямаше друг изход. Сухоземен жител, той се чувствуваше по-сигурен в лодката. Отвън се плакнеше черно и заплашително нощното море. Незнайни опасности дебнеха в тайнствената му бездънност.

И все пак пред заплахата на обграждащите го пипала, пред непреодолимия ужас на действителната угроза Джим пренебрегна непознатата. Обърна се и скочи сред вълните. Краката му се удариха в някакво тяло, което мигновено изчезна.

Може би акула!

Поиска му се да се върне обратно, отново да усети опора под краката си, но в същия миг Стария повдигна лодката във въздуха и я превъртя. Сандъците с провизиите и бурето с водата плеснаха в морето.

Нещо изпръхтя зад гърба му.

Нов враг!

Джим се обърна. От върха на повдигналата го вълна той видя как връхлетя Свирепия с яростни плясъци на мощната си опашка, надигнал глава, от която стърчаха заплашително трофеите му от нанизани харпуни.

Нима можеше да има още надежда?

Но кашалотът не го забеляза, устремен право срещу гигантския калмар. Стария усети топлината на приближаващия неприятел. Захвърли лодката и се извърна да пресрещне неочакваната атака.

Двата исполина се вкопчиха яростно, размятаха се, запениха водата в черен водовъртеж. Кашалотът се подхвърли във въздуха като делфин и плесна с гръм обратно, изплисквайки десетметрови фонтани. Морето се разлюля, вълните се объркаха. С цялата злост на дивото си сърце и с неугасимата стръв на глада Свирепия се подметна повторно и повторно се стовари сред вълните, като опитваше да оглуши жертвата си.

Джим загреба лудо с ръце, достигна лодката, изкатери се в нея. Бързо опъна платното и слабият вятър го наду. Кипналото полесражение взе да изостава. Той все пак успя да види края на борбата. Калмарът оплете тялото на кашалота с пипалата си, разклати харпуните, разкъса старите рани. Свирепия и тоя път отпусна от болка челюсти. Това беше достатъчно. Старият калмар изплющя с водната си фуния и потъна. Зъбите на кашалота само закачиха опашния му плавник, раздраха го на няколко дрипави ивици. Но водната ракета действуваше безупречно. Дори така, с повредено кормило, тя изтласка светкавично гигантския молюск в дълбините. Измаменият кит вирна опашка и се спусна подире му, побеснял от ярост и от глад.

Океанът отново опустя. Сякаш нищо не бе ставало, сякаш всичко преживяно е било само някакво мъчително бълнуване. Наоколо се люшкеше все същото сребърно море, по което препускаха същите

огнени вълни. Стопено сребро се плискаше в бордовете, сребърни капки се стичаха от мокрите дрехи на Джим.

И само грозният къс месо, остатъкът от отсеченото пипало на калмара, което продължаваше да потръпва конвулсивно, доказваше, че не е било сън, не е било кошмар, а истина, по-жестока от кошмар.

Джим не мигна цяла нощ. През живота си не помнеше такова безсъние. И неговите железни нерви тоя път не издържаха. Така дочака изгрева. Дочака и пладне. Изправен до мачтата, пред издутото платно, което го побутваше леко, той оглеждаше с нетърпеливи очи кръгзора.

Отгоре слънцето жареше немилостиво. Лодката се бе нажежила като огън. Под отвесното слънце платното не даваше сянка, а лъхаше жар като пещ.

Не му се ядеше, но затова пък жаждата беше непоносима. Устните му се напукаха, разкъравиха се. Струваше му се, че вече няма да издържи.

Нямаше ли да завали дъжд? Нямаше ли да се покаже поне едно облаче да заслони слънцето?

Изведнъж той извика от радост. На хоризонта се мярна платно, точно на пътя му. Трябваше да го достигне — на всяка цена, ако искаше да живее.

Цели два часа Джим го гони. Накрай успя да го настигне. Настигна го, защото корабът не беше вдигнал всички платна.

Джим размаха ризата си, завика радостно. От кораба го забелязаха. Прибраха всички платна, легнаха на дрейф. Джим го настигна. И каква беше изненадата му, когато прочете на кърмата „Успех“.

Успех!

Наистина, такъв успех не бе очаквал.

На три скока той се изкачи по стълбичката. Посрещна го капитан Боб.

— Отде се излюпи пък това пиленце? — изкиска се той и му протегна ръка.

Джим едва се сдържа да не стовари юмука си в усмихнатото му, плувнало в пот лице.

— Жаден съм! — рече той и без да се ръкува, изтича към бурето с водата.

Гребна с канчето, раздуха с уста премятащите се комарени личинки и се напи жадно.

Дърводелецът Педро тъкмо вадеше зъб на един моряк. Той изтърва окървавените дърводелски клещи и втренчи ужасен поглед в новодошлия.

— Ти? Ти — жив?

Джим го удари на шега по рамото.

— Такъв талисман като мене губи ли се?

Пристъпи и капитан Боб. Сякаш непочувствувал враждебността му, той не спираше да се задява:

— Рекох си, нашият красавец нахрани бесния кашалот, отиде си момчето, а то...

— Ще му преседне! — обърна се Джим. — Ще преседне и на теб!

Капитанът го хвана подръка и го отмъкна към каютата си.

— Я не се цупи! Аз, да си призная, отначало се зарадвах. Амбрата оставаше за мен. Сетне съжалих, кълна се в брадата си! Сетих се, че оставам сам срещу цялата банда. Нямам на кого друго да се опра.

Джим издърпа ръката си. Стрелна го със суров поглед.

— Подлец си ти, капитане! — процеди гневно той. — Ей това исках да ти кажа. Не само за амбрата се върнах. И за туй също!

Боб Каменната глава отговори равнодушно:

— Не съм светия, знам. Но сега говоря истината. Имам интерес от теб. Нужен си ми. А щом си ми нужен, няма защо да се боиш от мен. Виж, и Хари Честер. Той също ми е нужен, а както знаеш, не мога да го понасям. Знае много, плеще много, подстрекава...

— Значи, докато съм нужен, да бъда спокоен. А после?

— Много надалеч се заглеждаш. По-добре живеи с настоящето! Какво щяло да стане утре? Най-добри, искрени приятели се намразват, врагове се сприятеляват. Слушай! Тук става нещо. Зрее бунт. Стара лисица е капитан Боб. Подушва. Нощес, додето бях на палубата, някой се вмъкнал в кабината ми. Отмъкнал другия ми револвер. Отворил майсторски вратата, разбил още по-майсторски сандъка ми.

— Това не ме засяга! — сви устни Джим. — Аз съм пасажер.

Капитанът поклати многозначително глава.

— Не е така, момчето ми. Всички се сецат, че сме наедно. Знаят и амбрата. А това, смятам, стига...

— Е?

— Някой пуска семе на неподчинение. Раздухва суеверия. Познава колко е моряшкият мозък. Подстрекава ги да напуснат кораба, да зарежат и мен, и кой знае още какво. Всекиго подозирам. Всички все такива, нехранимайковци. Може би Хари, може би друг. Искам...

Но не довърши. Моряците, които изтегляха лодката върху палубата, бяха открили зловещата находка. Общ вик на ужас се откърти от десетина гърла. След това всички заговориха вкупом, развикаха се, закрепяха.

Джим пристъпи до тях и дръпна отсеченото пипало. Сега то се отлепи лесно и плъсна върху палубата.

— Нощес ме нападна Кракен — обясни с гордост той. — Отсякох му ръчичката. Запазих я да ви я покажа. Иначе я повярвате, я не...

— Кра... — заекна мулатът, но се запъна, прежълтял от уплаха.

Другите моряци прехапах устни и отстъпиха назад, все по-назад и по-назад, докато достигнаха кърмата. Там спряха, зашумяха отново разпалено.

А капитанът запита възбудено:

— Истина ли е?

— Не виждаш ли? — отвърна Джим.

— А как се спаси от него? Казват, че никой не се е спасявал.

— Кашалотът с харпуните — този, дето потопи преди това лодката ми — го нападна. Сбиха се и потънаха.

Капитанът поклати глава.

— Значи, и Свирепия?

— Кой?

— Свирепия. Същият кит. Тъй са го кръстили вече. Даже е определена награда за тоя, който го убие.

— Но той е мой кит — обърна се Джим.

— Как тъй твой?

— Аз съм първият, който е забил харпуна си в него... Още преди да ви срещна... Когато ми потопи лодката и намерих амбрата...

— Китът може да е твой, искам да кажа маста му, но наградата е за оня, който го очисти, който отърве света от него.

Джим се усмихна загадъчно.
— Да видим кой ще го убие!
После се наведе към капитана.
— Казах ти, мой е! Не само по правото на първия харпун. Има още нещо. Не току-тъй го яздох четвърт час. Знам тайната му.
Боб Каменната глава наостри уши.
— Каква тайна? Я да чуя!
Джим Мелой отклони въпроса.
— Каква е наградата? — запита той.
— Казват — двеста хиляди!
Джим подсвирна:
— Охо! Струва си!
В туй време Хари Честер приближи.
— Капитане, хората се боят от това.
И посочи лигавия къс месо до крака на Джим.
Матросите го заобиколиха настръхнали. Взеха да се чуват закани, псувни.
— Махнете го!
— Изхвърлете го!
— Собственикът му ще дойде да си го вземе.
— Само туй ни липсваше!
Джим се разсмя.
— За какво става дума? За пипалото ли — за тая мърша?
Глух ропот му отговори.
Хари Честер усмири тълпата със знак.
— Това е суеверие. Известно е и на теб, и на мен. Но какво ти струва да го хвърлиш в морето? Да се успокоят хората!
Джим Мелой ритна пипалото, изтласка го до фалшборда и го блъсна във водата. После опита да обясни:
— Донесох го за доказателство. Не за друго. Доволни ли сте вече?
Няколко гласа потвърдиха, другите мълчаха.
Внезапно във враждебната тишина се обади някакъв глас. Обади се тихо, шепнешком, но всички го чуха:
— Дали вече не е късно? Дали оня вече не ни е белязал и чака само да се мръкне?

Беше Педро Лопец. Посивял от суеверен страх, той се прекръсти. Прекръсти се още веднъж и още веднъж.

— Човек да се срещне с Него и да се върне жив... Не... Тази работа не е чиста...

Джим почувствува заплахата на това подмятане и скочи насреща му. Хвана го за яката.

— Какво искаш да кажеш? За магия ли подмяташ, а?

Изведнъж той се разсмя:

— Ха така! Да знаете всички, че съм магьосник, всесилен магьосник! Ха, ха, ха! Колко сте ми глупави!

Шегата му хареса много.

— И ти, Педро, да помниш — аз съм омагьосан, съдружник на дявола. Пояздих малко Свирепия, после потанцувах с Кракена.

— О, о, о! — заръмжаха моряците. — Не споменавай името му! Не го викай!

Както се кръстеше и мърмореше оправдания, мулатът се отскубна от ръката му и избяга към кубрика.

Хари пошепна в ухото на Джим:

— Не се подигравай с тях! Не ги дразни! Моля те, прекръсти се да ги успокоиш!

И Джим повече от приятелско чувство към помощника, като едва скриваше усмивката си, се прекръсти.

Хората, задоволени донякъде от това, се разотидоха.

Хари Честер поклати глава недоволно:

— Не направи хубаво!

Тогава внезапно се намеси капитан Боб:

— Ей, помощник! Това да е за последен път! Няма на всеки бунт все ти да си начело. Ще ме разсърдиш. Помни реята!

Хари се усмихна безразлично.

— Това също не беше бунт, а другарска молба. Пък колкото за реята, на която бесят бунтовниците — по-рано или по-късно няма значение. Особено за мене.

Обърна се и пак застана зад кормилото.

Джим вдигна рамена. Враждата им не го засягаше. Друга мисъл беше изпълнила съзнанието му — дръзка, опияняваща мисъл.

Единствен той знаеше тайната на Свирепия.

Единствен той можеше да се възползува от нея.

Китът все пак беше негов.
Не само заради първия харпун...

Свирепия не можа да настигне стария калмар. Болката от разклатените харпуни беше непоносима, а рукналата кръв привлече акулските пълчища, които налетяха да си гризнат от оголената сланина.

Кашалотът се размята сърдито, щракна напразно няколко пъти с челюсти да ги разгони и когато отново се спусна надолу, ехолотът му не можа да улови избягалия противник. Пулсирането на водната фуния беше заглъхнало.

Сред черната непрогледност на слепотата му извираха хиляди звуци, скърцане на акулски зъби, отъркване на кожа в кожа, бълбукане на въздушните мехури от дихалото му. Само калмарът беше изчезнал.

Ей така, по слух, Свирепия захапа една по-непредпазлива акула и я глътна. Нямахше друг избор. Умираще от глад. А пък акулите щяха да се въртят край него, додето раните заздравееха, додето не престанеха да ги примамват с мириса на кръв. Дотогава нямахше да се отделят, нямахше да го оставят ни да заспи, нито поне да подремне.

То беше тежък живот, под непрекъснатата угроза. Дни и ноци гладен, премалял за сън. Те дебнеха и връхлитаха стръвно, отгризваха къс от плътта му и бягаха. Новата рана пускаше нова кръв, настървяваше наново безжалостните мъчителни.

Понякога той успяваше да си отдъхне за малко, да се отскубне от тоя зловец ескорт, като се гмурваше отвесно. Като всички риби акулите не можеха да потъват тъй бързо. Изоставаха.

И тоя път Свирепия опита същата хитрост. Потъна дълбоко, докато усети, че водните пластове смачкват дробовете му, че го задушават. Тогава излетя нагоре. Достигна водното ниво, задиша бързо — петдесет-шестдесет фонтана. Отпусна се върху вълните. Задряма.

Но и сънят му беше неспокоен, тревожен, измъчван от кошмарите на глада и от смъдналите рани.

Сепна го нова болка. Акулите отново го бяха открили. Той ги подгони, хем да се защити от болезнените им ухапвания, хем да се

нахрани. Те се пръснаха на всички страни, разбрали, че и тоя път им се изплъзва пиршеството, за което точеха зъби.

Все така, в дремки и събуждания, премина денят. Настана нощ. Свирепия я усети само по захлаждането и по новите звуци на изплувалите от дълбините животни. За него ден и нощ бяха едно — все същият грозен, потискащ мрак, все същата черна бездна, каквато не бе срещал и при най-смелите си спускания към морското дъно. Мрак без нито една искрица светлина. Звуковият ехолот му служеше все тъй вярно, претърсваше водните простори, улавяше враговете и плячката, но все пак... Друго е, когато видиш врага, след като си го чул... Слухът не показва кога акулата отваря уста да захапе и кога преминава заситена край тебе... Друго е...

И все пак, макар и в тъмнина, той искаше да живее. Непреодолима жизненост напираше от всяка клетка на исполинското му тяло.

Макар и ослепен, нанизан с харпуни, гризан от морските хищници, той се бе вкопчил в живота със същата настървеност, с която преполовената акула продължава да рѝфа с трионени зъби всичко, което ѝ се мерне пред очи.

И щеше да се бори за тоя живот.

Ето, той чу. Наблизо премина двуметрова гола костенурка. Кашалотът не е неин враг. Затова се показва тъй непредпазлива. Когато разбра грешката си, беше прекалено късно.

Свирепия връхлетя, праметна я през зъбите си и я нагълта. Тя се оказа голяма хапка дори за неговото гърло. Той преглътна с мъка веднѝж-дваж, докато я натика към стомаха.

После пак задряма. Задряма все тъй гладен, както беше от месеци наред. Какво значеха двестата кила костенурско месо за неговото великанско тяло?

Настана ден. Слънцето посгря главата му, сгря и водната повърхност, която се плакнеше гальовно в гърба му.

Но той не виждаше нищо — нито блясъка на слънчевите лъчи, нито искрящия простор на морето, прекрасен като разтопен елмаз.

Имаше само мрак и болезнени рани, и гладен стомах.

Глад — до безразсъдство, до побесняване!

Той се мятеше към всеки доловен шум, към всяко минаващо животно, риба, акула, делфин, щракаше челюсти, гонеше слепешката.

Така не усети китобойната флотилия, която го обграждаше. Корабите спуснаха лодките, моряците стиснаха веслата, харпунерите се изправиха с готовите харпуни.

Всички мълчаха пребледнели. Знаеха, че този лов не е шега. Познаваха противника. Но алчността за наградата, за купищата долари, заглушаваше гласа на предпазливостта.

И ето, те се хлъзгаха напред, все по-близо и по-близо до легналата сред вълните грамада, обрасла като чудовищен таралеж с гора от харпуни.

Двадесет и четири лодки настъпваха едновременно от всички страни. Двадесет и четири остриета, насочени от жилести ръце, дебнеха да се впият в плътта му. Двеста длани теглеха бързо веслата.

Никога преди не е била хвърляна такава сила срещу един кит. Никога. Китобойците не помнеха подобен случай.

Обръчът на напредващите лодки се стягаше, отсичаше всякакъв опит за отстъпление.

Всички щяха да го нападнат дружно. Двадесет и четири харпуна щяха да го пронизат едновременно. След това нов залп от още толкова остриета трябваше да го довършат. Кормчиите бяха готови да заместят веднага харпунерите си.

Изведнъж, в мрака на своето ежедневие, сред шумовете на летящите риби и на акулските орди, Свирепия дочу плясък на лопата.

Плясък — болка!

Но и храна!

Той наостри слух.

Ето, още един плясък! И още! И още!

А стомахът му се гърчеше в болезнени спазми от глад.

Храната идваше сама.

Кашалотът се метна напред със скок. Врълетя срещу най-близката лодка и я сгриза. Харпунерът, преди да забие оръжието си, се озова в устата му.

В този миг в гърба на Свирепия се забиха двадесетина харпуна. От болка той се втурна напред и повлече лодките. Гребците натиснаха веслата назад. Но скоро разбраха, че не са в състояние да спрат устрема на тая колосална сила. Въжетата се оплетоха, лодките се сблъскаха една в друга, веслата се натрошиха. Няколко лодки се преобърнаха. Моряците им запищяха, сподирени от акулите. А

кашалотът не спираше да се носи по вълните, да се върти в кръг, да се гмурка и да изплува. Няколко харпунери пуснаха въжетата, освободиха се от този главоломен впряг и приготвиха вторите харпуни. Гребците опитваха да наставят строшените весла, да догонят другарите си.

Ненадейно Свирепия се гмурна, като повлече след себе си тричетири лодки, чиито моряци не бяха сварили да срежат въжетата. После изплува под кораба на капитан Тед и го блъсна с чело. Старият корпус хлътна навътре и водата нахлу в трюма. Корабът се наклони. Другите кораби пристигнаха на помощ.

Зашеметен от удара, Свирепия се отпусна неподвижно, задиша учестено.

Китобойците се обнадеждиха, ободриха се, насочиха бързо лодките нататък. Но Свирепия ги чу и преди да го досегнат, се втурна насреща им. Подметна една лодка във въздуха, сгриза втора, смаза с опашка трета.

Полудя. Сякаш не кит, а бесен звяр, демон. Скачаше, удряше, хапеше. И гълташе всеки човек, който му се изпречеше.

Нападателят не устоях на срещу тая невиждана ярост. Свиха назад, загребах трескаво. Ала Свирепия не ги остави на мира. Спусна се подире им, ту след една, ту след друга лодка, настигаше ги, смачкваше ги на трески, налапваше хората им.

Отдавна не се бе гощавал тъй богато.

Корабът на Тед Червенокосия се наведе, загреба вода с кърмата и изчезна. По повърхността заплуваха моряците, стиснали кой каквото докопа — празно буре, сандък, греда.

Свирепия се втурна с рев сред това изобилие. Захапваше, разкъсваше, гълташе, гълташе.

Здравите кораби вдигаха оцелелите лодки, прибираха давеците се.

А Свирепия беснееше. Вече не го движеше само гладът. Имаше нещо ново, някакво опиянение от своята сила, садистка страст, може би доволство от отмъщението. Той убиваше, рушеше, плащаше за всички злини, които му бяха сторили хората, олицетворил отмъщението на целия род към безжалостните му убийци.

В своята настървеност той не усети корпуса на „Делфин“ и се блъсна в него. Но ударът попадна право в един харпун, който потъна

дълбоко, прониза гърба му.

От острата болка Свирепия обезумя. Размаха опашка, заплющя с нея като гръмотевица и се понесе на юг, напусна полесражението.

След двадесет-тридесет мили спря. Усети, че премалява. От болки, от изтеклата кръв. Отпусна се. Това чувство му беше тъй познато — това чувство на лекота и задушшаваща тежест, на мъка и затъпяване. Познато и страшно.

Бе победил.

Отвъд кръгозора разбитата флотилия събираше оцелелите моряци, извличаше непотопените лодки. А той, победителят, губеше сили, безпомощен, самотен. Сам сред черната бездна на слепотата си. От загубата на кръв ушите му звъняха. Досадно, неспирно звънтене.

И изведнъж — писък на косатка!

Дали бе чул добре? Той се послуша. Писъкът се повтори. По-право, вече не един писък, а хор от гласовете на глутница косатки.

Обикновено те не закачат силните зъбати кашалоти. Не са плячка за тях. Обикновено, не и сега. Сега бяха открили ранена беззащитна жертва. А гладните хищници отдавна не бяха улавяли никаква плячка.

Пред нависналата смъртна опасност Свирепия напрегна сили. Изплющя с опашка. Опита да избяга. Но това не му се удаде. Впрочем кой кит може да избяга от косатката, от този недостижим плувец?

Оставаше едно, вечното спасение — дълбините.

Той вирна опашка, но сега гмурването му не излезе тъй бързо, както друг път. Мускулите му бяха отслабнали, станали вяли и неуверени.

Свирепия потъна, без да се задържи отвесно. Отклони се, заплува косо надолу.

А косатките бяха силни, смели, съобразителни. Те се юрнаха подире му, опитаха да го пресрещнат. Подушваха богат пир, не смятаха да се откажат току-тъй от него.

Отпред се носеше огромен sameц, дълъг най-малко десет метра. Той превари кашалота и връхлетя насреща му да го подплаши, да го върне към повърхността. Връхлетя, посегна да отгризе къс от устната му.

Но не познаваше Свирепия. Измамил се бе в неговата жизненост, в готовността му за борба.

Свирепия само мръдна гръдния си плавник и косатката се озова между челюстите му. Сега оставаше само едно — да стиска, да стиска, каквото и да стане. И да потъва, да отива все по-дълбоко.

По-дълбоко!

Смутени от изплашения вид на водача си, женските косатки се засуетиха из почернелите водни пластове. Но скоро се опомниха. Трябваше да нападат, ако искаха да заситят прегладнелите си стомаси. Нямаха повече време. Още десет-двадесет метра дълбочина, и трябваше да се връщат. По-надолу не можеха. Там беше табу. Там дебнеше смъртта. Не бяха годни да издържат огромното налягане.

Те се метнаха стръвно отгоре му, впиха зъбати челюсти в слабините, в плавниците, в гърба му. Захапах яростно.

Новата болка сякаш вля нова, неподозирана сила в отпадналото тяло на кашалота. Той изфуча и се стрелна неудържимо надолу, стиснал с челюсти мятация се самец.

Вече не преценяваше, не слушаше, не опипваше простора със своя вик. Обезумял от болка, той се спускаше надолу и все по-надолу като срината скала.

Само една цел, само един нагон — надолу!

Косатките не издържаха. Една подир друга те отслабваха хватката на алчните си челюсти и изхвърчаваха светкавично назад към въздуха.

Свирепия не разбираше нищо, не усещаше нищо. Безсмислено запокитен от тласъка на страха, той продължаваше да се носи в бездната. Забравил всичко — и горе, и долу, и страхотната дълбочина, и коварното дъно, — забравил вече и страха си дори — но забравил да стиска челюсти, да държи, да мачка.

От дихалото на косатката, доскоро неумолим хищник, сега безпомощна жертва, отдавна бяха излетели последните мехури въздух, последните тръпки на тялото ѝ бяха замрели. Но Свирепия все не пускаше, а се рееше из бездънната пропаст, изумял от уплаха.

Невиждащ, нечуващ, той се блъсна в някакъв тинест склон. Без да си даде сметка какъв може да бъде новият враг, той задълба още полудешки надолу, сподирен от сринатата тинеста лавина, която угаси мъждукането на водните твари, пръсна ги уплашени по всички посоки.

Свирепия наближи морското дъно, но не можа да го види. Не видя гората преливащи в бяло и червено горгонии, разлюлените

венчелистчета на морските лилии, пламтящите възли на разноцветните офиури. Не съзря огнените холотурии, които гълтаха ритмично глината; слепите мокрици, които прибъгваха насам-натам; безоките скатове, прелитащи като черни ромбове над дъното. Не чу ехото на гласа си. А се блъсна с тъп шум в плитката тиня. От удара изгуби съзнание, полегна на хълбок. Но устата му и този път, след грозния удар, не изтърва мъртвата косатка. Вдигнатата мътилка забули приказната подводна феерия.

Винаги нащрек, гонени от ненаситен глад, край него се стълпиха орда дълбокоморски акули, закръжиха в дива свирепост, вперили напред изпъкналите си уродливи очи. Отвред от зловещия мрак изпълзяваха пълчища гигантски крабове, понесли шипестите си туловища върху двуметрови начупени нозе и прострели алчно мощните си клещи. Многобройните им челюсти се заканваха разпенени под щръкналите подвижни очи.

Дълбокоморските лешояди се струпваха на пиршество.

В каютата беше досадно горещо. Джим Мелой се събуди, облян в пот. Подложи ръка под главата си и се замисли. Напоследък все по-често се замисляше. Не можеше да чака повече. Трябваше да се прибира. Трябваше да види Ен! Трябваше! Какво се бавеше капитан Боб? Защо все оставаше недоволен от получената цена на амбрата? Не кроеше ли нещо, някакво ново престъпление? Впрочем от него можеше да се очаква всичко.

Джим се надигна. Облече се и излезе на палубата. Опря се на фалшборда, загледа се. Нощта изтичаше. Наближаваше изгрев. Неговото сияние още не се виждаше, а повече се предчувствуваше. Без да бе намаляла тъмнината, яркостта на звездите помътняваше. Неспокойната смола на океана сякаш почваше да дими. Прозрачни повлекла от черна, а в същото време светлееща мъглявост се хлъзваха над кораба, сгъстяваха се или изтъняваха, пропиваха с топлата си влага всяка дреха, проникваха навред. Вълните изплувваха от мрака, връхлитаха срещу кила, надигаха го и отминаваха със заглъхващ шепот.

При един полъх на вятъра Джим дочу заглушителен разговор откъм кърмата. Откак осуети кражбата на амбрата, той беше станал подозрителен. Приблужи безшумно нататък, послуша се.

Бяха четирима души: Педро Лопец, кормчията Фред, харпунерът Джонсон и, разбира се, Хари Честер.

Дърводелецът Педро говореше разпалено:

— Вярвайте ми! Много съм видял. Много съм слушал. Това са знамения. Самата Богородица ни предупреждава. Стига ни само едното. А то? И Холандеца... И убийството на чайката... И на края пипалото на...

Той се прекръсти.

— Белязан е, момчета, корабът. Белязан, обречен. Няма да стигне на дока си. А ние сме луди, че не го зарежем.

„Значи, тъй — досети се Джим. — Настройва екипажа, готви нещо. А с него — и Хари. Изглежда, прав е капитанът, като във всяко непокорство подозира помощника си.“

Неочаквано Хари Честер се намеси с глухия си глас:

— Остави, Педро! Възрастни хора сме, както казваш, много видели, много патили. Летящия холандец е мираж, отражение, игра на светлината; чайката е обикновена птица, а...

— Шът! — скочи Педро. — Не споменавай името му!

Хари извиши глас:

— Но нали с него се хранят кашалотите? Всички сме виждали какво има в стомасите им. Кашалотите пък са нашата плячка. Може ли да се боим от пляката на нашата плячка?... Обречен съм аз, другари. Не корабът. Вие всички ще се върнете, здрави сте, силни — не и аз...

В гласа му се долавяше такава безнадеждност, че Джим потръпна от състрадание. Съжали, че се бе усъмнил в него.

Но дърводелецът не отстъпи:

— То не е тъй просто. Има работи, дето не ги разбираме. И тоя тайнствен Джим. Как изникна на оня остров след тайфуна? Кой го докара? И то на същия остров, в който се блъснахме... А загадъчното му буре? А изчезването му с кита? А спасяването му? А това, което донесе?... Хайде де, помислете! Човек ли е той, или... Дали не е самият сатана, или Летящия холандец?... Защо и капитанът трепери пред него, капитанът ни, който е цял дявол...

Тогава Джим не се стърпя, а излезе пред заговорниците и хвана Педро за яката.

— Иде ми да те хвърля през борда! — кресна му той разгневен. — Като парцал! Какъв Летящ холандец съм аз бе, без кораб, без екипаж от мъртъвци, сам? Я ми кажи, чувал ли си за Ню Бедфорд?

— Ехе! — възкликна харпунерът Джон. — Кой не е чувал?

— А за Мелой, собственика на кораби?

— Зная го, служил съм на „Аврора“.

— „Аврора“ беше най-големият му кораб. Потъна до Антилите. А аз съм негов син. Какъв ти дявол...

И повлече пленника си по палубата. Дърводелецът запищя, опита да се хване за въжетата, да се откопче от тези яки ръце. Но не успя. Джим го вдигна над шумящите вълни.

— Сега ще нахраниш акулите!

Дотича и Хари Честер. Хвана му ръцете.

Тогава поразвеселен, Джим блъсна жертвата си назад. От тласъка Педро залитна, спъна се в куп въжета и падна сред тях.

— Ако не спреш да плещиш такива глупости, ще те хвърля в морето! Да знаеш!

Разтреперан от страх, мулатът запълзя заднешком и се шмугна в трюма. Измъкнаха се гузно и другарите му. Остана само помощник-капитанът.

Той сложи ръка върху рамото му.

— Не казвай на капитана! Лошо ще стане.

Джим не отговори. Замисли се. И той подозираше отдавна заговора. Сигурен беше, че амбрата играеше важна роля. Неговата амбра. Заради нея можеха да го премахнат. Единственият му съюзник тук, съюзник по интерес, не по чувство, оставаше капитанът. Затова именно беше длъжен да му разправи всичко. А някак не вървеше. Изглеждаше подло, издайничество.

— Няма! — отвърна той. — Имам достатъчно сили да се пазя сам... Паленца...

Но Хари поклати глава.

— Виж, това не е право. Педро не е паленце. Опасен е, много по-опасен, отколкото допускаш. Впрочем защо ли се месея в тези работи? Те вече не ме засягат...

И отново в гласа му полъхна същото вледеняващо отчаяние.

Джим запита:

— Но какво ти е?

Хари Честер вдигна рамене.

— Не съм лекар. Не го знам. Буца. Ей тук, под лявото ребро. Лекарите, а те бяха пет души, казаха, че ми няма нищо. Аз излязох да се облека. Бях зад паравана, когато минаха вкупом край мен, улисани в разговор. Между многото неразбрани латински думи чух и една английска: „Безнадеждно!“ А всъщност нямаше нужда да ми го кажат. Баща ми умря от същото — буца под реброто. Знаех всичко, всяка подробност, до самия край. Знам и за себе си всичко. Няма да завърша плаването. Ще се приберете без мен.

Джим мълчеше, потресен от тази проста трагедия.

— Може би е друго — смотолеви той.

— Не е друго — възрази унило Хари. — За жалост, не е. Но не ме жали. И аз не съжалявам. Няма за какво. Целият ми живот е бил мъка — борба за хляб и раздели с хора, които съм обичал. Сега съм сам. Оплаках всички. Няма кой да плаче за мен. То е и лошо, и хубаво. Дава сила пред смъртта.

Постепенно се развидели. Сиянието на изгрева се разтвори в смолистите вълни, съживи ги, освети ги. След това се надигна слънцето, все от едно и също място на изток, обля вълните със златна амалгама. В ослепителния му огън изчезна всяка гънка на океана. Отдясно се ширна безкраен пламнал харман, а наляво, в просналата се надалече сянка на кораба, морето продължаваше да се тъмнее, все още черно и заплашително.

Откъм капитанската каюта се чу кашлица, тропане. После оттам излезе сънлив и зачервен Боб Каменната глава.

— Хайде, Хари, да спиш! — подкани го той, като нахлупи фуражката. — Аз почвам.

Помощникът му си тръгна. Насред път се обърна и сложи пръст върху устните си.

Джим помисли: „Върша глупост!“ При все това отговори с мълчаливо кимване.

— Много подраняваш — подкачи го капитанът.

Джим отвърна с въпрос:

— Кога ще я махнем? Съня си изгубих заради тая амбра.

Капитан Боб прие сериозен вид.

— Трябва! И аз тъй реших. Време е. Мисля си за откраднатия пистолет. За какво им е?

Внезапно наблюдателят от мачтата се провикна:

— Китове от изток!

Капитанът запита:

— Колко?

— Много! — каза морякът. — Майка с телета.

Боб Каменната глава удари камбаната. Когато всички се събраха на палубата, той заповяда:

— Спускай лодките!

Джим се запъти към своята команда.

— Не! — спря го капитанът. — Ти ще останеш тук. Да не речеш пак нещо лошо.

— Няма! — разсмя се Джим. — Отивам. Може ли харпунер да стои равнодушен пред такъв лов?

И скочи пръв в спуснатата лодка. Наскачаха подире му гребците и кормчията. Опънаха платното и вятърът ги тласна нататък, където сред блясъка на вълните изригваха ту тук, ту там наведени бели гейзери, по-високи на майките и по-ниски на китчетата. Понякога се показваше четвъртата глава, вирваше се като черна пеперуда опашен плавник и изчезваше.

Четири лодки приближиха китовото стадо. Свалиха платната. Гребците натиснаха веслата. Китобойците се надигнаха с харпуните, наведени хищно напред.

Без да се обърне, харпунерът на съседната лодка Джонсон даде знак с ръка и командата му остави греблата. Кормчията Фред хвана втория харпун.

В следния миг от водата блъвна нисък фонтан, оголи се лъскав черен гръб. Натиснато от яките ръце на Джонсон, копието потъна дълбоко в този гръб. В следния миг удареното животно изхвърли през дихалото алена пяна. После се превъртя настрана и затихна. Първият удар се оказа сполучлив. Кашалотчето беше мъртво.

Майка му се завъртя тревожно, мушна се под него, вдигна го на гръб.

Сега вече можеха да се заловят и с нея. Защото тя нямаше да се отдели от мъртвото, каквото и да стане. Китобойците знаеха тая привързаност. И обикновено тъй правеха. Вместо да гонят цели часове майката, убиваха детето. После се разправяха лесно с нея.

Харпунерът Джонсон пое втория харпун. Лодката приближи към злочестата майка, която вече не мислеше дори да се пази, а се галеше с тих писък в безчувственото тяло.

Тогава Джим Мелой забеляза идващия самец. Черният кашалот, съперникът на Свирепия, чул воплите на самката, бързаше да разбере каква опасност заплашва стадото му.

Джим извика радостно:

— Оставете женските! Вижте водача! Сто бурета мас!

И се спусна насреща му. Другите китоловци го последваха без колебание. Знаеха, че когато се върнат, ще намерят на същото място и

китчето, и китицата. Тя вече нямаше да избяга. Щеше да се върти около това място, сякаш привързана с най-яка верига към безжизненото трупче. А такъв едър кашалот не беше за изпускане.

Джим го наближи. Пригответи се внимателно. Оправи въжето. Премери се. Кашалотът изглеждаше голям и силен. Обещаваше разгорещена борба. Но Джим не се смущаваше от това. Напротив, омръзнало му беше да убива беззащитни животни като обикновен касапин. Той диреше лов — опасен, вълнуващ, опияняващ. Не грамадни овци.

Джим замахна и заби оръжието си до гръдния плавник на кашалота. После отстъпи мястото си на кормчията да хвърли и той своя харпун.

Но и двата удара не излязоха смъртоносни. Трудно можеше да бъде убит такъв великан само с две бодвания.

Черния подскочи и се гмурна в дълбините. Въжето почна да се размотава бързо. Един моряк грабна канчето и почна да го полива. Имаше опасност да се запали от триенето. А Черния потъваше все по-дълбоко. Моряците наставиха второ въже. Кашалотът беше достигнал повече от хиляда метра. Закъде ли се бе запътил?

Внезапно размотаването престана. Въжето се отпусна. И само след няколко минути Черния изплува на двеста метра напред. Пусна няколко фонтана, после отново изчезна, преди да го достигнат втурналите се лодки.

И отново въжето се опъна. Отново гребците се заловиха да го оправят. Ако се стегнеше възел, трябваше да го режат. И щяха да изтърват богатата плячка.

Този път китът изтрая под вода повече от час. Китобойците се събраха на малко съвещание. Харпунерът Джонсон не мислеше да си губи времето.

— Аз ще диря стадото. Досега да съм го преполовил вече.

— Аз пък оставам! — заяви Джим. — Този мъжкар струва колкото четири женски.

Останалите харпунери подкрепиха Джонсон. Вдигнаха платната и се понесоха натам, където оставиха стадото. А Джим Мелой остана да дебне жертвата си.

Накрай въжето се отпусна.

— Идва! — зарадва се Джим и показа на кормчията си къде да насочи лодката.

Кашалотът изплува толкова близо, че фонтанът му обля преследвачите. Без да се бави, Джим метна още един харпун.

Черния размята тъй бясно опашка, че гребците едва свариха да загребат назад. После се втурна през вълните, като помъкна нападателите си.

Гонитбата продължи много, докато внезапно китът реши друго и отново изчезна под водата. Тоя път не се появи повече от час.

Преди той да излезе на повърхността, другите лодки се върнаха. Стадото беше изчезнало, а заедно с това — и убитото китче с майка си.

Борбата почна да досажда на всички. Кашалотът се губеше под водата, изплувваше колкото да си поеме въздух, и пак се гмурваше. Силите му като че не се свършваха. И Джим взе да се дразни, несвикнал на такива неудачи. Виж, Свирепия беше друг. Жесток, дързък. Бори се, напада. А този? Обикновен кит, с най-обикновено тъпо поведение. Не съзнава силата си. Бяга. Страхлив, глуповат великан. Но жизнен, проклетникът, издръжлив. Сякаш не харпуни се впиват в тялото му, а топлийки. Джим реши да изостави харпуните. По-добре да опита направо с копието.

Това му се удаде чак привечер. Черния изплува до самата лодка. Джим впи пиката до края. Но и тоя път не улучи сърцето.

От съседната лодка се чу радостен вик:

— Вдигна червения флаг!

Наистина фонтанът на ранения кит бе порозовял от кръв.

Но радостта се оказа преждевременна. Черния трепна с мощното си тяло и скочи встрани. Въжето, изплющяло като изстрел, притисна върху борда ръката на единия гребец.

При вика му Джим се извърна, прецени мигновено и сръза въжето. Ако се бе забавил половин секунда, морякът щеше да остане без ръка.

Китът потъна, пак изплува и пак потъна. Губеше сили. Но фонтаните му отново побеляха. Явно вътрешният кръвоизлив не беше голям. Само че отвън морето порозовя.

Лодките се спуснаха подире му като глутница хищници. Ала преди да го достигнат, преди да забият харпуните в обезсиленото му тяло, от дълбочините изплуваха някакви черни сенки, няколко женски

кашалота, наполовина от неговата големина, го поеа с гърбовете си и понесоа напред.

Лодките опитаха да го догонят. За беда тъкмо тогава вятърът смени посоката си. Докато гребците свалят платната, докато отново се втурнат след плячката си, кашалотите изчезнаха.

Загубата не беше малка — цял ден. И то не при обикновен лов, а сега, когато амбрата чакаше.

Сърдит и засрамен, Джим седна на носа. Командата натисна греблата към кораба, чиито платна се розовееха на кръгзора, озарени от заника.

Раненият моряк се бе сгърчил на дъното и само хапеше от болка побелелите си устни. С един гребец по-малко, лодката взе да изостава от другите.

Унесен в мисли, Джим не усети кога настигна другарите си. Сепна го някаква глъчка, викове, закани. Той се изправи. На петдесетина метра напред една чужда лодка мъкнеше привързани на буксир за опашките убитото кашалотче и майка му.

— Китовете са мои! — крещеше Джонсон. — Аз ударих малкото.

Груб глас отговори от другата лодка:

— Не ме интересува! Знам само, че аз пък убих майката. И ще ги откарам на кораба си.

— И майката е моя — не спираше Джонсон. — Всеки китобоец знае, убиеш ли китчето, майката е твоя. И в съд да идем, все така ще отсъдят...

Някой подвикна на подбив:

— Защо не си станал тогава съдия?

Приблжиха и останалите лодки на чуждия кораб, който се поклащаше на петстотин-шестстотин метра на запад.

Другият харпунер доби смелост. Изправи се, посочи харпуна си.

— Да ме оставите на мира, че...

И заповяда на командата си да гребе.

Сред вечерния сумрак фигурите се виждаха неясни, плясъкът на вълните променяше гласовете. Джим приближи. Нещо в чуждия харпунер му се стори познато.

А при отправеното предизвикателство и неговата кръв кипна:

— Я да оставиш харпуна, че ще го натроша в главата ти! — закани се той, като се изправи в целия си ръст.

Отсреща Дик Смазания нос го видя. Потрепера от страх. Възможно ли беше и това? Пак възкръснал? Или пък безсмъртен? А може би дух, привидение?

Но защо му са на привидението лодка и харпун?

Не! Не е привидение! А самият Мелой, от плът и кръв, от тези яки мускули, които вдъхват страх! Все същият самоуверен, дързък Мелой! Все същият омразен Мелой!

Омразен и опасен.

Дик нахлупи шапката над очите си, вдигна яката да не го познае някогашният му ученик и заповяда на гребците:

— Назад! Оставете ги!

Моряците отвързаха синджирите от китовите опашки и с ругатни поеха към кораба си.

На борда капитан Дайк запита недоумяващ:

— Какво стана? Защо ги откачихте?

— Защото имаха право — отвърна троснато Дик. — Те бяха убили китчето. Значи, и китицата е тяхна.

Капитанът го изгледа с укор:

— Като си знаел това, защо тогава ме излагаш?

Дик се усмихна:

— Рекох — ако мине... Защо да ги оглозгат акулите?

Бил Дайк сякаш не чу оправданията му.

— Колко много приличаше на Джим харпунерът им — въздъхна той. — Видях го в далекогледа.

Дик трепна. Да признае ли?

Но не!

Злобата отново го задави. Нека! Нека нещата да се уплитат повече! Все повече! Нека този проклет Мелой да се пукне от яд, когато се върне!

Уж злоба, а в същото време — отново непреодолимият суеверен ужас. Злоба и страх. Злоба от страх.

И жив, и мъртъв, Джим Мелой е опасен. Затова го мрази — жив и мъртъв.

Ето и сега. Отде се домъкна? Все да пречи, да отвлече плячката из ръцете му. Все той, все някой Мелой.

Но въпреки всичко злобата не го удовлетворяваше, отмъщението не му даваше насладата, за която мечтаеше. Не и не. Тя беше странна

наслада, мъчителна, повече болка, отколкото сладост — и радост, и съжаление, и погнуса. Такава самоубийствена погнуса. От целия свят, най-вече от себе си.

Без да каже ни дума повече, Дик Смазания нос изтича към кубрика, отвори сандъка си и изпи до дъно бутилката с рома. Трябваше да се напие. Да се нареже. Повече не би издържал. За кураж, за забрава. А не бе пил четири месеца. Бе обещал да не пие през цялото плаване.

Спиртът го блъсна в главата. Замая го. Подкоси краката му.

Дик се излегна в койката си. Дрямката го унесе. Но скоро дойде възбудата. Дойде познатото недоволство от себе си, самоотричането, примирението. Алкохолът отново бе извършил своето чудо — задушил бе омразата, наслоявана през целия му живот. Душата му отново се показва такава, каквато бе преди, преди животът да я накваси с горчилка и злоба.

Впрочем защо мразеше толкова Джим Мелой? Каква му е вината? Че е син на стария Мелой. А друго? Направил ли му е зло умишлено?

Тогава?

Защо желае гибелта му? Защо се мъчи да разстрои живота му? Защо скъса писмото му до Ен? Защо и днес премълча?

Изведнъж Дик скочи. Трябваше да иде при капитана. Да му каже, да признае всичко. Утре щеше да бъде късно. Щеше да изтрезнее. Кой знае накъде щеше да се запилее корабът на Джим?

Трябваше да го каже! Да настигнат Джим! И то на часа!

Знаеше, че щом се изпари алкохолът, добрият импулс щеше да угасне.

Дик се надигна, запъти се навън. Но краката му бяха омекнали, огъваха се, отнасяха го от стена до стена. Той се изкатери по стълбата с крака и ръце, изпълзя на палубата.

Беше настъпила тропическата нощ. Тъмнината обгръщаше целия кораб. Фенерът осветяваше само капитана и кормчията. Извън светлия кръг почваше мракът, нищото. Само в далечината гореше огън, сякаш се бе запалил пожар.

Дик се сети. На кораба, на който сега плаваше Джим, топяха китовата мас.

Нека топят. И с нея, и без нея — все това. Дик никога не е мислил да забогатява. Сиромах се е родил, сиромах ще си иде.

Той се примъкна, залитайки, до кормилото.

— Капитане — заговори Дик. — Аз съм гад, нищожество! Кажй, че е така! Удари ми плесница! Няма да ти се сърдя. Всички хора са добри, всички. Само не и аз. Хората са братя, повече от братя, както казва пасторът. Обичам ги. Всички. Кажй де, кажй, че съм червей!

Бил Дайк го разглеждаше мълчаливо. Не разбираше почти нищо от мотолеването на надебелелия му език. Ако бе поискал да изслуша уплетената му мисъл, събитията може би щяха да поемат друг път. Но той дори не подозираше каква тайна крие жалкият пияница, който се кривеше насреща му.

Дик не спираше:

— Обичам хората. И теб, и Джим — всички, — а върша низости. Да! Това ли е човекът? Искаш да бъдеш добър, всеки иска да бъде добър, а правим само зло. Цял живот. Не заслужавам да ме наричат човек. Ето на, и писмото скъсах, и днес...

Но капитанът не издържа.

— Дик Морисън — извика той строго. — Уж обеща. А то? Или пак като по-рано? Махни се! Веднага се махай от очите ми! Като изтрезнееш, тогава ела.

Дик се опули насреща му.

— Ама аз... аз...

— Махай се! — изкрещя капитанът. — Докато не съм те оковал във веригите.

Дик отстъпи уплашен, като не спираше да пелтечи:

— Щом не щеш, добре! Но утре няма да дойда. И да ме молиш. Не щеш да разбереш, че аз от добро желание... Не щеш да разбереш, че имам душа. Душата ми е сюнгер, напоен с оцет и жлъчка. Само спиртът ги измива. И сега пак ли? Пак ли оцет и жлъчка?

Той се спъна в нещо, залитна и се простря по очи. Но не опита да стане, а захърка. Двама моряци го хванаха под мишниците и го сложиха в койката му.

19

Свирепия се опомни, когато водата нахлу в дихалото му. Той пусна косатката и замахна уморено с опашка... Водните маси изтласкаха бързо нагоре тялото му.

Трупът на косатката легна на тинестото дъно. Глутницата големооки акули и гигантски раци го заръфа на часа.

Слепият кашалот, разбира се, не видя нищо. Пък и да бе видял — какво от това? Такъв беше животът там, в черната бездна. Храната идваше отгоре. Валеше като дъжд от трупове, малки и големи.

Свирепия излетя над водата, задиша жадно. Фонтан след фонтан.

Враговете бяха изчезнали. Кой знае къде се носеха сега овдовелите косатки, смутени и тревожни, да дирят друг самец, друг водач.

А Свирепия продължаваше да диша тежко и да пръхти, обезсилен, отпаднал от новите преживявания, от новите рани.

Дрема така целия ден, дрема и цялата нощ. Само от време на време се събуждаше, за да пропъди някоя по-досадна акула.

Едва на другата заран усети глада. Раните бяха позаздравели и стотонното тяло искаше настойчиво своето. Искаше храна — камари от месо. Край него се източваше пасаж скумрии, цял облак, проснал се от хоризонт до хоризонт. Той не ги виждаше, не виждаше седефения блясък на милиардите люспи, които просветваха на слънчевите лъчи, милиардите полупрозрачни перки, които се гънеха в замайващ ритъм. Но ги чуваше. Чуваше монотонното, неспирно бръмчене на мехурите им, което му подсказваше, че наоколо гъмжи от храна, от живо тръпнещо месо.

Свирепия не се сдържа повече. Знаеше, че е безполезно, и все пак...

Спусна се сред пасажа, защрака с челюсти. Напразно. Между редките му зъби не можеше да се задържи нито една скумрия. Кашалотът се отказа скоро. Ясно. Нямаше смисъл. Отпусна се отново. А гладът го подлудяваше. Нашепваше диви решения.

Около пасажа се въртяха глутници акули като вълци край стадо овце. Той се спусна подир една, подир друга, но те го усещаха навреме и мълниеносно изчезваха. Бяха сити и мирисът на кръвта от неговите рани не ги възбуждаше, не ги привличаше.

Най-сетне пасажът изчезна, сподирен по въздуха от орляци кресливи птици. Океанът отново опустя. Далечна буря беше надигнала неправилни разпенени вълни, които прииждаха безредно разбъркани. Водата изглеждаше бронзовочерна, плътна, тежка. Сърдито, намусено море. А отгоре небето се синееше все тъй модро^[1], сияещо, бездънно. Такова спокойно, безоблачно небе, а тъй бурно море!

Както се поклащаше върху нарастващите вълни, Свирепия дочу скърцане на зъби. В същия миг ехолотът му улови някакво тяло.

Риба луна. Четириметров жив диск, грозен, уродлив. Една огромна глава без тяло и без опашка. Ленива, непохватна. Едра плячка. Не за кашалотско гърло.

Този път Свирепия забрави правилото. Връхлетя отгоре ѝ, ухапва я, опита да я глътне. Но тя се запречи между челюстите му.

Цял час се мъчи с нея, мачка я със зъби, превърна я на мляно месо и пак не можа да я глътне. Струпаните акули му я отнеха.

После кашалотът усети плуващата наблизо риба трион. Друг път нейната близост го довеждаше в ужас. Два опасни врага имаше той в морето — рибата меч и рибата трион — и двата малки, почти джуджета пред него, но и двата еднакво свирепи, еднакво въоръжени. Те нападаха светкавично, забиваха дълбоко мечовете, нанасяха жестоки, смъртоносни рани.

Друг път — да, когато беше сит. Не и сега. Сега умираше от глад. Гладът — този неразумен съветник. Трябваше да се пребори, макар и на живот или на смърт. Трябваше да победи, да се нахрани, за да живее.

Без да се колебае, Свирепия се хвърли срещу петметровата риба, която лежеше спокойно, без да очаква нападението. Той опита да я ухапва, но рибата му избяга с рязък скок встрани. Избяга и пак задряма, несхванала още сериозността на борбата. Беше младо, силно животно, неизмъчено от паразити. Спокойно, негневливо.

Кашалотът не се отказваше. Нападна втори път, после трети.

Тогава рибата трион се разгневи. Размаха опашка, заобиколи го в широк обход, колкото да набере скорост, и връхлетя отгоре му като

огромна жива стрела.

Свирепия я чу в последния миг. Много късно. Не свари да се отдръпне, не свари да я посрещне с челюст.

Двуметровият ѝ трион, въоръжен с две редици остри зъби, се вряза в гърба му. Потъна до основата. Но все пак Свирепия успя да се поотмести малко, да промени ъгъла на удара и трионът, вместо да пониже дробовете му, потъна косо в подкожното сало.

От болка Свирепия се изправи отвесно, завъртя се като гигантски пумпал. После се метна по гръб сред кипналия водовъртеж. Пленница на собствената си ярост, с вкован в плътната сланина зъбест меч като жив харпун, едрата риба се замята да се освободи. А кашалотът продължаваше да скача, да се въргалия настрана, докато изведнъж мечът се прекърши с трясък. Обезобразена, напълно обезоръжена, рибата трион заби във водната пропаст. Свирепия опита да я догони, ала скоро изостана. Не можеше да се мери с нейната бързина.

Той изскочи отново за въздух, задъхан, още по-отпаднал, още по-огладнял. Не, не биваше да търпи повече, не биваше да стои на едно място. Петметровото му витло-опашка разпени водата и го тласна напред.

Плува доста, час-два, докато ухото му долови приближаването на лодка, една от пръснатите при онзиденшното сражение лодки.

Той настръхна.

Лодка! Чудна дървена раковина, която понякога жили опасно, но която в същото време крие месо, пет-шест китови хапки месо. Тя жили, когато отстъпваш или когато се бориш боязливо, но е напълно безвредна срещу внезапно решително нападение.

Опитът не мамеше, нашепваше правилни действия. Без двоумение той се отправи смело нататък.

Хората в лодката се бяха вкопчили в кървава схватка помежду си за последната глътка вода. Никой не отстъпваше. Глътка вода! Тя значеше още някой и друг час живот. А един час повече понякога значеше всичко. Затова корабокрушенците, озверени, измъкнали ножове, се дебнеха настървени. На дъното сред локва кръв лежеха два трупа.

Моряците не разбраха кога връхлетя Свирепия. Чуха само трясъка на разбитите дъски и усетиха, че политат във въздуха. При падането им отдолу ги посрещна зъбатата уста на кашалота.

Жестоката драма трая само няколко минути. Когато тя свърши, Свирепия вече не беше тъй гладен. Вече можеше да подремне. Край него вълните подмятаха останките на лодката, вирнала нагоре кила си, и празната бъчвичка за вода.

Тогава в полудрямка Свирепия чу скимтенето на черния кашалот и безредните провиквания на стадото му. Самецът в него се пробуди мигновено, изтласка слабостта, напрегна мускулите му, учести пулса на половинтонното му сърце. Той размаха опашка и се втурна срещу врага си.

Женските, които поддържаха ранения водач, се отдръпнаха. Изоставиха го. Инстинктът за взаимопомощ отстъпи, изтласкан от мощния, по-древния инстинкт. В кървавия двубой, който щеше да се разрази, те бяха длъжни да изчакат, за да се подчинят на победителя, който и да бъде той — да се подчинят във възторжено преклонение пред силата, пред единствения закон на техния живот.

Възбуден от предизвикателството на съперника си, Черния се приготви за бой. Нищо, че едва се държеше на повърхността; нищо, че ушите му пищяха, а очите се премрежваха от изтеклата кръв. Той беше самец. Дългът му на самец изискваше безусловно да приеме боя — и да победи или да загине. Най-мощният нагон на гигантското му същество повеляваше така.

И той се хвърли в борбата. Морето закипя. Двете исполински туловища се завъртяха сред белия кипеж, затърсиха се петметровите челюсти. Край тях се стълпиха акулите, вездесъщите, винаги нащрек морски хиени.

Като всяко сражение и това сражение най-сетне свърши. Получил много по-опасни рани, пролял повече кръв, Черния не устоя. Разбра, че е загубил. И отстъпи. Предпочете позора пред гибелта. Излъга се, че може да се спаси. Изви назад, опита да побегне.

Свирепия нададе пронизителния си вик, отдавна забравения вик на победителя. Втурна се подире му, блъсна го няколко пъти с чело в хълбоците, раздра със зъби опашния му плавник, разкървави още повече раните му. Чак тогава, уверен напълно в победата си, отмъстил, свърна назад, сбра стадото и го поведе.

Мощното му сърце биеше в гърдите радостно, възбудено. Той пак беше сред своите, пак водач! Сякаш отново се бе върнало загубеното щастие, сякаш всичко отминало беше един грозен кошмар.

Наистина очите все тъй не виждаха, същия мрак продължаваше да го обгръща в убийствената си безкрайност. Наистина при всяко докосване забитите харпуни извикваха същите болки...

Но нали плуваше сред стадото си? Нали чувствуваше близостта на своите самки, слушаше тяхното гальовно скимтене, безгрижните провиквания на децата...

Така изглеждаше — както някога, както преди...

Силен и щастлив!

А в това време Черния се мъкнеше с последни сили, следван от глутницата акули, която нарастваше всяка минута като жива лавина от стръвна ненаситност. Малки и големи, сини, бели, кафяви, тигрови — те налитаха, ръфаха, премятаха се, скачаха, опиянени от мириса на кръвта, която обгръщаше умиращия гигант с ален облак. Той нямаше сили да се брани сам. От раняването си досега плуваше все под закрилата на самките, които се бяха редували да го носят и да гонят нахалните хищници.

Черния загиваше — сам, изоставен. Враговете му нападаха все по-яростно, гризяха, гълтаха. Сланината му намаляваше, намаляваше и месото му. Той вече престана да се движи, а лежеше неподвижен сред кървавия облак.

Акулите не се запитваха дали е жив, или мъртъв. Само ръфаха, ръфаха. Скелетът му постепенно се оголваше. Трупът му бавно потъна, следван от пируващата шайка.

Океанът отново се ширна блестящ и прекрасен, скрил под атлазената си мантия още една кървава драма.

[1] Модро — тъмносиньо. — Бел.ел.кор. ↑

Всички ранени и болни се намираха под грижите на Педро Лопец, дърводелец, зъболекар и хирург на кораба, напълно в неговата власт.

Смазаната от въжето ръка на Джимовия гребец загnoi. Инфекцията попълзя нагоре. По рамото и под мишницата избиха червени петна. Болният гореше зачервен и изпотен, тресеше го. Случаят беше сериозен и Педро му се бе отдал изцяло. Трябваше да покаже всичкото си умение.

Той наля в устата на ранения чаша ром и пълна между зъбите му къс кожа. При операцията пациентът щеше да я стиска със зъби, за да не вика. После Педро се залови да изрязва с току-що наточен нож загнилата плът. Нещастникът се гърчеше в ръцете на четирима здравеняци, които го натискаха здраво, а останалите подмятаха за кураж вместо упойка груби шеги.

Откъм хоризонта се появи платна и преди още операцията да свърши, двата кораба се изравниха. Срещнатият кораб се оказа също китобоец, наскоро тръгнал в плаване, с прясно боядисан корпус и здрави платна, дори котвената му верига още не беше ръждясала.

Капитанът му се провикна с рупора:

— Да не би да търсите Свирепия?

Боб Каменната глава отговори:

— Имаме си друга работа.

Отсреща рупорът прогърмя:

— Пък ние си рекохме, че сте решили да забогатееете с един удар. Наградата е увеличена — общо един милион долара.

— Само толкоз? — рече капитан Боб. — Ние не си цапаме харпуните за по-малко от пет-десет милиончета. Пък и не знаем къде се е скрил.

— Срегнахме го на сто мили оттук. Юг-югозапад.

Някой на палубата на „Успех“ подметна:

— А защо не го хванахте вие?

— Не е вързан — отвърна гласът. — Пък и нямаме нужда от пари. Пътуваме за кеф.

Гърлест смях придружи думите му.

Платноходите се разминаха. Последните думи, които долетяха от другия кораб, бяха:

— Опитайте си късмета! Буре мас — един човек! Толкова струва той. Пръсна цяла флотилия. Потопи кораба на Червенокосия Фред с целия екипаж. От капитана до юнгата.

Постепенно платната му се смалиха и още преди да се скрият зад извивката на хоризонта, избледняха, сякаш изгоряха в блясъка на тропическия ден.

Джим Мелой отправи поглед напред.

Посока юг-югозапад! На стотина мили оттук!

По океана сега се носи едно сляпо животно, което вдъхва ужас на всички, за което е определена награда един милион. И никой не се сеща, че е сляпо. Само Джим. Само Джим е лежал на гърба му. Той го е ослепил, той е забил първия харпун в него. По неписаните китобойни закони Свирепия е негов лов — по закон и по съвест.

Един милион!

Кой ще ги спечели?

А те са по право негови!

Не е достатъчна амбрата. Друго е да грабне и тези пари. Да се върне богат, пребогат. И със слава. Ен трябва да живее в разкош. И в слава. Заслужава го. Да се гордее с него. И той да се гордее с нея.

Един милион! Поне двеста хиляди за харпунера.

Това заслужава.

Особено когато знаеш уязвимото място на врага.

Той повика със знак капитана. Наведе се към ухото му:

— Искаш ли още няколкостотин хилядарки?

Капитанът го измери с поглед насмешливо.

— Да рискувам лодките и кораба си? Дума да не става! Цели флотилии бягат от него, пък ти...

— Те не са знаели нещо, което зная аз. Свирепия има своя тайна. Никой не я подозира. Само аз. Съгласи се. Дай ми една лодка и — хоп — пълни, натъпкани джобове... Долари, злато!

— Не знам! — повдигна рамене капитанът, а в същото време бързо съобразяваше, преценяваше.

Впрочем защo да не опита? Ще пожертвува една лодка. Ако Джим загине, капитан Боб ще загуби лодка и няколко поразеници, а ще му остане амбрата. Ако успее Джим — пак печалба. И тъй, и инак — все печалба. А след това има време да изчезне някъде и лудият Джим... Да изчезне, за да остави на верния си приятел едно порядъчно наследство.

— Опасно е! — отговори той, привидно загрижен.

Джим го прекъсна:

— Я не ме размивай! Нищо няма да загубиш. Нали така се уговорихме? Всичко по сметка. Дай ми лодка, а ако я съсия, амбрата ще ти я заплати стократно.

— Ти си комарджия! — усмихна се Боб Каменната глава.

— Или — или! — отговори Джим. — Един Мелой или пчели, или... Не е създаден само да живурка...

Капитан Боб заговори сериозно:

— Да си призная, иска ми се да пипна тези хилядарки. Пък и за теб много-много няма да жала. Но имам други планове, помниш, нали? За китовата гробница. Без теб не ще се оправя с такива нехранимайковци. А този кашалот е опасен, дързък, коварен. Казват — умен.

Джим се разсмя от сърце:

— Право, той е по-голям от мен хиляди пъти, но мозъкът му е малко. В моята глава има мозък, не спермацет. Много съм мислил, всичко съм премислил. Само ти се съгласи.

— Дадено! — отсече Боб Каменната глава и плесна с длан дланта му. — Кой се отказва от толкова пари, ей тъй харизани? Избери си команда и щом го срещнем, тръгвай!

После двамата се запътиха към моряците, които се суетяха край ранения си другар. Кой знае защо, нещастникът беше припаднал, преди Педро да свърши операцията, и сега работата на дърводелеца-хирург се бе улеснила. Можеше спокойно да изреже вмирисаната рана.

— Ех, ако имахме жива вода! — въздъхна един стар моряк.

— Каква вода? — запита друг.

— Жива. Съживява хора. Дава сила. Заздравява всяка рана.

Някой рече:

— Педро, щом има, защо и ти не лекуваш с такава вода, а само ни мъчиш с клизми и пиявици, с ножове и клещи?

— Има! — сопна се мулатът. — Тъй разправят, ама къде? На дъното, дето се смесват Тихият и Атлантическият океан? Как да я взема оттам? Я опитай ти да те видя!

И продължи работата си.

Джим се изправи до групата.

— Юнаци! — почна той. — Търся доброволци.

Моряците го изгледаха любопитни и недоумяващи.

— Вие чухте, нали? — добави той. — Голяма награда, приказна. И то за какво? За един кит. А нашият занаят е да убиваме китове. Всеки от нас, да би живял петдесет живота, няма да спечели толкова пари. Кой ще дойде с моята лодка да уловим кашалота и да пипнем паричките?

Моряците го гледаха втрещени.

— Ти си луд! — промълви Джонсон. — Забрави ли другите?

— Другите! — махна с ръка Джим. — Те не подозират нещо, което аз зная.

— Какво е туй, което знаеш ти? — пресече го Педро. — Магия, а? Срещу дявола само с магия става...

Джим почервеня от гняв.

— Я остави глупостите! Че...

Пред недоизречената заплаха моряците заръмжаха. Педро доби кураж:

— Глупости, а? И ние сме чували нещо. Няма да ни измамиш. Срещу него няма да ни поведеш, да знаеш!

Обади се и харпунерът Джонсон:

— Туй не е кит, а дявол! Морският дявол!

Фред притури:

— Какъв дявол! Сто дявола заедно! И опашките им стърчат.

Обади се трети, четвърти, пети. Заръмжа цялата група:

— Неуязвим е!

— Безсмъртен!

— Преизподнята го е изблъвнала!

Капитан Боб Каменната глава не се стърпя:

— Я млъкнете! Какво сте се разхленцали като баби? Който се бои, да се пръждосва! Търсим смелчаци. Търсим мъже, които искат да забогатеят.

Педро Лопец отново се обади:

— И Оня все такива дири. Смелчаци. Самохвалци.

В следния миг Джим го удари през устата.

— Мръсник! Ако те е страх, остави другите сами да решат.

Педро отскочи назад и внезапно измъкна от пазвата си откраднатия пистолет. Куршумът пропищя край врата на Джим.

Изведнъж, като че ли чакали само тоя знак, моряците се хвърлиха върху Джим. Капитан Боб извади револвера, но преди да гръмне, отзаде му се метна Хари Честер и хвана ръцете му. Капитанът изтърва оръжието си, а в следната минута вече лежеше вързан на палубата, риташе, псуваше, бълваше проклетия.

Джим Мелой успя да се отскубне от нападателите, като нанасяше съкрушителни удари с юмруци на всички страни. Отстъпи до фокмачтата. Там тълпата го обгради. Той се хвана за вантите и запълзя нагоре. Двамина го последваха с ножове в зъбите. Отдолу Педро гръмна с пистолета. Стреля втори път. Трети. Джим достигна върха. Вече нямаше накъде. Мулатът не спираше да стреля. Изведнъж Джим се килна настрани и полетя от върха на мачтата в морето. Матросите се струпаха на борда. На мястото, където той потъна, видяха само орляк акули.

— Все тъй става — промълви някой. — Акулите подушват, кога ще има бунт, и се събират за плячка.

Бунтовниците пак се върнаха до вързания капитан, който не спираше да ругае и да се заканва:

— Ако не ме отвържете веднага, всички ви ще избеся! На всяка рея по един негодник! Така ще обикалям от пристанище на пристанище, да ви гледат. Чувате ли, обесници? Развържете ме!

Груби присмехи му отговориха.

Пристъпи Хари Честер. Даде знак за тишина.

— Капитан Конован — почна той. — Няма да те освободим още сега. Нека стигнем в някое пристанище. Там ще ти върнем кораба. Не сега. Омръзна на хората да ги мъкнеш от опасност към опасност...

Насреща му се изпречи дърводелецът Педро Лопец:

— Кой си ти, дето ще го пускаш и ще му връщаш кораба? Затова ли рискувахме главите си? Че нали щом стигнем, и ще ни прати в тъмницата. Никакво освобождаване. Аз ще го пусна под кила. Ей сега. Ще го прекараме с въжето от единия до другия борд. Да го настържат

мидите. На кайма да го направят. Да иде при другарчето си, което щеше да ни води да се бием с дявола.

После се обърна към останалите бунтовници:

— Хайде, момчета, пускайте го във водата!

— Не позволявам! — изпречи се Хари. — Не позволявам!

— Че кой те пита? — тросна се Педро.

Приятелите му се хвърлиха върху помощник-капитана и го свързаха.

— Изменник! — заплю го възмутен Педро. — Ще ги защитаваш, а?

Някои възроптаха. Мулатът се обърна към тях:

— Уж беше на наша страна. А той шпионирал. Чак сега се издаде.

После добави с многозначително намигване:

— Тъй е и по-добре! Един по-малко за делбата!

Но кокът, дълъг, кокалест негър, с касапския нож в ръка, се обади:

— Нали Хари хвана капитана? Ако не беше той, Каменната глава щеше да те пречука.

— Дори да е тъй — сопна се Педро. — Още по-лошо. Както предаде него, така ще предаде нас.

Той се изправи.

— Сега на работа! Джонсон, Фред, омотайте и двамата в едно платнище, вържете на краката им камък, ама по-тежичък и алилуя!

Най-верните му другари припнаха да изпълнят заповедта.

Кокът пак се изпречи.

— За Каменната глава бива, ама за Хари...

Подкрепиха го няколко заканителни гласа:

— Какъвто и да е Хари, няма да го пипаш!

Педро скочи на едно буре, стиснал двата пистолета:

— Я да видя кой ги защитава! Кой е на тяхна страна?

Ропотът заглъхна. Но негърът се обади:

— Когато се наговаряхме, не ни каза, че ще убиваме. Аз искам да се махна от този прокълнат кораб — само туй. Не ща плячка, не ща да убивам!

Педро заговори по-кратко:

— Някой друг да мисли като него? Друг да не ще плячка?

Обадиха се още трима.

— Добре! — отсече Педро. — Още по-добре! Спуснете веднага една лодка, вземете буре вода, сандък сухари, вземете си вашия Хари и се запилявайте оттук! При мен ще останат само смелите, които не се плашат от убийство, щом искат да спечелят. Смели за себе си, а не както търсеше оня побойник Джим — смели, ама за него.

Неговите хора, стиснали ножове и китобойни пики, се изкискаха доволни.

Четиримата стояха смаяни.

Тогава се обади Хари Честер:

— Педро, това е все едно да ги убиеш. Само че по-жестоко. Сами с лодка в тая част на океана те все едно ще загинат. И то за какво? Че ме защитили. Я остави хората! А мен, ако щеш, убивай, да не преча и на теб, както и на другите, ако щеш, недей. Ти право прецени. И срещу теб ще бъда, както срещу предишните. Щом станеш насилник, ще бъда против теб. Безразлично ми е всичко друго. Ако не днес, то след месец-два и без това няма да ме има. И без твоя помощ...

— Отдавна тъй приказваш — срязва го мулатът. — Да ни залъгваш. Да те съжаляваме. Но вече не минава. При Педро не минава.

Хари се доизказа спокойно:

— Но теб ще обесят като пират.

Педро изруга, после се обърна към четиримата:

— Хайде! Какво се мотаете! Спускайте лодката! Няма наготово! И по-бързо. Ако ви обича бог, ще ви спаси. Ако пукнете, значи, сте предатели. Божи съд, най-праведен. А вие, Фред, Джонсон, дайте платницето и камъка за негово превъзходителство капитана! Нямаме време.

21

Свирепия водеше отново завладяното стадо, все тъй гладен, все тъй недоял като преди, но радостен, щастлив, задоволил най-силния нагон на своето властно същество. Сбрани в плътно стадо, една до друга, майките и децата лежаха сред вълните, а на една миля встрани бодърствуваше водачът, вслушваше се във всеки подозрителен шум, пазеше, дебнеше.

От време на време някоя майка се гмурваше надолу, за да изплува след двадесет-тридесет минути, задъхана от дълбочините, с развяващ се от устата ѝ кичур пипала. Тя се изправяше отвесно, преглъщаше няколко пъти и уловеният калмар изчезваше в гърлото ѝ. Поотрасналите кашалотчета опитваха да подражават на майките си, ниреха в бездната, боязливо притиснати към хълбоците им, учеха се да ловуват, готвеха се за живота. Най-малките, сукалчетата, останали на повърхността, пицяха провлачено и тревожно, докато майките им отново се върнеха при тях, за да ги накърмят, да цръкнат в устата им едно ведро гъсто маслено мляко, после пак да се спуснат на лов.

Свирепия в това време пък гонеше акули, тюлени, делфини, пингвини — всяко по-бавно или по-непредпазливо животно, което прекосяваше снопа на ехолота му.

Той чу приближаващите лодки. Празният му стомах се напълни със слюнка.

Лодка — храна!

Забравил беше другата връзка: лодка — болка!

Вече никой не се осмеляваше да го напада, да хвърля отгоре му харпуни.

Сега лодка значеше само храна. Акулите са пъргави и бързи. Тъй бързи са и делфините. Трудно се настигат и повратливите тюлени, които се огъват като дебели змиорки във водата. А храната от лодките е тромава, безобидна, най-леката плячка.

Той изплющя с опашка и се понесе стремглаво нататък като оживяла подводна канара, обрасла с гора от харпуни и въжета, а

дихалото му пръскаше като гейзер струя след струя.

От кораба го видяха отдалеч, загърмяха с пушки и пистолети. Сигналистът размаха тревожно флагчетата. Устремените към кашалотското стадо китобойци чуха изстрелите, разчетоха сигналите. Кормчиите извиха назад, гребците натиснаха в ужас веслата, опънаха и платната.

Докато Свирепия ги догони, те достигнаха кораба и се покатериха на борда. Никога по-рано не бяха опъвали тъй бързо платната, никога по-рано не бяха бягали така.

Но кашалотът се отказа от преследването. Стадото бе останало без защитник. А той не биваше да се отдалечава от него. Всеки миг друг самец можеше да се възползува от отсъствието му, да заеме мястото му. Всеки миг някой китобоец можеше да прати лодките си, срещу които женските и децата са беззащитни.

И наистина втори кораб се зададе от обратната посока. Свирепия го нападна, преди още моряците да стъпят в спуснатата лодка. Корабът побягна с всички платна, зарязал лодката си. Навярно това го спаси.

Свирепия смаза с челюсти лодката, но я изплю на часа. Този път дървената черупка се оказа празна, без вътрешност, без месо. А докато той се залисваше с нея и претърсваше околността за някой паднал моряк, корабът се скри зад кръгозора. По пътя си той срещна друг китоловец. Без да намали платната, капитанът му изкрещя през рупора:

— Свирепия!

Това стигаше. Срещнатият кораб тозчас обърна назад. Той пък съобщи на трети кораб, на четвърти. Районът опустя. Никой вече нямаше желание да рискува. Една такава среща можеше да му струва лодките, кораба, хората, собствения живот.

Поврага стоте качета мас, които щеше да стопи от него, поврага милионната награда!

Ставаше дума за живота.

Китобойците се отпавиха по на юг, да дирят други китове, подалеч от нечуваното чудовище.

В туй време стадото на Свирепия се хранеше спокойно, необезпокоявано от хората. Ту една, ту друга опашка се вирваше над повърхността. Самките се грееха на слънцето, децата лудуваха край тях, ниреха, галеха се в майчините си туловища.

Само Свирепия оставаше все възбуден, гладен, нащрек. Обикаляше наоколо, слухтеше. Пъдеше акулите и косатките. С дързостта си, с яростта на нападенията си прогонваше скитащите самци. Владееше стадото си неоспоримо. Владееше океана.

Силен, страшен — а гладен.

Изведнъж той дочу писък за помощ. Пищеше малко кашалотче. НеЙде дълбоко.

Водачът не се двоуми. Такъв беше неговият дълг на семец, на водач. Да води, да пази.

Водач и страж.

Той вирна опашка и се спусна в дълбочините. Водата отново помътня, изсивя, почерня. Светнаха фенерчетата на дълбокоморските животинки. А той продължаваше да плува надолу, без да вижда ни мрака, ни феерията на тяхното блещукане.

Надолу и все надолу. Натам, отдето се носеха отчаяните викове.

Ето, обади се майката, полетяла и тя на помощ. Чуха се и безредните гласове на бездетните самки, които също бързаха нататък.

Ехолотът на Свирепия улови двете боричкаци се тела. Кой знае как малкото кашалотче се бе отделило от майка си и старият калмар бе връхлетял отгоре му, бе го оплел с пипалата си. Не за удоволствие бе нападнал той, не и за отмъщение. Друго го бе принудило, по-властно. Джим бе отсякъл едната му ръка, а с другата трудно се ловят такива пъргави животни, каквито са акулите, тоновете, рибите меч. От глад бе посегнал на такъв лов, от неудържим глад опитваше да го примъкне надолу, в недостъпната за кашалотския род бездна. Водната му ракета пулсираше лудо, клонът му опипваше да клъвне жертвата в тила, да излее отровата си, да я парализира.

Едра, силна плячка. Необичайна плячка. Друг път не би се захващал с такава, ала сега заповядваше не хитростта му, не многогодишният опит в жестоката борба за живот, а гладът, най-безразсъдният съветник.

Кашалотчето вече се давеше. От дихалото му излиташе порой шумящи мехури, гласът му отслабваше.

В същия миг майката връхлетя. Стария успя навреме да пусне жертвата си и да се лепне с всичките си пипала в главата на китицата, превърнал се в някакъв жилав намордник, който залепи челюстите ѝ, запуши ушите ѝ, обезсили я, оглуши я, ослепи я. Човката му стържеше

настървено по челото ѝ, ноктестите му смукала се врязваха през тънката ѝ кожа, проникваха дълбоко в сланината ѝ.

Освободено от жестоката примка, полузадушено, китчето бе излетяло нагоре за въздух, а майка му продължаваше борбата с гигантския калмар. Той теглеше надолу, тя — нагоре, еднакво силни, с еднаква настървеност. Премятаха се, дърпаха се. Стария имаше една цел — да я забави повече, да я удави, тя пък го влечеше нагоре, за да поеме дъх, за да продължи после борбата сред своето племе, с подкрепата на своето племе. И кой знае как би завършила тази великанска битка, ако не беше доплувал Свирепия.

Улисан в борбата, калмарът усети топлината му твърде късно. Веднъж в живота бе сгрешил. А всяка грешка се плаща. С кръв и с живот. Няма снизхождение, няма връщане.

Свирепия налага до половина тлъстото му туловище. Стисна, разклати челюст, стисна повторно, потрети. Размачка с чудовищна сила жилавото тяло, раздра го, накъса с едрите си зъби вътрешностите му.

Стария разбра. Този враг беше многократно по-силен, опасен, непобедим. Сражението ставаше още по-тежко, почти безнадеждно, вече предрешено от изненадата. Той не бе успял да отпусне вендузите си, за да ги впие в главата на новия враг, когато усети, че кашалотските зъби разпраха трите му сърца. Следващото захващане смаза и трите му мозъка.

Свирепия се обърна нагоре, помъкнал едрата си плячка. Пипалата на гигантското мекотело продължаваха да се гърчат, но сега вече някак вяло, отпуснати.

Старият калмар беше мъртъв.

Свирепия подскача много над водата, додето нагълта едрото му тяло, но и след това дългата калмарска ръка остана да се вее извън устата му непогълната, като изплезен език.

Заситил глада си за пръв път след толкова месеца, Свирепия се отпусна, задряма, забравил слепотата си, забравил набодените в тялото си харпуни, гален от вълните и приспиван от безгрижната глъчка на женските и децата.

Отпусна се щастлив, неподозиращ нищо, забравил миналото си, незнаещ, че съществува бъдеще, задоволен от ситото безгрижно днес.

Джим Мелой скочи сам от мачтата, за да не го засегнат куршумите на Педро Лопец. Скочи с главата надолу и се гмурна под кораба. В зеленикавия блясък на водните пластове се стрелкаха петшест акули. При плясъка на неговото падане те се сбраха, вперили студените си зли очи. Мъртви, немигащи очи върху толкова жизнени, изваяни от грация и сила тела. Заковаха се насреща му в някаква напрегната неподвижност, готови да се метнат отгоре му като опъната на тетивата стрела. Само червените разрези на хрилете пулсираха ускорено, само те издаваха напрежението.

Но Джим знаеше — друг начин няма. Дързост! Само тъй имаше изгледи за спасение. Издадеше ли страха си, отстъпеше ли — това щеше да означава края.

И той не отстъпи. Не беше свикнал. Загреба право срещу тях.

Акулите не устояха. При неговото приближаване те се пръснаха уплашени, само щракнаха със зъби като вълчи капани. Отстъпиха озъбени като подплашени зли кучета.

Джим заобиколи сянката на кораба. От борда там се вижда на най-голяма дълбочина. Проплува под кила и се хвана за кормилото. Подаде глава, пое въздух и пак потъна, за да не го видят бунтовниците, да не го нападнат отдолу акулите.

Те отново го бяха обкръжили и го дебнеха неотклонно с безчувствените си очи. Зъбеха се. На белите им коремни с цветата на слонова кост се открояваха вечните им пасажери, прилепалата. По тричетири на всеки корем. Мързеливи, неподвижни. Току пред носовете на акулите пърхаха нашарени в синьо като зебри риби лоцмани, приближаваха към плувеца, отстъпваха малко и повторно налитаха, досадни като мухи. Не само досадни. Но и опасни. Когато се хвърлят към него, никой няма да го спаси. Акулите ще ги последват сляпо.

Към зловещата, губеща търпение шайка се присламчи още един враг, по-жесток, по-безогледен — акула чук.

Очите ѝ, зелени, немигащи, кацнали върху уродливите издатини на главата, го разучаваха със студена, алчна пресметливост.

И изведнъж, без никакъв знак на лоцманите си, тя се устреми напред. Трепнаха и другите акули, засуетиха се в замайващи зигзаги.

Джим разбра. Трябваше да ги превари, да не им позволи да решат, да не им позволи да атакуват първи. Спусна се насреща им и удари с ножа си акулата чук по главата. Неочаквала такава дързост от тоя къс месо, който смяташе за своя безспорна плячка, рибата се сепна, извърна се назад и изчезна в мъглявостта на водния блясък. Дръпнаха се и другите хищници.

Джим се възползува от краткото смущение сред вражите редици, изскочи над водата и се залови в скобите на кормилото.

Акулите се струпаха под него, зашариха недоволно, разбъркаха се. А той се покатери нагоре, като се удържаше с мъка в грапавините на облепеното с бодливи морски жълъди дъбово кормило и в дупките на корабните червеи.

Стигна до кърмата, поде се през борда и надникна. Никой не го забеляза. Четиримата осъдени спускаха лодката, а на палубата лежеха Хари Честер и капитанът — Хари, мълчалив, притихнал, а Боб Каменната глава, ругаещ и заплашващ.

Джим прецени набързо. Четиримата не бяха вързани. Можеха да помогнат. С него ставаха петима. Хари и капитанът не се смятаха — те лежеха омотани с въжета.

Трябваше да изненада. Иначе не би успял. Нямаше огнестрелно оръжие. Тогава?

Той се усмихна.

Изпълзя до реята, премери внимателно с очи откъде ще мине и сръза въжето. Тежката греда, повлечена от напора на вятъра върху платното, профуча над палубата. Удари по тиловете най-близките моряци и ги натъркаля в безсъзнание по пода. Останалите наклакаха, други хукнаха презглава да се спасяват.

Джим се спусна след реята, размахал едно тежко весло. Удари двама-трима и се хвърли срещу Педро.

— Разбойник! — изкрещя той. — Искам си амбрата!

Сковани от суеверен ужас, моряците ахнаха:

— Джим! Пак жив!

— Безсмъртен!

— Възкръснал!

Засуетиха се. Почнаха да се озъртат безпомощно, да отстъпват.

Джим не успя да замахне. Стана нещо неочаквано. Разбрал, че му идва помощ, капитанът се подхвърли срещу дърводелеца така, както беше — с вързани ръце и крака.

Главата му удари главата на мулата. Като яйце в яйце. Чу се тъпо изпращяване. После Педро изпусна пистолетите, подви колене и рухна сред локва кръв, със смачкана, обезобразена глава.

Харпунерът Джонсон се метна към падналите оръжия, но Джим го превари, грабна ги и ги насочи към тълпата.

Всички занемяха, заковаха се на място.

Четиримата защитници на Хари Честер го отвързаха на часа. Освободиха и капитана, който взе единия пистолет и извика:

— Педро получи заслуженото. Джонсон и Фред ще отговарят пред съда. Останалите опрощавам. Знам, че бяха подведени.

Двамата споменати пребледняха, а останалите, смаяни от неочаквания обрат на събитията и от необяснимото великодушие на капитана си, зашумяха облекчено.

Боб Каменната глава не чака дълго.

— Оковете ги във вериги! — заповяда той.

Най-покорните припнаха да изпълнят волята му, да се подмажат. Хванаха водачите си и ги откараха в карцера, за да им надянат синджирите.

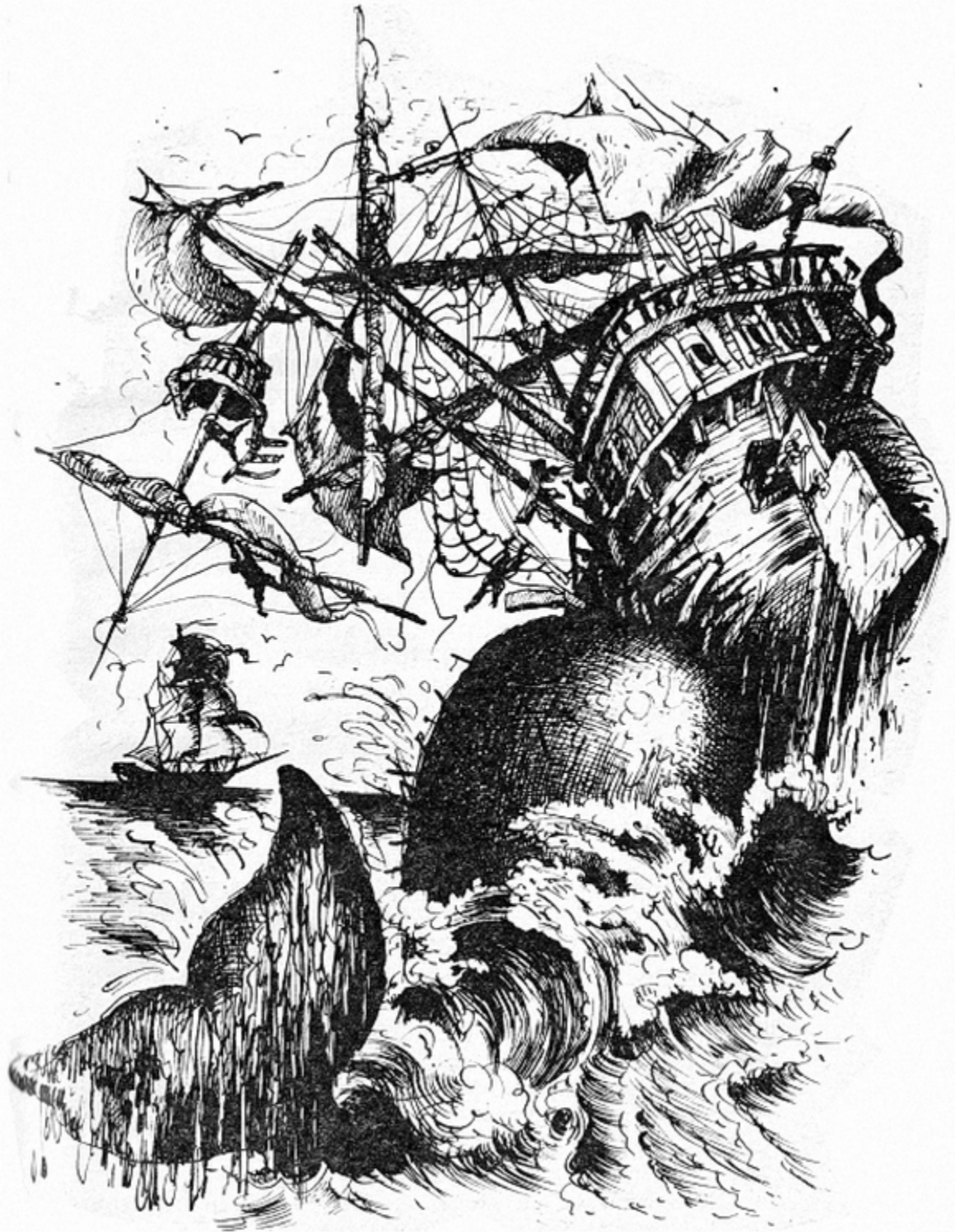
— Другите да си гледат работата! — нареди капитанът.

Всички се пръснаха, като тълкуваха възбудено станалото и заобикаляха боязливо покрай Джим Мелой. Последното му приключение с тайнственото му явяване на палубата ги бе разстроило напълно.

А всички вече го считаха мъртъв, разкъсан от акулите.

Само дяволът можеше да му помогне — ако той не беше самият дявол.

Обръщаха се скришом и се кръстеха.

Животът тръгна по старому. Трупът на Педро Лопец бе хвърлен в морето, палубата — измита. От карцера долитаха псувните на арестантите, останалите моряци носеха вахтата или си почиваха.

Изведнъж наблюдателят изкрещя:

— Стадо китове... Към хоризонта... През десния борд...

Изморени от преживяното, хората не се мръднаха. Дори Боб Каменната глава не взе далекогледа. След бунта бе решил твърдо да не се залисва с нищо, а да бърза, да продаде амбрата и да махне тази съблазън, която развращаваше и без туй съмнителния му екипаж.

От мачтата долетя втори вик:

— Свирепия!

Джим скочи и издърпа далекогледа от ръцете на капитана.

Наистина в далечината се виждаше легендарният кашалот, ужасът на Южното море, подобен на гигантски плаващ таралеж.

— Бързо! — изкрещя възбудено Джим. — Лодката!

Капитанът запитва, все още невярващ:

— Ама ще го гониш ли?

— Че изпуска ли се цяло милионче? — подвикна Джим.

После се обърна към струпалите се в куп моряци:

— Кой ще дойде с мен?

Хората отстъпиха назад. Зашумяха. Страхът ги скова: страх от дяволския Джим, страх от дяволския кашалот. Кой беше по-опасен? От кого да се пазят повече?

Джим повтори поканата си, хем развеселен от уплашения им вид, хем ядосан на глупостта и на ината им.

— Няма ли мъже сред вас? Само баби ли е събрал капитан Боб?

Ала и подигравката не действа. Китоловците се измъкваха гузно един подир друг.

— Аз бих тръгнал и сам — рече Джим. — Но кой ще управлява лодката? Поне един за кормчия...

Хари Честер излезе напред:

— Нека опитам аз! Не за парите. Ей така, нали знаете? Още едно приключение. Може би последното...

Джим Мелой обиколи с поглед още веднъж моряците, но всички навеждаха очи, замълчаваха упорито, пристъпваха от крак на крак. Кокът надзърна от кухнята, но бързо се дръпна назад.

— Спускай! — заповяда Джим.

Когато лодката докосна вълните, той рипна в нея, последван от помощник-капитана.

Внезапно Джим се върна обратно и пошепна на капитана:

— В Ню Бедфорд има една девойка, Ен Райт. Ако не се върна, намери я и ѝ кажи, че заради нея... А амбрата вземи!

И пак се спусна в лодката. Изпъна платното, обърна се и извика:

— Но аз ще си дойда! Не се радвайте преждевременно!

Боб Каменната глава кимна мълчаливо, като едва сдържаше усмивката си. Всичко се нареждаше от хубаво по-хубаво. Победи ли Джим Мелой, Боб печели. Загине ли Джим Мелой, Боб пак печели. Все по-близък, по-достижим изглеждаше мистер Роберт Конован с каретата, с фрака и цилиндъра. Мистер Роберт Конован, милионерът. Добре, че и Хари тръгна сам. Ще се отърве и от него.

Лодката се плъзна по вълните. Ту тук, ту там се мяркаха единични фонтани и черни лъснали гърбове. Свирепия, помъкнал върху гърба си цяла гора от харпуни, плуваше настрана от самките като гигантски игленик, грозен и заплашителен.

Джим почувствува досаден трепет. Друг път не бе изпитвал подобно чувство. За миг му се мярна дори изкушението да свие назад.

Тази настръхнала грамада от мускули и мощ с нейната зловеща слава действуваше на нервите. Разколебаваше. Убиваше всяко желание за подвиг и богатство.

Джим погледна през рамо спътника си. Хари Честер седеше на кърмата все тъй безучастен, захапал лулата, и стискаше с една ръка кормилното весло, а с другата насочваше платното към вятъра. Спокоен, равнодушен — сякаш не отиваше към смъртна опасност.

„Но той и без това върви към смъртта — помисли си Джим. — И тук, и на кораба. Където и да бъде.“ А Джим? Той е здрав, силен. Защо върши глупости? Не е ли вече време да поумнее? Спечели доста. Може спокойно да се прибере у дома, при Ен. Тогава корабите на баща ѝ ще заработят за него. Защо залага тъй безразсъдно главата си?

Като комарджия!

Той махна с ръка. Не беше свикнал да разсъждава толкова. Знаеше да действува. Щом веднъж е решил. И заради Ен, и заради себе си. Свирепия беше негов, отреден му от съдбата. Само негов.

Джим седна срещу Хари.

— Ще ти открия тайната му — промълви той развълнуван. — Свирепия е сляп. Нищо не вижда. Чуе ли плясък на весло, и налита. Ние ще го доближим без гребла, само с платното. Безшумно. Щом стигнем, ще пусна във водата една празно буре. Той ще се хвърли

върху него, а ние ще извием надире. Много мрази буретата. Гледах го веднъж. Той ще се улиса, а ние ще се върнем повторно. Тогава ще забия пиката.

После погледна другаря си със светнали очи:

— Добре ли съм го измислил?

Хари Честер отговори уморено:

— Чух твоя план. Но не знам какво крои той...

— Крои. Дебелак от месо и мас... И спермацет в тъпата глава...

Но въпреки тези пренебрежителни думи Джим усети как сърцето му ускорява пулса си. Ръцете му потрепваха.

Лодката доближи дремещия великан откъм опашката, която едва-едва се поклащаше под водното ниво. Вълните се плискаха в челото му и разлюляваха накъсаните въжета, облепени с дълги водорасли. Кашалотът дишаше спокойно. Всяко вдишване и издишване фучеше като пристъпа на най-яростната буря.

Джим опита да го премери на око. Глава — десетина метра, тяло — поне двадесет метра. В едното му око стърчеше първият харпун на Джим, а наоколо се подаваха сред разкъравени и гноясали рани десетки други харпуни и копия. По черната кожа, обрасла с китови въшки, се белееха следите от смукалата на калмарите, с които се бе сражавал.

Такава страхотия от потаена мощ!

Никога преди това Джим Мелой не се бе замислял за своето занятие. Чак сега го осъзна. Ловец на гиганти. И сърцето му се изпълни с гордост — и с боязън.

Свирепия продължаваше да дреме, без да подозира заплахата.

Изведнъж той трепна като скала, разлюляна от земетръс. Извърна се и се спусна срещу лодката.

Джим не разбра, не успя да си даде сметка как го усети кашалотът, а изхвърли празната бъчва току пред носа му. Хари Честер обърна ловко назад.

Свирепия измъкна над водата чудовищната си глава и опита да захапе бурето. Но не можа. То отскочи от зъбите му. Отново налетя Свирепия и отново коварното буре се изплъзна от зиналата челюст.

Кашалотът побесня. Удари с глава неуязвимия си враг, да го зашемети, да го смаже. Напразно. Врагът продължаваше да се люлее върху вълните невредим.

Свирепия пак опита да го сгризе. Отпусна долната си челюст, захапа. Но и тоя път непокорното буре отскочи напред.

Джим се усмихна доволно. Всичко ставаше така, както го бе намислил. Китът не обръщаше внимание на нищо друго. Насочил бе цялата си ярост върху якото дъбово буре, което след всяко нападение отново се разклащаше насмешливо върху вълните. Сумтеше. Пръхтеше. Блъскаше с опашка.

Джим даде знак с ръка и хвана копието. Хари поведе уверено напред платноходката.

Ето, още десет метра! Още пет! Още два! Един...

Джим се премери спокойно. Замахна. Точно там, където трябва — малко зад левия плавник. Натисна копието, тръшна се в него с цялата си тежест. Желязното острие изпращя, като премина през еднометровата сланина, и хлътна в гърдите на великана.

В следния миг от дихалото излетя фонтан от кървава пяна.

— Червеният флаг! — изкрещя Джим, извън себе си от радост. — Победа!

Хари Честер отклони лодката от смъртно удареното чудовище и я насочи назад, по-далеч от бясно бършещата опашка.

Ала Свирепия не потъна, не избяга, както правят другите китове. Забравил беше да отстъпва — винаги победител, във всяка схватка с дървените черупки и с малките им жилещи обитатели.

Дори сега — пред смъртта.

Той настигна бягащия нападател, блъсна с чело лодката, подхвърли я на няколко метра височина.

Хари Честер се хвана за мачтата, но Джим не успя да се задържи, а полетя във водата. Потъна. После загреба нагоре. Тогава чу някакъв страховит звук, като скърцане на великанско ръждясало резе — чу предсмъртния вик на кашалота. Видя връхлетялата отгоре му черна маса. Бялата чудовищна уста го налапа. Той се залови с две ръце в единия зъб, но не можа да се задържи. Челюстта се затвори с оглушителен трясък, а късият език го пое като безжалостна еластична преса и го изтласка към хранопровода.

Джим усети как се хлъзва в някакъв лигав пулсиращ канал. Стана горещо, ужасно задушно.

Като Йона в корема на кита — това беше последната му мисъл, преди да изгуби съзнание.

Обезумял от нетърпимата болка в пронизаното си сърце, Свирепия излетя във въздуха и се стовари с грохот върху палубата на „Успех“.

Под тежестта му корабът се смачка, наведе се на борд и потъна към дъното само за една минута, увлякъл в бурния си водовъртеж всички, които бяха оцелели след страхотния удар.

На повърхността изплуваха няколко празни бурета и една счупена мачта, жалък надгробен знак, спомен за страшната гибел.

Нищо друго.

Акулите, спътници на кораба, се спуснаха да го догонят и в последния му рейс, примамени от обилната плячка.

А Свирепия, зашеметен от удара, продължи да се носи по океана още десетина мили, като чертаеше пътя си сред искрящия лазур с алена дия.

Най-сетне силите му се свършиха. Движенията му замряха изведнъж. Той се превърта на хълбок и утихна.

Беше мъртъв.

Океанът сякаш спеше, обхванал в изумрудената си прегръдка целия свят. По копринения му гръб преминаваха дълги заоблени вълни като леко сънливо дишане. Кръгзорът се губеше в теменужена омара, а отгоре блестеше нажеженото до бяло небе. Слънцето ръсеше потоци от жар, която запалваше върху тръпнещата повърхност взривове от ослепителен блясък.

Тихо, толкова тихо. И сякаш в тая тишина, в това царствено спокойствие океанът издаваше още по-видимо безграничността си, всемогъщието си и своето диво величие.

Единствени летящите риби дръзваха да нарушат тоя тържествен покой. Или по-право да го подчертаят по-отчетливо с кристалния шепот на разперените си перки-криле.

Заслонил очи с ръка, Дик Смазания нос оглеждаше кръгзора. Наблюдателят бе видял кит. Лодката веднага се бе отправила нататък, но китът бе изчезнал. Не се виждаше никакъв фонтан. Може би ниреше дълбоко. Налагаше се да почака, докато се покаже отново.

Надясно, на миля, миля и нещо, кръстосваха другите лодки, а назад, на повече от три мили, стоеше с отпуснати платна корабът „Делфин“.

Дик Смазания нос се обърна към гребците, които, отпуснали веслата във водата, бършеха с длани изпотените си лица:

— Да се прибираме, а?

В този миг на два-три възела от лодката вляво му се мярна нещо. Остров или подводна скала? И то тук, сред океана?

Няколко буревестника прелитаха възбудени.

Дик се залови за мачтата, повдигна се, погледна по-отвисоко. Не. Не беше остров. Повече приличаше на кит. Мъртъв кит, полегнал настрана. От лодката се виждаше коремът му, от който няколко акули ръфаха кървави късове.

Харпунерът посочи натам. Гребците натиснаха веслата и само след няколко минути лодката се изравни с мъртвото тяло.

Едва тогава Дик съгледа набитите харпуни по гърба му.

— Стой! — изкрещя той, пребледнял от уплаха. — Свирепия!

Без да погледнат, гребците размахаха веслата, напрегнаха до скъсване всички мускули. Но кормчията не обърна лодката назад.

— Чакайте! — сопна се той. — Не видите ли, че е мъртъв? Вирнал корема.

Моряците наскочаха. Загледаха се невярващи и смутени.

Наистина — мъртъв. Жив кит не лежи така, не оставя птиците да кълват гърба му, а акулите — корема му. Челюстта му не виси така отпусната.

Преодолял първата уплаха, Дик промълви:

— Да бяхме го окачили на синджира, а?

Другарите му мълчаха. Кормчията отвърна неуверено:

— Не иде. Чужд кит. Все едно кражба.

— Ами, кражба — пресече го харпунерът. — От кого?

Кормчията се почеса по врата:

— Все някой го е убил. Я колко са харпуни.

— Но кой, кой?

Всички се заозъртаха смутени.

Изведнъж Дик заговори, станал необичайно сладкодумен:

— Ей, момчета! Та това е късмет. Сам бог ни го праща. Да станем и ние богаташи. Пред нас, хе там, лежи цяло милионче, а вие...

Очите на другарите му светнаха. Някой се обади с пресъхнали от вълнение устни:

— Право е. Цяло състояние — без стопанин.

Планът бързо узря в главата на Дик.

— Да не губим време. Току-виж, довтасал някой и объркал всичко. Да се наговорим. Ще речем, че съм го убил аз. Никой не вижда какво правим. Ще пипнем паричките — аз двеста хилядарки, вие — двеста. Още по двеста за капитанчето, за екипажа, за чорбаджията и — работата е наред!

Но кормчията все не скланяше:

— Не бива! От памтивек все тъй е било — който убие кита, негов е. Друг не го пипа.

Дик помисли, помисли и отсече:

— А къде му е флагчето? Който убие кит, оставя знак. А тоя? Я закачайте, че окъсняваме!

Някой се обърна към кормчията:

— Не се опъвай бе! Кой ти дава толкова долара закуп? Цял живот няма да ги спечелиш.

И развеселени, загребаха към полюшвания от вълните труп. Птиците излетяха с недоволен грач, но акулите не прекъснаха пиршеството си. Кормчията насочи лодката натам, като клатеше недоволно глава.

Дик заговори пак, този път само на него:

— Виждаш, никого не ограбваме. Може да си е умрял ей тъй, от собствената си смърт. Защо няма никакъв китоловец наоколо? Защо да изпуснем наградата? И никой да не я вземе? Туй ли искаш — богаташите пак да си приберат парите, дето са ги прежалили веднъж. Така си е. Никого не ограбваме... Ако намериш амбра, кражба ли е това? Ами злато в планината?

Лодката удари в челото на гиганта. Спря.

Без да отговори, кормчията скочи върху главата му и като се залавяше в набодените харпуни, достигна пиката на Джим Мелой, която бе нанесла смъртоносната рана.

— Майсторски удар! — възхити се той.

Измъкна я и я подаде на харпунера.

— Ето чий е китът!

Дик я пое. Погледна издълбаните инициали върху дръжката и изруга:

— Пак той!

„Д“ и „М“ — Джим Мелой! Познаваше неговия знак.

Пребледнял от ярост, той замахна с все сила и запрати копието в морето.

— Сега вече няма друг стопанин — провикна се той. — Само ние...

Топла вълна от доволство сгря сърцето му. Най-сетне успя да си отмъсти, не само на дребно, както преди. Сега беше друго, истинско отмъщение. Стига са го ограбвали Мелоевци. Нека веднъж и той да ограби един Мелой...

— Връзвай! — заповяда Дик, потръпващ от доволство. — Връзвай!

Смутени и гузни, но в същото време радостно възбудени от надеждата за бързо забогатяване, забравили и чест, и неписаните

китоловни закони, моряците праметнаха веригата около опасния стълб на убитото животно до плоската петметрова перка и го повлякоха на буксир подире си.

Дори и кормчията вече се бе съгласил мълчаливо. И той имаше не по-малка нужда от пари. Жена, деца. Осем гърла. Не за развлечение кръстосваше моретата.

Птиците отново накацаха върху плаващия остров от храна, а акулите, тези неуморими мародери, го сподиреха със сатанинската си настойчивост, без да изостанат на метър назад.

Когато го привързаха към борда, целият екипаж нависна на парапета, смаян от невероятния лов.

Свирепия! Прикачен към техния кораб! И то от кого? От Дик Смазания нос! От страхливеца, пианицата Дик...

Капитан Дайк поклати глава.

Ех, Свирепий! Такава ти била орисията. Обидно наистина, но... Толкова храбреци си загубиха живота заради тебе, само Дик... Това е животът, драги! Подигравка!

И едва сега разбра, че сърцето му не дава да се зарадва на тоя успех, на славата, на подареното от съдбата богатство. Някаква необяснима жал, повече погнуса, гняв към низостта в живота замъгли очите му.

Такава мощ и смелост! Нищо, че бе животно. И гордост! Повече от човешка гордост.

А сега — гигантска мърша.

Ех, Свирепий! Как не можа и тоя път да се отървеш? Защо поне не загина другояче, да останеш поне легендата за теб, а сега — каква легенда, щом като ще влезеш в буретата? Бурета не се пълнят с легенди, а с мас...

Дик Смазания нос се изкачи на палубата. Но това вече не беше предишният свит, боязлив моряк, който трепваше при всяко повикване на капитана. Сега на палубата крачеше човек, който е наясно какво струва, който съзнава своето достойнство.

Той приближи до капитана като равен до равен, поздрави.

— Свършихме и тая работа — каза той с привидна скромност, която едва прикриваше тържествуването му. — Пипнахме паричките.

Бил Дайк се усмихна.

— Че как стана това? — подметна той. — Уж гледах с далекогледа, а не видях никаква борба. Свирепия да се даде така, да го заколи някой си като теле в кланицата...

Дик изтръпна, но съобрази бързо. Капитанът сам призна, че не е видял нищо. Значи, може спокойно да продължи измамата.

— И аз се учудих — рече той. — Гледам — кит! Спи, хърка. Давам знак на момчетата. Доближаваме. И аз — храс — с пиката! Толкоз! Не мръдна.

Капитанът го измери с недоверчив поглед.

Странно! А какво говореше преди — дяволско изчадие, изблъвнат от ада...

Дик стисна устни. Проклето хлапе! Сега пък рови — защо тъй, защо инак? А него не можеш да подмамиш с наградата. Не се поддава.

— Де да знам как стана — отвърна той смирено. — Може би от страх. Да бягам, ще ме настигне от кърмата. Я да го нападна! Той спи. И... ето...

— Да не е бил умрял? — усъмни се Бил.

Дик Смазания нос посочи другарите си.

— Като не вярваш, питай тях!

— Добре, добре! — примири се Бил Дайк. — Хайде, разделяйте го!

Секачите скочиха върху трупа. Един разби черепа му, да стигне спермацета. Макарите заскърцаха под тежестта на късовете сланина.

— Изпусталял е! — обади се единият секач. — Гладувал.

И отрязва още един къс от корема му. Но отскочи назад. Под изрязаната сланина нещо мръдна. Той плисна кофа вода да измие кръвта. Отдолу се показва стомахът на кашалота. А вътре...

Вътре нещо се движеше. Ту притихваше, ту отново напъваше.

Какво ли е това?

С един замах на сатъра морякът разпра стомаха и оттам се показва човек.

Вик на изненада и ужас се откърти от устата на всички. Но те се окопитиха бързо. Измъкнаха нещастника, измиха го с вода и го изнесоха на палубата.

Посинял и подпухнал, човекът лежеше в безсъзнание, но ръцете и краката му потръпваха конвулсивно.

Капитан Дайк коленичи и почна да му прави изкуствено дишане.

Кой ли беше този човек, така обезобразен от стомашния сок на чудовището, неузнаваем?

Постепенно спасеният задиша. Пулсът му се пооправи. Но съзнанието не се връщаше. Все още беше само един жив труп. А Бил Дайк не спираше да вдига и да притиска към гърдите ръцете му, упорито и отмерено, без да знае, без да подозира дори, че се опитва да върне към живота най-добрия си приятел.

Времето течеше, а Джим Мелой лежеше все така безчувствен. Бил Дайк се изправи. Нямаше смисъл повече. Бе върнал живота в тялото му. Но душата...

Наблюдателят от мачтата съобщи:

— Военен кораб! По курса!

Капитанът съобрази веднага:

— Дай сигнал „Злополука“! Да пратят лодка! Навярно имат лекар.

От кораба видяха сигналите. Когато двата платнохода се изравниха, оттам се отдели една лодка, която скоро се прилепи към „Делфин“.

Офицерът, който се изкачи на палубата, не повярва на разказа на капитан Дайк.

— Изключено! — отсече той. — Да престои в стомаха му и да оживее! Моряшки измислици!

Капитанът не се реши повече да го убеждава.

— Само го вземете на кораба си — замоли го той. — Нека остане под наблюдението на лекар. Спасете го. Другото не е важно.

Офицерът заповяда на моряците да пренесат Джим в лодката. А той надзърна към разсичания кашалот.

Дик Смазания нос го бутна по рамото:

— Това е Свирепия! Чували ли сте за него?

Офицерът се обърна рязко.

— Свирепия! Та ние сме тръгнали за него. Имахме заповед да го обстрелваме с артилерия.

Дик се изпъчи.

— Пиката на Дик Морисън е по-сигурна от десет оръдия.

Офицерът се сбогува с капитана и с Дик.

— Ще предам всичко на командира си. А пострадалия ще настаним в болницата на първото пристанище.

И скочи в лодката, която се понесе към военния кораб.
Бил Дайк се прибра в каютата си и вписа в корабния дневник:

„Убихме Свирепия. Дик Морисън твърди, че го е поразил с първия удар. Това е последният ми кит. Вземам курс за Ню Бедфорд.“

Край! Край на китобойството! Край на тая кървава касапница!
Може пак да плава, но на друг кораб — търговски, географски.
Не да убива нещастните морски великани.
А да открива нови земи, нови народи.
Заради Ен...
Той се отпусна на стола си.
Ню Бедфорд!
И Ен!
А той вече не е бедняк.
С тези пари старият Райт няма да го изгони от дома си.
И Ен може би...

Хари Честер седеше умислен в най-тихия кът на кръчмата. Беше се нахранил, а нямаше къде да иде. Ни близки, ни познати — сам...

Седеше и бавно отпиваше глътка по глътка от рома си. Пушеше, загледан далече зад опушените стени.

Дик Смазания нос се надигна от другия край на салона, прекоси го, като залиташе и се блъскаше в столовете, и седна насреща му.

— Приятелче — обади се той с пиянски глас. — Отдавна те гледам. Не търпя самотници. Ида да си побъбрим. Да се разтушим — аз тебе, ти мене...

Хари го изгледа мълчаливо.

— Поръчай една чашчица и за мен! — примоли се Дик. — Нямам дребни. Утре ще ти ги върна.

Хари отвърна глава и продължи да мълчи. Не за пръв път се срещаше с такива пияници.

Дик се засегна. Плесна с длан по масата.

— Ей, драги! Защо не ми отговаряш? Знаеш ли ме кой съм? Убиецът на Свирепия! Цял свят ме познава, вестниците писаха за мен. Само ти...

Хари свали лулата от уста.

— Лъжеш! — пошепна той.

— Кой лъже? — дръпна се обиден Дик. — Как смееш?

Хари Честер добави унило, със сгърчено от болка лице:

— Не говори! Поне пред мен. Защото аз видях кой уби свирепия. Уби го Джим Мелой.

Дик пребледня.

— Познаваш ли го?

— Дали го познавам? Та аз съм последният, който го е видял. Аз, единственият оцелял от кораба „Успех“.

Той махна уморено с ръка и отпи още една глътка от чашата.

— Ако питаш юристите, цялата награда се пада на мен — целият милион. Но не ми трябват. Аз съм болен, умиращ. Утре постъпвам в

болницата. А защо ли? Навярно да не ме гледат гражданите, като умирам на улицата. Да не развалям настроението на здравите. Вече нямам нужда — ни от пари, ни от нищо. От нищо...

— А Джим? — запита нетърпеливо Дик. — Къде е?

Хари въздъхна тежко.

— Удави се. Преди да умре, китът удари лодката и Джим падна. Не изплува повече. После Свирепия се стовари върху кораба ни. Потопи го. Никой не остана жив. До вечерта се въртах все там — дано спася поне един, за другар. Оцелях само аз. Не е ли гавра? Само аз, обреченият. Спасих се, за да умра тук, в болницата.

Дик Смазания нос се надигна. Плю настрана. После се повлече към изхода. Някакви дрипльовци му подвикнаха нещо, един моряк го спъна с крак. Дик падна, изправи се и излезе на улицата.

Отсреща се виждаше пристанището, задръстено с кораби. Кораб до кораб — гора от мачти и сгънати платна, а кеят — задръстен с планини от бурета. Тежка, задушлива миризма висеше във въздуха — на солена риба, на китова мас. Кипеше трескава работа. От едни кораби разтоварваха буретата, на други сменяваха платната, на трети опъваха въжетата, боядисваха корпусите. В сухия док остъргваха дъната. Подвиквания, закачки, смехове и ругатни.

Обикновена пристанищна глъчка.

Дик се опря до вратата, примига, ослепен от светлината.

Значи, тъй — умрял! Джим Мелой наистина умрял. Дали пък този път е истина? Ако е тъй, значи, не го е ограбил? От какво ще ограбиш мъртвец? Този чужденец сам се отказва от наградата. Тогава излиза, че Дик по право е получил парите. Няма защо да се измъчва. Ясно — не е мошеник...

Жал му е само за Джим. Нищо, че беше син на Мелой. Жал му е. Жал му е и за себе си, и за оня непознат, който ще постъпва в болницата...

Отсреща до фенера стоеше човек и го гледаше втренчено. Но що за човек? Слаб, почти сух, а лицето му особено, бяло, подпухнало като плесен, все едно удавник.

Ето, човекът се отдели от фенера, приближи.

— Как си, Дик? — каза той сухо.

Дик Смазания нос се дръпна. Имаше нещо студено, заплашително в това грозно лице. А и ръцете му бяха такива — бели,

като струпявали. Такива стават ръцете на перачките след цял ден пране... И на удавниците...

— Пропи ли наградата? — запита човекът.

Дик заекна:

— Но аз... аз... не те познавам.

— Познаваш ме, гълъбче, много добре ме познаваш. Не си забравил Джим Мелой.

Дик простря напред ръце, отстъпи разтреперан, опита да се мушне в кръчмата.

— Прости ми, Джим! — изхлипа той. — Дух ли си! Човек ли си? Не ме убивай! Аз наистина съм подлец, грабител, нищожество, гад, но не ме убивай! Недей!

Джим го хвана за ръка и го повлече по улицата към града. Натисна го да седне на пейката пред една къща и седна до него.

— Сега да поговорим! Не съм никакъв дух. А жив човек, който идва за парите си. Да си ги взема — от тебе и от оня, когото смятах за приятел, а той...

— Но защо чак сега? — смотоледи Дик. — Защо сега?

— Бях в болница. Между живота и смъртта. Когато намушках Свирепия, той ме изхвърли от лодката и ме налапа. Вие сте ме извадили от стомаха му и сте ме предали на един военен кораб. А той ме стоварил в болницата в Сидней.

Дик го гледаше с ококорени очи и трепереше онемял.

А Джим продължи:

— Месеци наред съм бил в безсъзнание. Но накрай, както виждаш, оживях. Чер гологан губи ли се? И все пак Джим Мелой вече не е предишният Джим Мелой. От търбуха на кашалота се разяде не само кожата ми. Разяде се всичко — и тялото, и душата ми. Няма я предишната сила.

Той изведнъж се прекъсна сам:

— Но стига! Не съм преплавал половината свят, за да се оплача. Искам си парите. Дадох ви под съд. Всички.

Дик разпери ръце.

— От мен няма да вземеш нищо. Пропих ги.

Джим се усмихна недоверчиво.

— Двеста хиляди не се свършват така.

— Свършват се! — забърбори неспокойно Джим. — Изпиват се. Тъй е сиромашът. Могат ли да се задържат в него пари? Дори насила да му ги тикнеш в ръцете, пак ще му ги измъкнат. Или лихварят, или кръчмарят. Но не само те. Приятелите също. Даже те повече. Всяка вечер с мен по десет, по двадесет души, докато изсмукахме всичко. До цент. Пиянствувахме, бихме се, обираха ме.

Изведнъж той се разплака.

— Отмъсти си Свирепия. Отмъсти. Прокълнат кит. От ада изблъвнат. Умори ме. Съсипа ме. С парите, които взех, смятах да стана друг човек. Да се задомя. А то? Щом ме подушиха, приятелите ме отмъкнаха в кръчмата. Рекох си — последно. Утре ще се женя. На другия ден — също. Не остана време за женитбата. Пропих се съвсем. Вече за нищо не ставам. Никой не ме рачи. Прося. Знаеш ли — до просяк стигнах. Проклет да е часът, когато го видях мъртъв сред вълните. Защо ми трябваше? Защо?

Джим го изчака малко и изведнъж запитва:

— А може би си скътал нещичко в банката, а? Навярно в съда ще си припомниш...

Пияният поклати глава.

— Няма. Нищо няма. Но виж, Бил Дайк има. Откакто се ожени, много му провървя.

Джим сякаш не го чу.

— Нищо. Той или ти — не е важно. Важното е да си взема парите. Да се излекувам. Тогава чак ще се покажа на Ен. Така не бива да ме вижда.

Дик се размърда смутено на мястото си.

— Ен Райт ли? Тя... тя... е женена...

Джим го стисна за гърлото.

— Повтори! — изкрещя той задъхан. — Ще те удуша.

Дик се сгърчи в ръцете му.

— Ожениха се. Бил Дайк и Ен. Бил взе наградата. Старият Райт не можа да откаже. Примири се.

От подпухналите клепачи на Джим гледаха две трескави очи. Сивите му устни не спираха да мълвят:

— Оженени! Оженени! Значи, всичко е било напразно. Всичко! Не може да бъде. Ти ме лъжеш, подлецо!

Дик скочи, опита да побегне, но се спъна, простря се по очи и така от земята зашепна:

— Не лъжа! Тоя път не. Истина е! Питай, когото искаш!

Джим Мелой се отпусна на пейката и хвана с две ръце главата си. Стисна устни. Притихна. Замръзна.

Такъв приятел! Най-първо му открадна богатството, после — любимата.

Пареща влага премрежи очите му.

Пред тази стаена мъка, пред сълзите на тоя силен, някога железен мъж Дик преглътна. Обзе го такава жал, каквато никога не бе изпитвал. Надигна се и сложи ръка на рамото му.

— Джим, я ела с мене! Ела със стария Дик! И аз някога изгубих момичето си. Заради стария Мелой. Да забравим! Ела да пием! Аз нямам ни цент. Почерпи ме! После в съда ще свидетелствувам за теб. Да си вземеш парите.

Джим го отблъсна с ръка.

— Много евтино се продаваш.

После унило добави:

— Вече не ми трябва. Ни пари, ни богатство. Исках ги заради Ен. Щом я изгубих, нищо друго не ща.

Той се надигна и пое прегърбен, отпаднал към пристанището.

Дик извика подире му:

— Сега какво ще правиш?

Без да се обърне, Джим отговори:

— Ще видя. Море широко, кораби много. Ще отплавам. Какво друго ми остава?

Дик се надигна от земята и седна на скамейката. Умисли се.

Колко сложен беше животът и колко страшен! Жесток! А Дик беше един подлец, последен негодник. Роден само за зло. По-право сбъркан от проклетия живот още след раждането си. Озлобен. Сякаш и той прокълнат като Свирепия. Зло да върши. Нищо добро.

Изведнъж пияният се надигна.

Той беше объркал всичко. Той трябваше да го оправи.

Дик забърза по главната улица, като внимаваше да не се блъсне в редките минувачи. Чираците от една бъчварница опитаха да му препречат пътя.

— Дик — провикна се един. — Нали ми обеща чифлик. Докога ще чакам?

Но той махна нетърпеливо с ръка и продължи нататък, сподирян от грубите им шеги.

Няколко деца запяха подире му:

— Пияния Дик! Ето го, Пияния Дик!

Друг път той се втурваше да ги гони, като залиташе и се препъваше за най-голямо удоволствие на децата. Сега сякаш не ги чу.

Спря пред една двуетажна къща сред разкошна градина. Дръпна звънеца. Слугата му отвори.

— Искам да говоря с капитана — рече важно Дик.

Слугата се поколеба. В тоя миг на балкона се показа Бил Дайк.

— Да влезе! — нареди той.

Слугата въведе дрипавия посетител в кабинета на господаря си. Дик не седна. Не пое подадената ръка, а започна направо:

— Капитане, аз съм негодник.

— Знам — усмихна се Бил. — Но пари няма да ти дам. Ще ги изпиеш. А ако искаш да се навечеряш, заповядай...

Дик го прекъсна живо:

— Аз не за това... Тоя път не... Сега за друго, за нещо много важно.

— Ех, Дик! Това пиене! Какво ли е толкова важно?

— Видях Джим Мелой.

Бил Дайк пребледня. Наведе се напред.

— Дик! Толкова ли си пиян?

Дик не трепна.

— Говорих с него.

— Но нали е мъртъв? Защо се подиграваш с мен?

— Не! Жив е. Оня, когото извадихме от корема на Свирепия. Той убил Свирепия.

Бил се бе изпотил от вълнение. Задъхваше се.

— Че нали ти го уби?

— Излъгах те. Винаги съм те лъгал. И когато Джим изчезна. Аз знаех, че не е умрял, но не казвах. Да му отмъстя. Затова скъсах и писмото му до Ен. Да не узнае никой, че е жив... Ето, това съм аз! Пък и ти ме знаеш — гад...

Бил скочи и го хвана за яката. Разтърси го. Очите му бяха приели познатия израз — като при буря.

— Наистина — гад!

Пръстите му стиснаха гръкляна на треперещия пияница.

— Ти, ти! Змия, пълзяща твар! Отровна! Ще те удуша!

Дик изблеци очи. Задъха се. Зафъфла полуудушен:

— Капитане... Но пусни ме! Пусни ме де... Ти си спомняш... Два пъти идвах при теб... Разкаян... Да ти призная... Но ти все ме пъдеше... Надуто, отвисоко... Задето бях пиян... Не можа да ме разбереш... Не поиска да разбереш, че... че... и подлецът е човек...

Бил Дайк го отпусна. Бурята в очите му затихна.

— Заведи ме при него!

Дик пое дълбоко въздух.

— Мисли, че ти си го ограбил — доизказа се той. — Искаше да те съди...

— Няма защо. Аз сам ще му върна всичко без съд. Води ме! Да го намерим. Къде е?

Дик Смазания нос вдигна рамене.

— Не зная. Щом разбра, че сте се оженили, и си отиде. Отказа се от парите. И от съда. Каза, че ще отплава. Може да е заминал вече.

Бил Дайк грабна шапката и бастуна си.

— Ще го търся.

— Няма да го познаеш — каза Дик. — Обезобразен е. Както не го позна тогава, когато го извадихме от кита...

— Тогава ти ще ме водиш.

И без да дочака съгласието му, го повлече подире си.

Луната, току-що отскочила над невидимия кръгзор, лееше мека, студена светлина, а напред, отвъд вълнолома, се стелеше морето, огромно, неизмеримо и недействително, сляло се в мъглива прозрачност с небето. И само лунната пътека, немирна и трептяща, издаваше, че е море — само тя единствена по-плътна, по-осезаема, като метален поток.

Джим Мелой седна върху железния пън на кея. Загледа се. Оброни глава.

Там, на края, под самия огнен диск, е щастието. Кой ли ще достигне тоя край — примамлив, но неуловим? Дали тъй неуловимо е всяко щастие?

И все пак хубаво е, че всеки вижда за себе си лунната пътека, своята лунна пътека...

Макар и недостижима...

Цял ден се бе крил от преследвачите си. Защо не го оставят на мира? Ограбиха богатството му, щастието му, защо му отнемат и спокойствието?

Трябваше да се махне оттук! Час по-скоро! От спомените. Тук всяка къща, всяка уличка, всеки камък криеше спомен. Трябваше да избяга — от мъчителната близост до Ен! Да не я вижда! Още по-лошо, да не го вижда тя.

Да се маха! Да се запилее по света със своята мъка!

А нямаше пари, никакви пари.

Можеше да отплава само ако постъпи на работа в някой кораб.

А то не беше лесно.

Моряци без работа — колкото щещ, и по-силни, и по-млади от него. Закъде е той с това изтощено тяло и тази обезобразена кожа.

Целия следобед изгуби напразно. От кораб на кораб. Навред му отказваха. Едни — на док. Други — още непродали маста. Може би не го мамеха. Складовете наистина бяха задръстени. Цената падаше. Нямаше сметка да се дири нова мас. А от това, то се знае, както

винаги, теглеха моряците. Изхвърляха ги да се шляят без работа и без пари по кейовете.

Отвъд вълнолома лежеха на рейда два китобоеца. Джим беше подразбрал, че ще отплават тая вечер с отлива. Лодките им се поклащаха на пристана, чакаха екипажа.

Щеше да чака и Джим. Нямахше друг избор, ако държеше да се махне оттук, от спомените, от горчивата мътилка на измамата, която го давеше, която сякаш течеше по жилите му вместо кръв.

И ето, по улицата се зададе шумна дружина. Двадесетина моряци, натоварени с дървени куфари и моряшки торби, се спуснаха на пристанището. Половината наскачаха в лодката и отплаваха към кораба, а останалите седнаха на багажите си да изчакат втория ѝ рейс.

Джим Мелой приближи. Поздрави.

— Какво искаш? — запита го най-старият.

Джим отговори:

— Да се махна. Колкото може по-скоро. Имате ли нужда от харпунер?

Някой подметна:

— Харпунер ли? Защо не капитан? А кой, ако смея да попитам, ще ти мятат харпуните?

Останалите се изсмяха шумно.

Старият, може би помощник-капитанът, се надигна и го огледа подозрително.

— Ти какво? Такава кожа? Проказа ли е?

Джим отвърна:

— Не. От друго. Аз убих Свирепия, но той ме глътна. Туй е от стомашния му сок. Разяде ми кожата.

— Какви ги плещиш такива? — тросна се друг. — Убиецът на Свирепия пиянствува отсреща, в кръчмата.

Трети подметна:

— Някой се мисли за Мойсей. Защо не кажеш, че си Летящия холандец?

Първият отново се обади:

— Я по-добре да станеш кок!

Джим Мелой едва се сдържаше, стиснал до болка юмруци. Наистина той вече не беше същият. Джим Мелой никога не се сдържаше. Удряше направо.

Без да отвърне на насмешките им, той се обърна към помощника:
— Е, ще ме вземете ли?

Оня премисли минута-две и чак тогава отговори:

— Махай се от главата ми! Нещо не ми харесваш. И кожата ти, и... Дали не си ръгнал някого в кръчмата... Среднощ екипаж не набирам.

Джим си тръгна с отпуснати рамене. Отправи се към друга лодка. Седна да чака там.

По едно време вратата на кръчмата се отвори и келнерът изблъска навън Дик Смазания нос. Дик се върна, заудря с длани по вратата, развика се:

— Мръсници! Разбойници! Обрахте ми всички пари. Сега един ром не ми давате на вересия. Хайдуци!

Келнерът се показва отново и стовари в лицето му един юмрук.

Дик политна, опря се в стената, свлече се на земята и изведнъж се заплака.

Джим се извърна, да не го гледа.

И той, този пияница... И той — със своята мъка...

Зададе се екипажът на втория кораб. Джим се изправи пред човека с фуражката, който крачеше начело:

— Капитане, извинявай!

Морякът се спря.

— Какво искаш?

— Харпунер... Трябва ли ти?

Капитанът го изгледа, но не издаде неодобрението си.

— Имам достатъчно.

После се обърна към помощника си:

— Ларсен няма да дойде, нали?

И се обърна към Джим:

— Имаме място за матрос. Но да си призная, изглеждаш ми слабоват. Гладувал ли си?

— Не. Бях болен — отвърна Джим. — Но имам опитност.

Не посмя да спомене за Свирепия. Не би могъл да понесе нови подигравки.

Капитанът реши да го изпита набързо:

— Отиваме край Антарктика. Как ще познаеш там кои китове са охранени?

— Много просто — усмихна се Джим. — Белите. Черните токущо са дошли от топлите морета и още не са обрасли с китови въшки.

Капитанът размени няколко думи с помощника си, после реши:

— Скачай в лодката! Нямам избор.

На кораба Джим остави вещите си в кубрика и излезе на палубата. Опря се на фалшборда. Загледа се в морето.

Значи, пак. Пак на кораба. Пак сред познатата уредба на китоловния кораб, сред неизлечимия мирис на китова мас и насмолени въжета...

Пак на път.

Все на път.

Но сега без пристанище, без цел.

Неусетно месецът се издигна високо, а светлата пътека надебеля, разля се встрани, избледня и накрай затрептя като бисерен площад до кръгзора. Само окото на фара просветваше сегиз-тогиз и по водната повърхност се хлъзваше втора лунна пътека.

Капитанът даде заповед за отплаване. Котвената макара заскърца монотонно и тъжно. Моряците попълзяха по вантите, опънаха платната. Вятърът ги пое и понесе кораба към хоризонта. Хората насядаха на бака, запалиха лулите, заприказваха се.

От дума на дума заговориха за Свирепия, заговориха и за убиеца му, който доизпиваше наградата си по пристанищните кръчми.

Джим слушаше мълчаливо отстрана. Не смееше вече да се обади. Не понасяше ни присмех, ни дори простото съмнение. Слушаше. И някакво неопределено доволство обгръщаше сърцето му с парливо-сладостна ласка.

Те не знаят. Нищо. Никой не знае — освен оня пияница... Но нали Джим си знае... Уби го той, Джим Мелой. Друг не би могъл. Тая мисъл му стигаше. Успял бе да го победи сам, с двете си ръце. Да срази чудовището, с което воюваха цели флотилии китоловци, срещу което бяха изпратили бойни кораби с артилерия...

Водата припляскваше глухо зад кърмата, разбивана на тъмна смолиста пяна, а двете вълни, две пърхащи криле от черен кристал, изплисквани от порещия нос на кораба, пъплеха назад и разлюляваха лунните отражения като раздухвана жарава.

Джим стисна чело с ръце.

Впрочем дали го бе победил?

Или по-право — кой кого бе победил?

Наистина Свирепия е мъртъв, пронизан от неговото копие. Но и мъртъв, той продължава да си отмъщава.

Упорито, безпощадно.

Ето, Дик Смазания нос пропадна съвсем, унищожен от злокобната награда. Джим все още не можеше да се оправи, обезобразен, смазан физически и душевно. Ен — омъжена за приятеля му. Омъжена, и то благодарение на неговата награда, обогатила крадци и мошеници.

Нима някой можеше да измисли по-жестоко отмъщение?

Да не смее да се мерне пред Ен...

Прокълнат кашалот!

Дали не беше прав Дик?

Мъчителна, почти физическа болка раздираше гърдите му. Защо? Защо не се прибра тогава, само с амбрата? Каква беше тази ненаситна алчност, която го тласна в последното приключение? Не беше ли тъкмо това проклятието му — тази алчност... За пари, за слава, за блясък...

Джим гледаше насълзен как гаснат светлинките на града.

Като залязващи звезди.

И сред тях — прозорецът на Ен.

Ен! Неговата Ен!

От всяка светлинка се източваше златна пътечка — безброй светлинки и безброй пътечки върху стихналата повърхност, които играеха като огнени змийчета с бледи лъкатушни опашки.

Като отровно змийче кълвеше сърцето му светлинката от прозореца на Ен.

Ен! Ен!

А корабът усилваше своя бяг, тласкан от попътния вятър. Пристанището се смаляваше, стопяваше се в мрака. Светлите пътечки избледняваха, разкъсваха се, изчезваха.

Прозорчето на Ен угасна.

И сякаш с това се скъса и последната нишка, която го свързваше с миналото, с нещо скъпо — нещо, което е могло да бъде много-много хубаво...

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.